

WIADOMOŚCI UNIwersyteckie

MIESIĘCZNIK • UNIwersYTET MARIi CURIE-SKŁODOWSKIEJ

WRZESIEŃ 2003

7 (103)

PL ISSN 1233-216X

Rok 13 Egzemplarz bezpłatny

Zdjęcia Józefa Skrzczkowskiego, studenta Kolgium Sztuk Pięknych w Kazimierzu, które zajęły I miejsce w krakowskim konkursie fotograficznym „Jeden dzień z życia miasta 2003”, zorganizowanym przez Muzeum Fotografii w Krakowie. Wzięło w nim udział 157 osób, prezentując 439 fotografii.

KRONIKA REKTORSKA

1-3 VI rektor Marian Harasimiuk uczestniczył w Konferencji Rektorów Uniwersytetów Europejskich w Helsinkach. 2 VI już po raz drugi zorganizowany został w Ogrodzie Botanicznym UMCS festyn z okazji Dnia Dziecka we współpracy z władzami Lublina. Kilkugodzinna zabawa dla najmłodszych obywateli naszego miasta otworzył w imieniu władz uczelni prorektor Stanisław Chibowski. 3 VI odbyła się konferencja prasowa z udziałem lokalnych i krajowych mediów. Prowadzący konferencję prorektor Jan Pomorski przedstawił poziom zaawansowania prac organizacyjnych podjętych przez naszą uczelnię, a dotyczących zwołania w Lublinie na przełomie kwietnia i maja 2004 roku Konferencji Rektorów Uniwersytetów Europejskich. 4 VI w Auli Uniwersyteckiej marszałek Sejmu RP Marek Borowski wygłosił wykład „Po co Unia Polsce? Po co Polska Unii?”. Przed wykładem Marszałek spotkał się z ekipą rektorską UMCS. Tego dnia rektor Ha-

rasimiuk brał udział w spotkaniu i uroczystym obiedzie z okazji wizyty w Lublinie pani prezydent Irlandii Mary McAleese. 5 VI rektor Harasimiuk uczestniczył w odbywającej się w Lublinie Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich. Posiedzenie Konferencji rozpoczęło się prezentacją lubelskich uczelni członków KRASP, a w programie obrad (trwających do 7 czerwca) znalazły się takie sprawy, jak: przyszłość szkolnictwa wyższego w Polsce, prace nad ustawą o szkolnictwie wyższym, problematyka Europejskich Przestrzeni: Informacyjnej, Badawczej oraz Szkolnictwa Wyższego. Tego dnia rektor Harasimiuk uczestniczył w wykładzie prezesa NBP prof. Leszka Balcerowicza „Sukcesy i porażki w odrabianiu gospodarczego dystansu”. W tym dniu

Rektor oraz prorektor Jan Pomorski wraz z przewodniczącym KRASP profesorem Franciszkiem Ziejką spotkali się z goszczącym w Lublinie premierem RP Leszkiem Millerem. Po południu Rektor i prorektor Pomorski spotkali się z członkami Obywatelskiego Komitetu Lubelszczyzny „Od Unii do Unii”. Rektor Harasimiuk, dziękując za zaangażowaną działalność, złożył zapewnienie, iż po referendum akcesyjnym zmieni się charakter zadań Komitetu z informacyjnych na organizatorskie. Obejmą akcje uświadamiające znaczenie i możliwości, jakie niesie mieszkańcom Lu-

belszczyzny członkostwo w Unii Europejskiej. 6 VI rektor Harasimiuk uczestniczył w trwających obradach KRASP; w południe wraz z członkami prezydium Konferencji spotkał się z mediami. 12 VI gościem cyklu „Wieczory literackie” była Joanna Olczak-Ronikier. Spotkanie, w którym uczestniczyli Rektor i prorektor Pomorski z małżonkami, prowadziła dr Anna Nasalska. Tego dnia w jubileuszu 45-lecia Ochotniczych Hufców Pracy brał udział prorektor Krzysztof Stępnik. 16 VI

w Sali Senatu odbyło się tradycyjne przedsenackie spotkanie z dziekanami; w tym dniu Rektor brał także udział w posiedzeniu zorganizowanym przez Prezydenta naszego miasta. 18 VI odbyło się ostatnie przed wakacjami posiedzenie Senatu UMCS. Po merytorycznej części obrad uniwersyteccy senatorowie pojechali na jego część nieoficjalną do Ogródu Botanicznego UMCS. 20 VI w Muzeum Lubelskim na Zamku odbyła się promocja książek metropolity lubelskiego abp. Józefa Życińskiego *Wiera wąpiących* oraz *Od Manhattanu do Emaus*. Pierwsza z nich ukazała się staraniem Wydawnictwa Literackiego, druga wydana została przez Wydawnictwo UMCS. To już trzecią publikacją Autora, która ukazała się staraniem naszej oficyny; dwie poprzednie to *Kuszenie Pana Cogito* oraz *Pan Cogito czy Mister Tarzan*. Promocja połączona była z wręczeniem honorowych tytułów „Amicus Libri” przyznawanych z inicjatywy Wydawnictwa UMCS. W tym dniu dyplomy te z rąk rektora Harasimiuka i

dyrektora Wydawnictwa UMCS Andrzeja Pecika odebrali arcybiskup Józef Życiński i dr Anna Nasalska. Te zaszczytne tytuły przyznane zostały Ekscelencji Księdzu Arcybiskupowi za „wierność prawdzie, słowa niosące nadzieję i wielką życzliwość okazywaną oficynie wydawniczej UMCS”, dr Anna Nasalska odebrała tytuł przyznany Jej za „kształtowanie kultury literackiej środowiska i serdeczną przyjaźń z Wydawnictwem UMCS”. 23 VI odbyły się uroczyste promocje doktorskie. Podczas uroczystości dyplomy doktora UMCS, po złożeniu stosownego ślubowania, odebrało 80 pracowników naukowych z 9 wydziałów na-

szego uniwersytetu. 25 VI Rektor brał udział w uroczystym wręczeniu kilkudziesięciu dyplomów magisterskich najlepszym absolwentom Wydziału Prawa i Administracji. Uroczystość zaszczylił prof. dr hab. Roman Hauser, prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego, który wygłosił wykład „Reformy sądownictwa administracyjnego w Polsce”. 26 VI w Dworku Kościuszków w obecności władz uczelni i zaproszonych gości odbył się Jubileusz 90-lecia urodzin prof. Grzegorza Leopolda Seidlera. Szerzej o obchodach tej pięknej, wzruszającej uroczystości pro-

simy czytać w bieżącym numerze „Wiadomości”. 1 VII w Dworku Kościuszków odbyło się zorganizowane przez Rektora UMCS spotkanie osób z uczelni, z naszego Kolegium w Biłgoraju, władz i przedstawicieli biłgorajskiego samorządu oraz instytucji kulturalnych, które aktywnie włączyły się w organizowane Dni Singerowskie w Biłgoraju. 6-14 VII rektor Harasimiuk wyjechał do Francji. Podczas pobytu w Lyonie przepro-

KRONIKA REKTORSKA

wadził rozmowy z władzami tamtejszych ośrodków naukowych, m.in. na temat możliwości objęcia współpracą naukową Europejskiego Kolegium Polskich i Ukraińskich Uniwersytetów. 7 VII prorektor Pomorski reprezentował UMCS na pogrzebie zmarłego 2 lipca dr. Lesława Pagi, absolwenta naszej uczelni, pierwszego prezesa Stowarzyszenia Absolwentów naszej uczelni. O dorobku, sylwetce i związkach z uczelnią śp. dra Leszka Pagi można przeczytać w specjalnym numerze kwartalnika absolwentów UMCS. 10 VII w sali widowiskowej „Chatki Żaka” zainaugurowano uroczyste Lato Polonijne 2003. Wśród licznie zaproszonych gości byli m.in. prof. Andrzej Stelmachowski, przewodniczący Wspólnoty Polskiej, senatorowie i posłowie naszego regionu, wojewoda lubelski Andrzej Kurowski, a z ramienia władz uczelni prorektor Stanisław Chibowski. Końcowe dni lipca upłynęły pod hasłem rekrutacji (stąd w naszym numerze krótka rozmowa z

prorektorem prof. Stanisławem Chibowskim). Sierpień zaś był tradycyjnym okresem wypoczynku dla większości pracowników UMCS, urlopów dla członków ekipy rektorskiej, a także drugim miesiącem wakacyjnym dla studentów. Mimo urlopu rektor Harasimiuk przyjeżdżał na uczelnię, zajmując się m.in. sprawą regulacji finansowej dla pracowników UMCS. W końcu sierpnia Rektor wyjechał do Drohobycza, gdzie przeprowadził rozmowy dotyczące współpracy naukowej naszego uniwersytetu z tamtejszymi ośrodkami naukowo-kulturalnymi; dotyczyły m.in. powołania naukowego czasopisma prezentującego dorobek pracowników obu ośrodków naukowych związany z szeroko pojętą problematyką pogranicza.

EMP

Fot. Maciej Przysucha i EMP

LISTY DO REDAKCJI

Lubelskie Towarzystwo Miłośników Książki uprzejmie prosi o zamieszczenie w „Wiadomościach” następującego tekstu:

W związku z odejściem z pracy w Drukarni UMCS następujących pracowników: Marii Twardowskiej i Elżbiety Plewik – introligatorek, Ewy Samczuk – montażystki, Jana Kowalskiego – maszynisty, Włodzimierza Lizuta i Andrzeja Zapędowskiego – zecerów oraz Stanisława Skwarka – poligrafa, i zmianą charakteru Zakładu, Lubelskie Towarzystwo Miłośników Książki na ich ręce składa wszystkim dawnym i obecnym Pracownikom Drukarni, powołanej w 1969 r. i kierowanej w latach 1969-1974 przez Władysława Jakubowskiego, a później jego następców Antoniego Dudka, Edwarda Rakowskiego i Stanisława Skwarka, wyrazy uznania za efektywny trud tworzenia pięknych książek i druków bibliofilskich.

Jan Gurba

Akademia Artes Liberales w UMCS

Zaledwie od roku działająca w naszej uczelni instytucja przygotowująca studentów do studiów międzyuczelnianych osiągnęła status stowarzyszenia i jest w dalszym ciągu na etapie organizacji. W maju pełnomocnikiem JM Rektora do spraw AAL został prof. dr hab. **Andrzej Kokowski** z Katedry Archeologii UMCS – tam mieści się też tymczasowa siedziba, z którym współpracuje mgr Sylwester Sadowski. Akademia pokazała się w trakcie Drzwi Otwartych UMCS, ale również na co dzień w wielu budynkach można zobaczyć afisze omawiające tę formułę studio-

wania. 11 czerwca odbyło się w Warszawie doroczne posiedzenie Rady Akademii „Artes Liberales”, gdzie z wielkim uznaniem mówiono o lubelskich drukach promujących jej program, przygotowanych przez mgra S. Sadowskiego, uznając jednogłośnie ich wzory za obowiązujące we wszystkich uczelniach wchodzących w skład Akademii. Najwyższą oceną obdarzono również strategię naboru do Akademii, wypracowaną w UMCS.

Teraz pozostaje sobie życzyć jedynie pierwszych studentów...

Z PRAC SENATU

Posiedzenie 18 czerwca

Obrady poprowadził wrocławski profesor zwyczajny prof. dr hab. Ryszardowi Szczygłowi oraz uczczenie chwilą ciszy pamięci zmarłych nauczycieli akademickich: dr Alicji Minda-Lechowskiej z Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi oraz prof. dra hab. Adama Bieleckiego z Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki.

W porządku obrad Senatu znalazły się sprawy dotyczące m.in. zmian w Statucie UMCS i strukturze organizacyjnej Uczelni, nowych zasad funkcjonowania studiów doktoranckich, projektu ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym*, odwołań od decyzji Senackiej Komisji ds. Rozwoju Kadry p. dr Zofii Flisińskiej i p. mgra Janusza Polkowskiego oraz sprawy osobowe i bieżące.

Część merytoryczną posiedzenia zainicjowało przyjęcie przez Senat Akademicki UMCS recenzji przygotowanej przez prof. dra hab. Ziemowita Jacka Pietrasia w sprawie nadania tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Wrocławskiego prof. dr. Javierowi Solanie.

W dalszej części obrad Senat dokonał zmiany w Statucie UMCS, a także dyskutował nad zmianami organizacyjnymi w strukturze Uniwersytetu. W tym zakresie Senat zaakceptował: utworzenie Zakładu Informatyki Stosowanej w Instytucie Fizyki; powołanie Zakładu Historii Gospodarczej oraz Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej na Wydziale Humanistycznym; powołanie Zakładu Filozofii Polityki i Komunikacji Społecznej na Wydziale Politologii; przekształcenie Pracowni Historii Sztuki w Zakład Historii Sztuki na Wydziale Artystycznym; utworzenie Centrum Biotechnologii UMCS oraz Centrum Nanotechnologii UMCS.

Senat Akademicki UMCS podjął uchwałę w sprawie studiów doktoranckich. W roku akademickim 2003/2004 zawieszona została rekrutacja na dzienne studia doktoranckie. Ponadto, wprowadzone

zostały doktoranckie studia zaoczne. Szczegółowe zasady organizowania i prowadzenia studiów doktoranckich, a także przyznawania stypendiów ich uczestnikom określi Rektor w regulaminie studiów doktoranckich.

Senat Akademicki poparł uchwałą projekt ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym*. Projekt ten – zdaniem senatorów – stanowi „dobrą podstawę do szerokiej dyskusji o nowych, niezbędnych dla dalszego rozwoju polskiego szkolnictwa wyższego uregulowaniach prawnych”. Senat zwrócił się z apelem do władz państwowych o potraktowanie tego projektu jako dokumentu ważnego dla przyszłości młodego pokolenia Polaków.

Senat Akademicki UMCS pozytywnie odniósł się do wniosków i uchwał rad wydziałów w następujących sprawach: mianowania prof. dra hab. Floriana Świąta na stanowisko profesora zwyczajnego oraz powołania dra hab. Andrzeja Świecy na stanowisko profesora nadzwyczajnego UMCS – Wydział Biologii i Nauk o Ziemi; ponownego powołania dra hab. Jerzego Durczaka, dr hab. Władysławy Bryły, dra hab. Leszka Piątkowskiego na stanowiska profesorów nadzwyczajnych UMCS po 5-letnim okresie zatrudnienia, a także powołania dra hab. Jana Adamowskiego i dra hab. Józefa Kościa na stanowiska profesorów nadzwyczajnych UMCS – Wydział Humanistyczny; mianowania prof. dr hab. Biruty Skrętowicz na stanowisko profesora zwyczajnego – Wydział Filozofii i Socjologii.

Senat Akademicki UMCS negatywnie odniósł się do odwołań od decyzji Senackiej Komisji ds. Rozwoju Kadry – dr Zofii Flisińskiej i mgr. Janusza Polkowskiego z Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi.

W sprawach bieżących Prorektor ds. Studenckich i nauczania prof. dr hab. Stanisław Chibowski poinformował zebranych o liczbie miejsc przygotowanych przez UMCS w roku akademickim 2003/2004 na studia dzienne, zaoczne i wieczorowe, a także liczbie kandydatów na poszczególnych wydziałach.

Po zakończeniu obrad nad sprawami merytorycznymi JM Rektor podziękował senatorom za działalność w mijającym roku akademickim oraz zaprosił wszystkich na tradycyjne spotkanie w Ogrodzie Botanicznym UMCS.

Robert Wąsiewicz

ZDANIEM BLONDYNKI

Już się boję pisać o naszych windach, tak jak niektórzy boją się z nich korzystać.

W połowie sierpnia prowadzony był remont obu małych wind w rektoracie. Wyłączenie ich spowodowało nawet wzmianki krytyczne w lubelskiej prasie, ale remont był po prostu konieczny. Niby nic dziwnego, okres wakacji, mniej interesantów, najlepszy czas. Firma LIFT Service S.A. Lublin zdawała sobie jednak sprawę z utrudnień komunikacyjnych związanych z remontem i – to mnie na prawdę ujęło – wywiesiła kartkę z przeprosinami za niedogodności.

GRATULUJEMY • GRATULUJEMY • GRATULUJEMY • GRATULUJEMY

Profesorowi **Andrzejowi Kokowskiemu**, kierownikowi Instytutu Archeologii UMCS, nagrodzonym medalem „300-lecia ustanowienia praw handlowych miasta Bevern”. Nagroda jest przyznawana przez władze samorządowe za wyjątkowe zasługi dla miasta i jego mieszkańców. W Dolnosaksońskim Centrum Kultury w Bevern można było obejrzeć wystawę archeologiczną współautorstwa profesora Kokowskiego „Wandalowie – królowie, księżęta, wojownicy i rzemieślnicy”. Medal miasta Bevern odebrał także dyrektor Muzeum Zamojskiego Andrzej Urbański, współorganizator wystawy, absolwent archeologii UMCS. Profesor Kokowski i dyrektor Urbański są pierwszymi obcokrajowcami, których uhonorowano tymi odznaczeniami.

Profesorowi **Romanowi Lebodziez** z Wydziału Chemii uzyskania środków KBN na studia w zakresie preparatyki nowych adsorbentów oraz badania ich właściwości fizykochemicznych pod kątem optymalizacji procesów adsorpcji i analizy substancji niebezpiecznych dla zdrowia i życia ludzkiego.

Profesorowi **Stanisławowi Popkowi** przez ponad 30 lat związanemu z Instytutem Psychologii UMCS, byłemu wieloletniemu dziekanowi Wydziału, naszemu wieloletniemu współpracownikowi wyboru na stanowisko rektora Wyższej Szkoły Humanistyczno-Ekonomicznej w Zamościu.

Profesorowi **Janowi Mazurowi**, dyrektorowi Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców, który został powołany przez Minister Edukacji Narodowej i Sportu Krystynę Łybacką i Ministra Kultury Waldemara Dąbrowskiego na skład Państwowej Komisji Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego.

Pracownikom naukowym z Wydziału Prawa i Administracji: dr. hab. **Andrzejowi Jakubeckiemu** oraz dr. hab. **Ireneuszowi Nowikowskiemu** zdobywcia ex aequo drugiego miejsca w XXXVIII Ogólnopolskim Konkursie miesięcznika „Państwo i Prawo” na najlepsze prace doktorskie i habilitacyjne z dziedziny nauk prawnych. Dr hab. Andrzej Jakubecki otrzymał nagrodę za pracę *Postępowanie zabezpieczające w sprawach z zakresu prawa własności intelektualnej*, dr hab. Ireneusz Nowikowski za roz-

prawę *Odwołalność czynności procesowych stron w polskim procesie karnym*.

Panu **Piotrowi Kotowskiemu**, rektorowi Letniej Akademii Filmowej, za organizację imprezy promującej już po raz czwarty w Zwierzyńcu ambitne kino europejskie. W bogatym programie znalazły się m.in. bloki tematyczne: „Przypadki Andrzeja Konczalowskiego”, retrospektywa twórczości rosyjskiego reżysera, „Literackie inspiracje: Czingiz Ajmatow”, czyli przegląd adaptacji prozy wybitnego pisarza kirgiskiego, „Kino Walii”, „Węgierskie nadzieje” czy propozycje repertuarowe na nadchodzący sezon „Klubowy karnet”. Przeglądom i projekcjom zwierzynieckiej Akademii Filmowej towarzyszyły dyskusje i spotkania z twórcami, przegład filmów dokumentalnych oraz ciesząc się ogromną popularnością publiczności z całej Polski przegląd kina niemieckiego.

Panu **Józefowi Skrzeczkowskiemu**, studentowi Kolegium Sztuk Pięknych w Kazimierzu, zdjęć (które publikujemy na okładce WU jako wspomnienie wakacyjne), a które zajęły I miejsce w konkursie fotograficznym pod patronatem Prezydenta Miasta Krakowa „Jeden dzień z życia miasta 2003”, zorganizowanym przez Muzeum Historii Fotografii w Krakowie. W konkursie wzięło udział 157 osób prezentując 439 fotografii.

Panu dr. **Zbigniewowi Józwickowi** z Katedry Fizjologii Roślin UMCS, którego grono przełożonych i współpracowników uroczyście pożegnało w związku z przejściem na emeryturę. Dr Józwick nie zostaje się jednak z naszą uczelnią, bowiem przyjęty został do grona „towarzyszy sztuki drukarskiej”. Jego uroczyste ślubowanie oraz akt nadania opublikujemy w następnym numerze.

Już po raz drugi Panu **Michałowi Chlebiejowi** z Pracowni Technologii Informatycznej, który jako jeden z sześciu Polaków zaproszony został przez organizatorów na Konferencję Naukową z udziałem Laureatów Nagród Nobla w dziedzinie medycyny i fizjologii. Konferencja zorganizowana została po raz 53. w Linadau (Niemcy) od 30 czerwca do 4 lipca br.

– W tym roku – mówi mgr Michał Chlebiej, z trzynastoma noblistami z całego świata spotkali się głównie studenci ostatnich lat studiów i młodzi pracownicy naukowcy ze wszystkich kontynentów, a było ich pięćset. Spotkanie zainaugurowane zostało obradami okrągłego stołu poświęconymi przyszłości medycyny. Potem przez następne dni odbywały się wykłady i spotkania z noblistami, którzy zainteresowanym uczestnikom przedstawiali stan obecnych prowadzonych przez siebie ba-

Członkowie polskiej delegacji: Michał Chlebiej – drugi z lewej – z prof. Gunterem Blobelem, laureatem Nagrody Nobla z medycyny w 1999 roku

dań, omawiając przy tym aktualne zainteresowania naukowo-badawcze. Dla mnie najbardziej interesujące były spotkania, które określiłbym jako problemy związane z informatyką medyczną.

W lipcu magister Michał Chlebiej wyjechał na trzymiesięczny staż naukowy do Centrum Badawczego CAESAR w Bonn.

Do udziału w odbywającym się pod patronatem honorowym Prezydenta Austrii festiwalu zaproszonych zostało 20 chórów z 6 krajów, w tym nasz zespół. Festiwal odbywał się pod hasłem „Muzyka buduje mosty. Zachód pozdrawia Wschód” i miał za zadanie oprócz rywalizacji między chórmi na płaszczyźnie muzycznej wspieranie porozumienia między narodami w Europie. W koncercie inauguracyjnym Festiwal nasz chór zaprezentował „Missa Brevis” współczesnego polskiego kompozytora Jana Szopińskiego. Kolejne koncerty były okazją do konfrontacji umiejętności i poziomu muzycznego kunsztu w obecności wymagających jurorów. W konkursie rywalizowały chóry z Austrii, Niemiec, Węgier, Czech, Danii oraz z Polski. Chór Akademicki Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej po raz kolejny potwierdził swą wysoką klasę wykonawczą, zdobywając najwyższą punktację i Złoty Dyplom Festiwalu. Bardzo cieszymy się i dziękujemy pani dyrygent prof. Urszuli Bobryk za jej ogromny wkład pracy. Gratulujemy kolejnej pierwszej nagrody na Międzynarodowym Konkursie Chóralnym.

GADKI folkowe pismo z CHATKI

Jest nam niezmiernie miło powiadomić Państwa, że wydawane przez Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie Pismo Folkowe „Gadki z Chatki” zdobyło „Ludowego Oskara” – główną nagrodę w kategorii wydawnictw w konkursie na wydarzenie folklorystyczne roku 2002 w woj. lubelskim. Redakcja pisma mieści się w ACK UMCS „Chatka Żaka”, powstała w 1996 roku z inicjatywy Orkiestry św. Mikołaja. Periodyk pozostaje jedynym w kraju pismem zajmującym się muzyką folkową i współczesnymi inspiracjami kulturą ludową.

Konkurs ten, którego w tym roku odbyła się druga edycja, zorganizowany został przez Oddział Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego w Lublinie, Departament Kultury i Sztuki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego, przy współpracy z Krajowym Domem Twórczości Ludowej Stowarzyszenia Twórców Ludowych w Lublinie i redakcją „Kuriera Lubelskiego”. Zgłoszono 28 propozycji, spośród których jury wybrało 6 do przyznania „Ludowych Oskarów” – jednym z laureatów tych wyróżnień zostało redagowane przez nas Pismo Folkowe „Gadki z Chatki” (nr 1-6/2002).

Pozostałe „Ludowe Oskary” przypadły w udziale m.in. prof. Jerzemu Bartmińskiemu z UMCS (za badania naukowe zwieńczone publikacją „Polskie kołody ludowe”), Fundacji „Kresy 2000” z Nadrzezca k. Biłgoraja, Zespołowi Pieśni i Tańca „Lublin” im. W. Kaniorowej. Wśród zdobywców wyróżnień honorowych znalazła

się działająca w ACK UMCS „Chatka Żaka” Orkiestra św. Mikołaja, którą doceniono za płytę kompaktową „Jeden koncert”, zawierającą nagrania pieśni ludowych we współczesnych aranżacjach, zarejestrowane podczas koncertu live w warszawskim studiu im. Witolda Lutosławskiego w marcu 2002 roku.

Cieszymy się, że udział w konkursie i otrzymanie tak prestiżowej nagrody stanowi także wizytówkę Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, w ramach którego odbywają się nasze przedsięwzięcia.

Agnieszka Kościuk

Szanowni Państwo,

Witamy po wakacjach. Jestem pewna, że dzięki wsparciu finansowemu w postaci wypłaty „urlopowej” wszyscy doskonale wyczeraliśmy, nabraliśmy sił do pracy i... do współpracy z naszą redakcją. Jak zwykle łamy „Wiadomości” są do Państwa dyspozycji; z jednym zastrzeżeniem – wspomnienia urlopowe, i to te ciekawe, będziemy zamieszczać jedynie jeszcze w numerze październikowym. Później nie będą aktualne. W tym, który dajemy Państwu do uważnej lektury, jest sporo ciekawostek, stałe rubryki, materiały nadesłane przez korespondentów. Ponieważ często pytacie Państwo, jak trafić na nasze łamy, do kogo dostarczać materiały i w jakiej formie, odpowiadam: w stopce redakcyjnej są nasze adresy oraz nazwiska przedstawicieli ze wszystkich Wydziałów. I redakcja, i przedstawiciele zajmują się Państwa materiałami, służyć będą wszelkimi informacjami oraz pomocą redakcyjną. Zachęcam do współpracy, do przysyłania materiałów, co więcej, do chwalenia się sukcesami czy osiągnięciami.

Redaktor Naczelna

Baza Dorobek Naukowy UMCS

dostępna jest pod adresem

<http://libases.umcs.lublin.pl/expertus/pub/default.html>

Dodatkowych informacji udziela
Oddział Informacji Naukowej
tel. 537-58-72, 537-58-94.

SERWIS ZWIĄZKOWY

REGULACJA PŁAC W UMCS

Komunikat Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność”

Na przełomie sierpnia i września br. pomiędzy Władzami Uczelni a Związkami Zawodowymi trwały negocjacje dotyczące realizacji II etapu ustawowych podwyżek wynagrodzeń w szkolnictwie wyższym.

Jego Magnificencja Rektor zaproponował, by Związki Zawodowe wyraziły zgodę na przeznaczenie 24% dotacji przyznanej przez MENiS na zmniejszenie przekroczenia limitu płac powstałego w ostatnich latach, w zamian za odstąpienie od planowanych na najbliższe dwa lata zwolnień 300 pracowników.

Postawiony wobec takiej alternatywy nasz Związek czuł się zmuszony do szukania kompromisowego rozwiązania, czego wyrazem było przedstawione Jego Magnificencji Rektorowi poniższe stanowisko:

1. Komisja Zakładowa NSZZ „Solidarność” UMCS, podobnie jak w I etapie realizacji ustawy o poprawie przeciętnych wynagrodzeń w szkolnictwie wyższym, przeciwna jest wykorzystywaniu dotacji MENiS na cele inne niż wzrost wynagrodzeń pracowników, zgodnie z zaleceniem Ministra ENiS (pismo z dnia 5.08.2003 r.).

2. Przyjmując jednak do wiadomości informację o trudnej sytuacji finansowej naszej Uczelni oraz przedstawione Związkowi propozycje stabilizacji zatrudnienia, Komisja Zakładowa gotowa jest rozważyć możliwość przeznaczenia części dotacji MENiS na zmniejszenie deficytu budżetu Uczelni w zakresie funduszu płac.

3. Po zapoznaniu się ze skutkami wdrożenia II etapu podwyżek w innych uczelniach wyższych, a także wobec braku gwarancji co do realizacji przez władze państwowe III etapu podwyżek uważamy, że proponowane zmniejszenie ministerialnych środków o ponad 20% jest zbyt drastyczne. Sądzymy także, że decyzja taka nieuchronnie spotka się z brakiem zrozumienia i negatywnym odbiorem ze strony społeczności akademickiej.

4. Wobec powyższego Komisja Zakładowa wnioskuję o:

– zwiększenie stopnia wykorzystania dotacji MENiS na podwyżki we wszystkich grupach pracowniczych,

– przedstawienie skutków przeznaczenia części dotacji MENiS na zmniejszenie przekroczenia limitu funduszu płac,

– przedstawienie wpływu dokonanej w 2003 roku redukcji zatrudnienia w grupie nienauczycieli na zmniejszenie przekroczenia limitu funduszu płac,

– poinformowanie o innych działaniach oszczędnościowych, dokonanych i planowanych, w zakresie funduszu płac.

Prowadzone pod presją redukcji etatów dalsze negocjacje były niezwykle trudne. W efekcie doprowadziły do zwiększenia kwoty przeznaczonej na podwyżki do 80% dotacji MENiS, przy zachowaniu gwarancji stabilności zatrudnienia. Ostateczny tekst porozumienia podpisanego przez obydwie Związki przedstawiamy poniżej:

Porozumienie

pomiędzy JM Rektorem UMCS

prof. dr. hab. Marianem Harasimiukiem a Związkami Zawodowymi działającymi na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej zawarte w dniu 10 września 2003 r.

W nawiązaniu do przeprowadzonych negocjacji płacowych oraz uzgodnionych zasad przeprowadzenia 1 września 2003 r. regulacji płac pracowników Uniwersytetu – biorąc pod uwagę konieczność ograniczenia przekroczenia limitu osobowego funduszu płac – strony postanawiają:

1. JM Rektor gwarantuje na okres swojej kadencji, tj. do 31.08.2005 r., stabilność zatrudnienia we wszystkich grupach pracowniczych zatrudnionych w Uniwersytecie.

2. Ocena nauczycieli akademickich będzie się odbywała na dotychczasowych, wypracowanych przez kilka ostatnich lat zasadach.

3. Zwolnienia pracowników z grupy nienauczycieli mogą wynikać z tytułu osiągnięcia wieku emerytalnego, przyczyn dyscyplinarnych określonych kodeksem pracy lub na zasadzie porozumienia stron.

4. Władze Uczelni zobowiązują się do prowadzenia polityki kadrowej zmierzającej do ograniczenia średniorocznego zatrudnienia.

5. Kwota zaoszczędzonego w wyniku ograniczenia skali podwyżek osobowego funduszu płac, szacowana w roku 2003 na ok. 1,2 mln zł, będzie przeznaczona na zmniejszenie przekroczenia limitu funduszu. Oszczędności te będą również w latach następnych powodować odpowiednie zmniejszenie przekroczenia limitu funduszu płac.

6. Szczegółowe zasady regulacji płac od 1 września 2003 r. określa załącznik do niniejszego porozumienia.

Załącznik do porozumienia z dn. 10.09.2003 r.:

ZASADY REGULACJI PŁAC
od 1 września 2003 r.

1. Regulacją płac zostaną objęci wszyscy pracownicy uczelni zatrudnieni w dniu 1 września 2003 r. na czas nieokreślony.

2. Stawki wynagrodzeń zasadniczych oraz dodatki winny być zgodne z widelkami określonymi Rozporządzeniem MENiS z dnia 1.08.2003 r.

3. Stawki wynagrodzeń zasadniczych nauczycieli akademickich wzrastają następująco:

- profesor zwyczajny 610 zł
- profesor nadzwyczajny tyt. 560 zł
- prof. nadzwyczajny UMCS 510 zł
- docent, adiunkt dr hab. 460 zł

- adiunkt dr, st. wykładowca dr 410 zł
- st. wykładowca 200 zł
- asystent 180 zł
- wykładowca 170 zł
- lektor, instruktor 220 zł
- st. kustosz dyplomowany 210 zł

4. W grupie pracowników niebędących nauczycielami akademickimi wynagrodzenia zasadnicze wzrastają o 12% (w zaokrągleniu do 5 zł lub 1 grosza).

5. Stawki za godziny ponadwymiarowe wynoszą:

- Prof. zwyczaj., prof. nadzyw. tyt. – 48,00
- Prof. nadzw. UMCS, docent, adiunkt hab. – 40,50
- Adiunkt z dr., st. wykładowca – 38,70
- Asystent, wykładowca, lektor, instruktor – 27,00

6. Dodatki szkodliwe wynoszą:

- I stopień – 30 zł
- II stopień – 60 zł
- III stopień – 80 zł

7. Dodatki funkcyjne pozostają bez zmian.

8. Pracownicy osiągnący wiek emerytalny do 31.12.2005 r. otrzymują dodatkowo 50%, do 31.12.2004 r. 75%, a do 31.12.2003 100% wzrostu wynagrodzenia zasadniczego dla danego stanowiska lub grupy (wiek emerytalny dla kobiet – 60 lat, dla mężczyzn – 65 lat, a dla grupy profesorów 70 lat).

9. Dla nauczycieli akademickich zatrudnionych na czas określony oraz w niepełnym wymiarze czasu pracy stawki wynagrodzenia zasadniczego ustala JM Rektor.

10. W grupie nienauczycieli dla pracowników zatrudnionych na czas określony stawki wynagrodzenia zasadniczego ustalają Prorektor ds. Ogólnych, Prorektor ds. Badań Naukowych i Współpracy z Zagranicą oraz Dyrektor Administracyjny w zakresie podległych grup pracowniczych.

ROZNIKA

NIEZALEŻNY
SAMORZĄDNY
ZWIĄZEK
ZAWODOWY

Solidarność

31 sierpnia członkowie NSZZ „Solidarność” UMCS złożyli kwiaty pod tablicą na gmachu Wydziału Humanistycznego upamiętniającą powstanie NSZZ „Solidarność” na UMCS.

ROŚNIE
KOLEKCJA

Kolekcja ekslibrisów dla pracowników i absolwentów naszego Uniwersytetu, której zapoczątkowanie dało ofiarowanie przez dr. Zbigniewa Józwickiego ok. 120 ekslibrisów jego autorstwa, wzbogaciła się o kolejne egzemplarze znaków książkowych. Tym razem jest to ekslibris dla prof. Mieczysława Sirko (opus 634, 2003), kierownika Zakładu Kartografii na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi, oraz ekslibris dla prof. Aliny Aleksandrowicz (opus 637, 2003), emerytowanej kierownicy Zakładu Historii Literatury Polskiej na Wydziale Humanistycznym.

Bardzo dziękujemy dr. Zbigniewowi Józwickowskiemu za dary i czekamy na kolejne.

Jerzy Kasprzak
Muzeum UMCS

BADANIA NAUKOWE • BADANIA NAUKOWE • BADANIA NAUKOWE

PROJEKTY BADAWCZE KBN
(zwykle i promotorskie) – do konkursu XXV
włącznie oraz inne (w tym: FNP) wykonywane
w jednostkach działalności podstawowej UMCS
w 2003 r. (stan na 1.09.2003)

**PROJEKTY BADAWCZE REALIZOWANE
PRZEZ PRACOWNIKÓW UMCS**
w roku 2003 KBN: własne, w tym: promotorskie
(stan na 28.08.2003)

Nazwa Jednostki / Wydział	Liczba
Wydział Biologii i Nauk o Ziemi	19
1. Instytut Mikrobiologii i Biotechnologii	6
2. Instytut Biologii	6
3. Instytut Nauk o Ziemi	7
Wydział Matematyki, Fizyki i Informatyki	18
1. Instytut Matematyki	3
2. Instytut Fizyki	15
Wydział Chemii	22
Wydział Humanistyczny	14
1. Zakład Logopedii i Językoznawstwa Stosowanego	1
2. Katedra Archeologii	2
3. Instytut Filologii Polskiej	4
4. Instytut Historii	3
5. Instytut Filologii Słowiańskiej	1
6. Zakład Kultury i Historii Żydów	3
Wydział Prawa i Administracji	3
1. Instytut Administracji i Prawa Publicznego	2
2. Instytut Prawa Karnego	1
Wydział Ekonomiczny	5
1. Instytut Zarządzania i Marketingu	5
Wydział Pedagogiki i Psychologii	1
1. Instytut Psychologii	1
Wydział Filozofii i Socjologii	3
1. Instytut Filozofii	3
Wydział Politologii	3
Razem:	88

LP.	JEDNOSTKA / KIEROWNIK I NR PROJEKTU	TYTUL PROJEKTU
1	2	3
1/1	WYDZIAŁ BIOLOGII I NAUK O ZIEMI 6 P04C 042 18 prof. dr hab. Kazimierz Trybacz	Rola kanałów jonowych w transdukcji sygnału w roślinie
2/2	prof. dr hab. Anna Skarupka 6 P04A 028 18	Molekułowa i fizyczna natura powstania gwałtownych błyskawic w czasie wyładowań atmosferycznych
3/3	prof. dr hab. Kazimierz Pybała 6 P04E 044 19	Funkcjonowanie ekosystemów peryglacjalnych w warunkach zmian klimatu i osuszenia (Spitzbergen)
4/4	dr hab. Andrzej Świąca 6 P04E 019 20	Przyrodnicze uwarunkowania dynamiki obiegu wody i narzędnego transportu fluidalnego w słowni górnej Wierza
5/5	dr hab. Stefan Bartoszewski 6 P04E 034 20	Modelowanie i symulacje uwarunkowania obiegu wody w wybranych ekosystemach polnych
6/6	prof. dr hab. Ewa Kurek 6 P04C 045 21	Układ mikroorganizmów w procesach biologicznych w środowisku biodegradacji odpadów w glebie (sekcja) / dimorfizm
7/7	prof. dr hab. Nikodem Grankowski 6 P04A 050 21	Funkcja strukturalna i aktywność biologiczna rybosomów drożdży P.
8/8	dr hab. Jerzy Melbr 6 P04E 011 21	Wpółczesne stwory żyłowe w górnym Spitzbergenie, ich genetyka i chemia (sekcja) / dimorfizm
9/9	prof. dr hab. Jerzy Melbr 6 P04E 011 21	Mikrobiologia przyby powstania grzybów (Zdroje: Carpinus) w Biobiosferie Parku

LP.	JEDNOSTKA / KIEROWNIK I NR PROJEKTU	TYTUL PROJEKTU
1	2	3
9/9	6 P04C 074 21	Nanokrytyki
10/10	prof. dr hab. Zbigniew Krupa 3 P04C 090 22	Molekułowe mechanizmy oddziaływania metali ciężkich na spłaszczenie fotosyntezy roślin wyższych: kontynuacja badań modelowych nad wpływem Cd i Co na Arabidopsis thaliana L.
11/11	dr Jan Rodzik 3 P04E 013 22	Naturalne i antropogeniczne uwarunkowania dynamiki energii wprostowej na przykładzie złóż węgla kamiennego
12/12	dr Janusz Kłomkowski 3 P04F 036 23	Podział zasobów roślinozjadów w leguminozjach podlegających podległości: rola rozczołu i polimerów
13/13	prof. dr hab. Wanda Małek 3 P04C 053 23	Wieloskładnikowa racjonalizacja mikroorganizmów w biodegradacji (Genista tinctoria L.)
14/14	dr hab. Piotr Wlaz 3 P04C 060 24	Badania nad metabolicznymi i behawioralnymi efektami działania potencjalnych neuroprotectorów i ich rolę w epilepsji
15/15	prof. dr hab. Kazimierz Trybacz 3 P04C 053 23	Badanie mechanizmu wzmocnienia fali odpowiedzi roślin na czynnik stresowy
16/16	prof. dr hab. Maria Lescałt 3 P04D 034 25	Osady dolnego czwartorzędz w dorzeczu środkowego Dniestru i Prutu jako archiwum zmian paleoklimatycznych i paleohydrologicznych w skali regionalnej i globalnej
17/17	prof. dr hab. Leopold Dolecki 3 P04E 042 25 (promotorstwa)	Wykazanie cech mikroformologicznych neopleistocenicznych utworów leśnych we wsiołce w paleogeograficznym
18/18	dr Joanna Jaroszuk Szlach 3 P06R 010 25	Rola rybosomów w ujęciu Fuzarium rubrorum w indukowaniu odporności żyta (Secale cereale L.) na fusariozę
19/1	WYDZIAŁ MATEMATYKI, FIZYKI I INFORMATYKI dr Tomasz Dzwonkowski 8 T10C 014 18	

LP.	JEDNOSTKA / KIEROWNIK I NR PROJEKTU	TYTUL PROJEKTU
1	2	3
20/2	prof. dr hab. Wiesław Gruszczyński 6 P04A 002 19	Fotostereozjacja barwników karotenoidowych w regulacji fotosyntezy i transportu energii i ładunku elektrycznego
21/3	prof. dr hab. Krzysztof Pomorski 2 P03B 115 19	Synteza i właściwości jądrowe atomowych dielaktów od stabilności
22/4	prof. dr hab. Mirosław Jeleń 7 T11B 049 20	Właściwości optyczne samorganizujących się struktur metalicznych nanodrobin
23/5	prof. dr hab. Paweł Mikołajczyk 7 T11E 019 21	Wirtualna sieć do telemedycyny i obrazowania medycznego Tomografi Komputerowej (CT) i Rezonansu Magnetycznego (MRI)
24/6	prof. dr hab. Tomasz Głowacki 5 P03B 031 21	Wpływ ciśnienia na pozostawienie w ośrodkach krystalicznych
25/7	dr Beata Jasieńska 7 T09A 055 21	Badanie ośrodków porowatych metodą anizotropii porowatej
26/8	dr hab. Wiesław Kuntzyski Józefowicz 4 T11E 035 22	Kompleksowa metoda diagnozowania i terapii jądrowej wykorzystująca akustyczne analizy cieplinoakustyczne
27/9	dr hab. Ryszard Turano 2 P03B 018 22	Procesy wymiany ładunku w rozpraszaniu atomów lub jonów na powierzchni metali
28/10	dr Tomasz Komorowski 2 P03A 031 23	Asymptotyczne właściwości naczyni w ośrodkach nieuporządkowanych
29/11	prof. dr hab. Stanisław Kręcisz 3 P04A 057 23 (promotorstwa)	Spektroskop efektu Starka pigmentów fotosyntezy i jej zastosowanie w badaniach oddziaływań molekularnych w aparacie fotosyntezy
30/12	dr Lukasz Krub 2 P03A 012 23	Molekułowa natura transdukcji w sieciach kalcjowych

LP.	JEDNOSTKA / KIEROWNIK I NR PROJEKTU	TYTUL PROJEKTU
1	2	3
31/13	dr Marek Rogatko 2 P03B 124 24	Membrany i wielowymiarowe czarne dziury
32/14	prof. dr hab. Leszek Michałek 2 P03B 035 24 (promotorstwa)	Fizyczne aspekty detekcji i analizy i hemoglobiny metodą Maldi
33/15	prof. dr hab. Jerzy Kosciński 2 P03A 020 25	Nieliniowe transformacje całkowite w teorii kwantowej stanów Gibbosa
34/16	prof. dr hab. Karol Trybacz Wysocki 2 P03B 062 25	Nieporządek, oddziaływanie i efekty fluktuacyjne w nadprzewodnictwie superprzewodzących
35/17	prof. dr hab. Wiesław Andrzej Kamiński 2 P03B 071 25	Bezczasnowy podwójny rozpad beta i jego konsekwencje dla fizyki niestandardowej
36/18	dr hab. Krzysztof Murawski 2 P03D 016 25	Symulacje numeryczne limitów granicznych oscylacji w pętliach korony słonecznej
37/1	WYDZIAŁ CHEMII prof. dr hab. Emil Chładowski 3 T09B 08V 18	Badania wpływu pola magnetycznego na właściwości układów nieuporządkowanych ze szczególnym uwzględnieniem adozycji w układach wodorowych do powierzchni stałego ciała
38/2	prof. dr hab. Małgorzata Borowska 7 T09A 061 21	Modelowanie adsorpcji cząsteczek wieloatomowych na ciałach stałych
39/3	prof. dr hab. Jan Raym 4 T08D 031 22	Światłowodowa czujnikowa pomiarowa ultrafioletowego
40/4	prof. dr hab. Roman Lebeda 0 T00C 024 22 (promotorstwa)	Preparatyka i właściwości powierzchniowe adsorbentów węglowych otrzymanych pod kątem ich wykorzystania w analizie próbek kryminalistycznych

PROJEKTY BADAWCZE
(inne) realizowane w roku 2003
przez pracowników UMCS (stan na 25.08.2003)

LP.	JEDNOSTKA / KIEROWNIK I NR PROJEKTU	TYTUL PROJEKTU / ŹRÓDŁO FINANSOWANIA
1	2	3
I	WYDZIAŁ CHEMII	
1	Prof. dr hab. Kazimierz Michał Pietrusiewicz PBZ 06 03	Opracowanie nowej strategii syntezy chiralnych układów dihydroarylowych i biarylowych. - projekty finansowane przez KBN
2	Prof. dr hab. Tadeusz Borowiecki PBZ /KBN/018/T09/99/5a	Układy NiO-MgO-Al ₂ O ₃ jako aktywne i odporne na dezaktywację katalizatory konwersji metanu z parą wodną i / czy dwutlenkiem węgla. - projekty finansowane przez KBN
3	Prof. dr hab. Andrzej Machocki PBZ /KBN/018/T09/99/2c	Ulepszanie sprężania metanu do etylenu - projekty finansowane przez KBN
4	Prof. dr hab. Stanisław Pikus CYCLE VI	X-ray Powder Diffraction-New Organic Compounds - projekty finansowane przez International Centre for Diffraction Data
5	Prof. dr hab. Roman Lebeda SUBSYDIA PROFESORSKIE 9/03	Preparatyka nowych adsorbentów oraz badania ich właściwości fizykochemicznych pod kątem optymalizacji adsorpcji i analizy substancji niebezpiecznych dla zdrowia i życia ludzkiego - projekty finansowane przez Fundację na Rzecz Nauki Polskiej
II	WYDZIAŁ HUMANISTYCZNY	
6	Prof. dr hab. Anna Pajdzińska SUBSYDIA PROFESORSKIE 10/02	Językowy obraz świata w użyciu języka - projekty finansowane przez Fundację na Rzecz Nauki Polskiej
III	WYDZIAŁ BIOLOGII I NAUK O ZIEMI	
7	Prof. dr hab. Nikodem Grankowski SUBJN 5/2003	Dofinansowanie zakupu zamrażarki niskotemperaturowej służącej pracom badawczym dotyczącym struktury i funkcji rybosomu - projekty finansowane przez Fundację na Rzecz Nauki Polskiej

BADANIA NAUKOWE • BADANIA NAUKOWE • BADANIA NAUKOWE

I.P.	JEDNOSTKA / KIEROWNIE I NR PROJEKTU	TYTUŁ PROJEKTU
41/5	prof. dr hab. Wiesława Paruz 4 T09A 157 22 (promotorz)	Kompleksy izotawców i niektórych pierwiastków bloku d - z wybranym izomerem kwasu dieteroksybenzoesowego
42/6	dr hab. Barbara Marcusewa 4 T09A 154 22 (promotorz)	Badania właściwości i mechanizmu działania elektrod jonoselektyjnych z cienką warstwą membranową zawierającą chelatującą substancję aktywną
43/7	dr Jan Wójcik 4 T11B 004 22	Technologia i charakterystyka mikrostrukturujących światłowodów dla telekomunikacji i metrologii
44/8	mgr Paweł Margo 4 T11B 007 22	Prępalniki światłowodowe aktywne do laserów włóknowych dużej mocy dla uzyskania dużej efektywności pompowania optycznego.
45/0	prof. dr hab. Wacław Podkościelny 4 T09B 109 23 (promotorz)	Systemy, struktury i właściwości nowych nieregularnych i segmentowych poliuretanów pochodzących difenylotianu
46/10	prof. dr hab. Roman Lebeda 0 T00C 008 23 (promotorz)	Badania adaptacji dynamicznej analogów adsorpcyjnych bojowych substancji fosfororganicznych na węzłach aktywnych
47/11	prof. dr hab. Stanisław Chłobowski 4 T09D 058 24 (promotorz)	Badania nad mechanizmem wiązania i przemieszczania się pierwiastków promieniotwórczych w środowisku naturalnym na przykładzie gleb i osadów dennych terenów Pojezierza i ączybno-Włodawskiego
48/12	prof. dr hab. Zofia Ręczyńska 4 T09A 131 24	Badanie budowy i właściwości kompleksów wybranych metali z ligandami karbonylowymi
49/13	prof. dr hab. Andrzej Machocki 4 T09A 119 24 (promotorz)	Badania właściwości katalizatorów reakcji utleniającego spżegania metanu
50/14	prof. dr hab. Stefan Sokolowski 4 T09A 158 24 (promotorz)	Teoria adsorpcji mieszanin dwuskładnikowych

I.P.	JEDNOSTKA / KIEROWNIE I NR PROJEKTU	TYTUŁ PROJEKTU
51/15	dr hab. Barbara Marcusewa 4 T09A 157 24 (promotorz)	Konstrukcja i zastosowanie mieszanych elektrod jonoselektyjnych do oznaczania wybranych pierwiastków w próbkach stałych
52/16	prof. dr hab. Jan Różyło 4 T09B 079 23	Badania fizykochemiczne procesów w nowoczesnych metodach chromatografii cieczowej oraz ich rozdzielenie i analityczne zastosowania także w odniesieniu do związków o znaczeniu biomedycznym
53/17	dr hab. Mieczysław Korolczak 4 T09A 192 23	Nowe metody ekstrakcji i woltamperometrycznego oznaczania Cr(VI) w próbkach stałych i ciekłych
IV	WYDZIAŁ HUMANISTYCZNY	
54/1	prof. dr hab. Byszard Takaruk 1 H01D 013 19	Przemoc w języku medów
55/2	prof. dr hab. Jerzy Barmiński 5 H01C 081 20	Zmiany rozmiaru oraz wartości w latach 1990-2000
56/3	dr hab. Stanisław Sienk 1 H01H 017 18	Kolonia Chwałskowa na terenie najstarszego średnio-wieku. Problem wspólnoty sąsiadującej na ziemiach polskich w okresie plejstocenu
57/4	prof. dr hab. Monika Adamczyk-Garbowska 5 H01C 060 21	Kazimierz Wielki. Kazimierz Dolny w zapiskach literatury polskiej i jidysz
58/5	dr Konrad Zieliński 5 H01C 086 21	Razem, obok, przeciw sobie? Stosunki polsko-żydowskie w Królestwie Polskim w latach 1914-1918
59/6	dr Jerry Libera 5 H01H 050 21	Struktury osadnicze i środowisko allodolickiego obszariska kultur tyliczakowych na stanowisku 4 w Pawłowie, pow. Sandomierz, woj. świętokrzyskie
60/7	prof. dr hab. Stefan Warchoł 5 H01D 026 21	Nazwy własne zwierząt domowych w językach słowiańskich (Słowiańska nomenklatura ludowa). Kartoteka Słowak

I.P.	JEDNOSTKA / KIEROWNIE I NR PROJEKTU	TYTUŁ PROJEKTU
61/8	prof. dr hab. Stanisław Grabias 2 H01D 013 22	Dynamika w niedogowanym porażeniu dziecięcym. Eksperymentalna skala dynamiki jako wskaźnika diagnostyczna dla sklerozu ... MPD
62/9	prof. dr hab. Jerzy Barmiński 2 H01D 043 22 (promotorz)	Dyferencja stylowo-gatunkowa obrazu ognia w polszczyźnie
63/10	prof. dr hab. Tadeusz Radzik 2 H01G 063 22 (promotorz)	Myśl polityczna Feliksa Perla
64/11	prof. dr hab. Marek Mędzik 2 H01G 064 23 (promotorz)	Spółczesność rosyjska na terenie Guberni Lubelskiej w latach 1864-1915
65/12	prof. dr hab. Jolanta Sapija-Kudowska 2 H01D 024 24	Nauczanie fonetyki i języka angielskiego w Polsce - diagnoza i terapia
66/13	Prof. dr hab. Lesław Morawiecki 2 H01D 005 24 (promotorz)	Ianus Bifrons. Wojna i pokój w ideologii i życiu codziennym wczesnego cesarstwa rzymskiego (27 r. p.n.e. - 180 r. n.e.)
V	WYDZIAŁ EKONOMICZNY	
67/1	prof. dr hab. Alicja Pomorska 1 H02C 034 19	Proces dostosowywania polskiego systemu podatków podmiotów do standardów Unii Europejskiej
68/2	dr Agnieszka Sitko-Lutek 2 H02D 065 22	Model kulturowy funkcjonowania przedsiębiorstwa
69/3	prof. dr hab. Alicja Pomorska 2 H02C 023 24 (promotorz)	System opodatkowania nieruchomości w Polsce i kierunku jego zmiany
70/4	dr Jolanta Sapija-Kinga 2 H02C 051 23	Fundusze celowe w Polsce - ocena funkcjonowania, kierunki rozwoju
71/5	dr hab. Henryk Ronek 2 H02C 092 23 (promotorz)	Dotknięcie rachunku kosztów w instytucjach naukowo-badawczych

I.P.	JEDNOSTKA / KIEROWNIE I NR PROJEKTU	TYTUŁ PROJEKTU
VI	WYDZIAŁ PRAWA I ADMINISTRACJI	
72/1	dr Katarzyna Duda 2 H02A 021 23	Skuteczność instrumentów ochrony praw polrzywędzonego w postępowaniu karnym dla realizacji praw polrzywędzonego
73/2	prof. dr hab. Lech Antonowicz 2 H02A 024 25 (promotorz)	Prawne aspekty obrotu gospodarczego Polski w świetle jej członkostwa w Światowej Organizacji Handlu oraz przystąpienia do Unii Europejskiej
74/3	dr Roman Kucielak 2 H02A 002 25	Suwerenność państwa a problem teorii prawa międzynarodowego
VII	WYDZIAŁ FILOZOFII I SOCJOLOGII	
75/1	dr hab. Krzysztof Kozior 5 H01A 008 20 (promotorz)	Pojęcie Boga w hebrajskiej Księdze Henocha
76/2	dr hab. Krzysztof Kozior 5 H01A 005 21	Fizyka budowy
77/3	dr Andrzej Bilut 2 H01A 015 22	Logiczne podstawy ontologii
VIII	WYDZIAŁ PEDAGOGIKI I PSYCHOLOGII	
78/1	prof. dr hab. Anna Marzec 5 H01F 060 20	Neuropsychologiczna analiza relacji między parą (explicit) i nieświadomą (implicit) w osób z wieloosobowym uszkodzeniem mózgu

I.P.	JEDNOSTKA / KIEROWNIE I NR PROJEKTU	TYTUŁ PROJEKTU
IX	WYDZIAŁ POLITOLOGII	
79/1	prof. dr hab. Marek Pietraf 5 H02E 007 20	Sprężyna ekologii i polityki
80/2	prof. dr hab. Włodzisław Mieb 2 H02E 043 24 (promotorz)	Prasa Lublina w latach 1989-2002
81/3	prof. dr hab. Henryk Chłapczak 2 H02E 041 24 (promotorz)	Towarzystwo Strazy Krimowej (1918-1927)

Stypendia Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej dla wychowanków Zakładu Chemii Teoretycznej

dr Paweł Szabelski dr Wojciech Piasecki

dr hab. Robert Charmas dr Tomasz Pańczyk

Pośród stypendiów, jakie otrzymać może młody, utalentowany i legitymujący się sukcesami polski naukowiec, stypendium Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej należy do najbardziej cenionych. Decyduje o tym zarówno prestiż tego stypendium, jak też relatywnie wysoka jego suma. Fundacja przyznaje co roku w wyniku konkursu około 100 stypendiów dla młodych naukowców w wieku do 30 lat, reprezentujących wszystkie możliwe dyscypliny naukowe. Zasadnicze zatem kryterium to osiągnięcia naukowe w danej dyscyplinie nauki, wyróżniające kandydata spośród setek innych stojących do konkursu.

Pośród szczęśliwych laureatów tych konkursów młodzi naukowcy, rozpoczynający swoją karierę w Zakładzie Chemii Teoretycznej, stanowią wyjątkową w skali UMCS grupę. W ciągu ostatnich 10 lat wychowankowie Zakładu Chemii Teoretycznej uzyskali 4 stypendia krajowe Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej (Robert Charmas 1993, Wojciech Piasecki 1999, Tomasz Pańczyk 2002, 2003, Paweł Szabelski 2003). Następnie dwa dodatkowe stypendia Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej przyznano na wyjazdy zagraniczne. Tak więc dr Robert Charmas uzyskał w roku 1997 roczne stypendium na wyjazd do laboratorium CNRS w Nancy, we Francji, zaś w 2003 roku dr Wojciech Piasecki uzyskał roczne stypendium na wyjazd do Uniwersytetu Johna Hopkinsa w Baltimore, USA.

Kim są ci młodzi ludzie?

Wszyscy studiowali chemię według programu indywidualnego, opracowanego przez profesora Władysława Rudzińskiego i pod Jego opieką. Wszyscy też wykonywali prace magisterskie pod Jego kierunkiem.

Trzech spośród nich, dr Robert Charmas, dr Wojciech Piasecki i dr Tomasz Pańczyk, wykonywali swoje prace doktorskie pod kierunkiem profesora Rudzińskiego, zaś jeden z nich - dr Paweł Szabelski - pod kierunkiem pani profesor Jolanty Narkiewicz-Michalek.

Prace naukowe rozpoczęli jeszcze przed ukończeniem studiów, a ich wyniki opublikowali w prestiżowych międzynarodowych

wych czasopismach naukowych. Znaczna część ich prac opublikowana została w czasopismach wydawanych przez Amerykańskie Towarzystwo Chemiczne, o „impact factor” wyższym od trzech.

Oczywiście, nie tylko ranga czasopism, ale też częstotliwość publikowania w nich zdecydowały o sukcesach w konkursach Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej. Dla przykładu najmłodsza dwójka stypendystów (dr Tomasz Pańczyk i dr Paweł Szabelski), po ukończeniu doktoratów 2 i 3 lata temu, mają na swoim koncie ponad 20 prac opublikowanych w międzynarodowych czasopismach o wysokim „impact factor”.

Dr Robert Charmas i dr Paweł Szabelski zostali na stałe zatrudnieni w Zakładzie Chemii Teoretycznej UMCS. Dwaj inni zaś, to jest dr Wojciech Piasecki i dr Tomasz Pańczyk, w Zespole Teorii Adsorpcji Instytutu Katalizy i Fizykochemii Powierzchni PAN w Krakowie. Zespół ten, na mocy podpisanego między UMCS i PAN-owskim Instytutem w Krakowie porozumienia, funkcjonuje na terenie Zakładu Chemii Teoretycznej UMCS, publikując wspólne prace, w ramach ustalonych programów naukowych. Ten rodzaj współpracy powiela francuski model, w którym laboratoria CNRS łączą się z uniwersytetami. Powodzenie tego modelu, nowatorskiego na gruncie polskim, potwierdzają sukcesy naukowe tej czwórki młodych ludzi - laureatów Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej. Jest to czwórka współpracujących ze sobą młodych naukowców, zatrudnionych w UMCS i PAN.

Stypendia Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej są dla nich znaczącą pomocą w rozwiązywaniu ich problemów finansowych dnia codziennego, ale też poprzedzoną ogromnymi wyrzeczeniami, koniecznymi dla osiągnięcia sukcesu naukowego. Stanowią oni krzepiący przykład młodych ludzi, którzy rezygnując z licznych możliwości doraźnego poprawienia bytu postanowili inwestować w swoją przyszłość.

Jacek Goworek

60 LAT UMCS

Wyznacznikiem godności ludzkiej jest postępowanie zgodne ze swoimi przekonaniem. „Wszystko, co się czyni niezgodnie z przekonaniem, jest grzechem” – mówi Biblia (Rz 14, 23). Każdy wybór woli, który odbiega od poznania oparte- go na przekonaniu, a więc od głosu sumienia, obojętnie czy jest słuszny, czy błędny, zawsze jest zły” (Św. Tomasz, *Summa Theologica* q. 19, a. 5). Kto unika zła lub czyni dobro z racji zakazu lub nakazu, a nie z własnego przekonania, jest niewolnikiem. Przekonania o tym, co lepsze, właściwsze, co prawdziwe w państwie, w społeczeństwie, w nauce, nikomu nie zostały objawione – zdobywa się je w trudzie, nigdy nie mając pewności.

DE OMNIBUS DUBITANDUM*

Marian Filipiak

Nie ma pewników w życiu codziennym, w prawach życia społecznego, w nauce. Platon, Hegel, Marks oraz inni „charyzmatyczni” wodzowie uważali, że wiedzą, jak stworzyć idealne państwo, idealne społeczeństwo. Takich fałszywych proroków – przynajmniej w polityce – unikamy jak zarazy. Ale fałszywi prorocy bywają także w nauce: to ci, którzy wiedzą, że inne procedury badawcze, inne hipotezy – inne niż ich własne – są błędne. Prawa naukowe nigdy nie mogą być ostatecznie dowiedzione: tak samo dotychczas stosowane pojęcia i narzędzia badawcze zachowują ważność do momentu pojawienia się narzędzi doskonalszych.

Nie ma absolutnych pewników, a tam, gdzie ich nie ma, możemy zajmować tylko pozycję stałego, metodycznego wątplenia. To jeden z najostrzejszych instrumentów rozpoznawania błędów – podawanie wszystkiego w wątpliwość: *de omnibus dubitandum*. „Wątpić” nie oznacza niezdolności podjęcia decyzji ani prezentacji czegoś przeciwnego do istniejących faktów, zjawisk, sformułowanych poglądów. Wątpienie to podawanie w wątpliwość pojęć, poglądów, zdroworozsądkowych założeń, którym przyzwyczailiśmy się przypisywać rolę niepodważalnych aksjomatów. Wątpienie to zdolność krytycznego kwestionowania założeń i instytucji życia społecznego, które, traktowane jako coś oczywistego, przemieniły się w bożki. Wątpienie wreszcie obejmuje cały dialektyczny proces podważania pewności doświadczenia potocznego, poznania i wiedzy poprzez ukazywanie przeciwieństw, negowanie i – potwierdzanie.

Autentyczne studiowanie na uniwersytecie ma miejsce wtedy, gdy studenci poznają różne punkty widzenia, gdy celem studiów nie jest dostarczanie argumentów, lecz formułowanie pytań, angażowanie się w to, co jest przedmiotem sporów, poszukiwanie błędów. Każdy znaleziony błąd to mały krok w kierunku tego, co właściwsze, oznacza to bowiem, że teraz coś może zostać poprawione.

Autentyczne studiowanie wymaga „autentycznych” profesorów. To znaczy jakich? Są dwa rodzaje uczonych akade-

mickich. Pierwszy – to człowiek doktryny, człowiek systemu. Wiedzę traktuje jako spetryfikowany zespół wiadomości, a posiadanie wiedzy utożsamia z pamięciowym przyswojeniem tej sumy wiadomości. Nie ma on wątpliwości co do „prawdy” własnych opinii. Jego ocena jest obiektywna, ponieważ – jak uważa – należy do obszaru rzeczy niepodważalnych. W procesie nauczania funkcjonuje jak pas transmisyjny tego stanu danej wiedzy, która jest zawarta w podręcznikach i skryptach. Uprawia pamięciowo-encyklopedyczną, „bankową” koncepcję nauczania: interesuje go głównie produkt końcowy – egzamin („oddaj, coś wienien”).

Drugi rodzaj uczonych uniwersyteckich jest reprezentowany przez „człowieka nauki”. Traktuje on wiedzę jako strukturę płynną, która wymaga ustawicznego korygowania, która jest użyteczna teraz i w którymś momencie może być zastąpiona wiedzą doskonalszą. Studenci wiedzą, że w tym, co teraz przekazuje im ich profesor, nie ma nic uświęconego ani w pełni gwarantowanego. Zarówno w sferze moralności i polityki, jak i w nauce, to, co teraz otrzymują, nie jest ostatnim słowem. Proces obserwacji i badań stale uzupełnia i modyfikuje obraz tego, co się obserwuje i bada. Człowiek nauki przyjmuje z satysfakcją, z wdzięcznością nawet, opinie niezgodne z jego stanowiskiem, bo wie, że tym sposobem może dostrzec inne aspekty własnego przekonania. Przyjmuje i stosuje autonomiczną koncepcję nauczania, to znaczy taką, w której profesor jest początkowo organizatorem procesu uczenia się studentów, później konsultantem i doradcą w procesie samodzielnej nauki. Końcowym rezultatem są kierujący swoim uczeniem się w dorosłym życiu.

Profesora – człowieka nauki interesuje głównie nie produkt końcowy (egzamin i ocena), lecz cały proces studiowania. Dwa rodzaje uczonych uniwersyteckich różni jeszcze jedno: w pierwszym wypadku autorytet mają funkcję, stanowiska, tytuły profesora, w drugim autorytet ma osoba profesora.

Pora na wniosek końcowy: wątpliwości nie są przyjemnym stanem umysłu. „Kto bowiem – słusznie stwierdza Biblia – żywi wątpliwości, podobny jest do fali morskiej wzburzonej wiatrem i miotanej to tu, to tam” (Jk 1,6). Biblia zyczliwie sugeruje więc: „Miejcie litość dla tych, którzy mają wątpliwości” (Jud 1,22). W tym ostatnim wypadku nie zgadzam się z Biblią: wątpliwość jest cnotą. Także jako warunek wiary. A zatem: „Chwała wątpięcym”.

* Na budynku Rektoratu UMCS nie widnieje już napis: „Nauka w służbie ludu” (ostał się jeszcze na budynku Instytutu Psychologii UMCS). Proponuję w to miejsce jako dewizę naszego Uniwersytetu hasło: „De omnibus dubitandum”. Ono najlepiej wyraża sens uniwersyteckiego nauczania.

POLONIA W UMCS

W ramach „Lata Polonijnego 2003” Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców UMCS zorganizowało 6 kursów wakacyjnych. Głównym ich celem była promocja języka i kultury polskiej. Prawie wszystkie odbyły się w tym samym terminie (od 7 do 27 lipca 2003), co sprzyjało wymianie doświadczeń i rozwojowi kontaktów między uczestnikami reprezentującymi różne, niekiedy bardzo odmienne, kraje i kultury.

LATO POLONIJNE 2003

Letnia Szkoła Języka i Kultury Polskiej

Kurs przeznaczony jest zarówno dla osób nieznających języka polskiego, jak i dla tych, którzy pragną doskonalic wiadomości w tym zakresie. Zajęcia prowadzono w kilkuosobowych grupach, w zależności od stopnia znajomości języka polskiego. Program kursu obejmował lektorat języka polskiego dla uczestników o różnych poziomach zaawansowania, wykłady z historii Polski i historii kultury polskiej oraz zajęcia praktyczne,

w trakcie których uczestnicy mogli poznać polskie tańce, piosenki, teatr, film i literaturę.

Uczestniczyło 36 osób z Belgii, Bułgarii, Czech, Francji, Hiszpanii, Rosji, Rumunii, Słowacji, Słowenii, Ukrainy i Wielkiej Brytanii.

Trzystopniowe Studium Metodyki Nauczania Języka Polskiego

Studium przeznaczone jest dla nauczycieli języka polskiego w szkołach Europy i państw pozaeuropejskich. Zajęcia, z których zdecydowana większość dotyczy metodyki nauczania języka polskiego i literatury, prowadzone są – w zależności od zainteresowań słuchaczy – w dwóch grupach z odrębnymi programami obejmującymi: a) problematykę nauczania początkowego (klasy I–IV), b) nauczanie w starszych klasach szkoły podstawowej i w szkołach ponadpodstawowych.

Obok zajęć o charakterze praktycznym, prowadzono wykłady dotyczące ważnych problemów współczesnego języka polskiego, literatury i historii Polski, a także różnych aspektów metodyki nauczania języka, psychologii, dydaktyki, współczesnego życia literackiego i kulturalnego.

Studium pomyślane jest jako całość składająca się z trzech trzytygodniowych kursów o różnym stopniu trudności, organizowanych w okresie wakacyjnym przez kolejne lata. Studium kończy się egzaminem dyplomowym, obejmującym ocenę pracy pisemnej

na wybrany temat i ustne kolokwium. Uzyskany dyplom jest traktowany jako dowód kwalifikacji do prowadzenia zajęć w szkole polskiej za granicą.

Uczestniczyło 30 osób z Białorusi, Estonii, Rosji i Ukrainy.

Praktyki Językowo- Metodyczne dla studentów filologii polskiej i slawistyki

Kurs przeznaczony jest dla studentów filologii polskiej i filologii słowiańskiej, studiujących w uczelniach zagranicznych, głównie na Wschodzie. Ma na celu doskonalenie sprawności językowej słuchaczy oraz zapoznanie ich z najważniejszymi osiągnięciami polonistyki w Polsce w ostatnich latach. Program obejmuje zajęcia typu lektoratowego (ćwiczenia w mówieniu i pisanii, ćwiczenia grammatyczno-stylistyczne i leksykalne), wykłady i konwersatoria z wybranych zagadnień historii literatury polskiej (zwłaszcza współczesnej), historii Polski i językoznawstwa polskiego (tendencje rozwojowe we współczesnej polszczyźnie, współczesna leksykologia i leksykografia polska, wybrane problemy gramatyki języka polskiego, stylistyki, onomastyki i historii polszczyzny).

Uczestniczyło 97 osób z Białorusi, Bułgarii, Chorwacji, Estonii, Kazachstanu, Litwy, Łotwy, Macedonii, Rosji, Ukrainy i Węgier.

Kurs Języka i Kultury Polskiej

Kurs przeznaczony jest dla organizatorów polskiego życia kulturalnego za granicą, szczególnie w Europie Wschodniej. Mogą w nim wziąć udział także nauczyciele, promujący polską kulturę w szkołach i innych placówkach kulturalno-oświatowych. Celem jest zapoznanie uczestników z poszczególnymi dziedzinami polskiej kultury i przygotowanie – pod względem teoretycznym i praktycznym – do zadań, wykonywanych przez nich w krajach zamieszkania. Teoretyczne wiadomości o malarstwie, architek-

rze, muzyce i sztuce, zdobyte na kursie, są dopełniane przez wycieczki do bardziej znanych ośrodków polskiej kultury.

Z kursu korzystało 27 osób z Białorusi, Estonii, Gruzji, Kazachstanu, Litwy, Mołdawii, Rosji i Ukrainy.

Kurs Humanistyczny dla studentów lektoratów języka polskiego

Celem kursu jest doskonalenie znajomości języka polskiego na poziomie zaawansowanym, zainteresowanie problematyką naszego kraju, zwłaszcza zaś jego historią

i kulturą. Proponowane wykłady i konwersatoria pogrupowane zostały na następujące bloki tematyczne: filologiczno-językowy; historyczny; kulturowo-filozoficzny.

Uczestniczyło 28 osób z Białorusi, Belgii, Bułgarii, Czech, Francji, Holandii, Jugosławii, Portugalii, Rosji, Rumunii, Słowacji, Słowenii, Ukrainy, Uzbekistanu, Węgier, Wielkiej Brytanii i Włoch.

Trzystopniowe Studium dla Instruktorów Polonijnych Zespołów Folklorystycznych

Studium, organizowane przez Zespół Tańca Ludowego UMCS we współpracy z CJKP, przeznaczone jest dla założycieli i kierowników polskich zespołów folklorystycznych za granicą. Program studium obejmuje m.in. następujące tematy: nauka polskich tańców narodowych i regionalnych, polskie pieśni i melodie ludowe, zasady pracy z grupą taneczną, rytmika, wybrane zagadnienia z etnografii, zabawy ze śpiewem i tańcem dla dzieci. Zajęcia w studium mają głównie charakter praktyczny i uzupełniane są wykładami teoretycznymi. Trzystopniowe studium kończy egzamin dyplomowy. Uzyskany dyplom uprawnia jego posiadacza do założenia i prowadzenia polskiego zespołu folklorystycznego za granicą.

W zajęciach brało udział 59 osób z Białorusi, Brazylii, Estonii, Francji, Grecji, Kazachstanu, Litwy, Łotwy, Mołdawii, Niemiec, Rosji, Szwecji, Turkmenistanu, Ukrainy i Uzbekistanu.

W sumie w tegorocznym „Lecie Polonijnym” wzięło udział około 277 osób z 32 państw.

Uczestnicy kursów mieszkali i odbywali zajęcia na terenie Miasteczka Akademickiego. Oprócz zajęć dydaktycznych, programy kursów obejmowały zwiedzanie najpiękniejszych zabytków Lublina i okolic oraz wycieczki do innych miast Polski, np. do Warszawy i Krakowa, a także spotkania ze znanymi osobistościami życia kulturalnego, seanse filmowe, udział w widowiskach obrzędowych i koncertach.

Na zdjęciach Henryka Lubienieckiego otwarcie Lata Polonijnego m.in. z udziałem prezesa Wspólnoty Polskiej prof. Andrzeja Stelmachowskiego.

EX FUNEBRI CHARTA

Leszek Talko (1916–2003) Przyjaciół polskich stypendystów

Latem tego roku (22 lipca) zmarł w Paryżu Leszek Talko, człowiek otwarty, ciekawy życia, pełen życzliwości wobec innych. Pochowany został 30 lipca 2003 roku na cmentarzu polskim w Montmorency pod Paryżem. Od czasów drugiej wojny światowej pozostawał na emigracji, a krajem – poza Polską – ukochał, była Francja.

Po upadku Francji w 1940 roku jak wielu Polaków przez Hiszpanię dotarł do Wielkiej Brytanii, gdzie służył w Dywizji Pancerniej dowodzonej przez generała Stanisława Maczka. Po wojnie osiadł we Francji. Aktywnie włączył się tu w działalność Polskiej Partii Socjalistycznej; był redaktorem ukazującego się na emigracji „Robotnika”. Znanym z Talentów negocjacyjnym, zapisał się pośród Polonii francuskiej nader pozytywnie jako wieloletni przewodniczący wspólnoty polsko-francuskiej.

Ścisłe związany z promowaniem Polski i jej kultury, oddał Leszek Talko nieocenione usługi Ojczyźnie, gdy w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych kierował polską sekcją Radia *France Internationale*. Myślę, że jeszcze dziś wielu z nas pamięta Jego komentarze, refleksje o wydarzeniach w Polsce, na które czekaliśmy z niecierpliwością każdego wieczora.

W latach III Rzeczypospolitej skupił swoją aktywność na łączeniu tego, co pozostało w Polsce i poza jej granicami. Nie do przecenienia są Jego zasługi jako dyrektora Biblioteki Polskiej w Paryżu oraz prezesa Towarzystwa Historyczno-Literackiego. Nienarzucający się pracownikiem, dawał im szansę wykazania własnej inicjatywy w pracy nad porządkiem i klasyfikowaniem zbiorów Biblioteki.

To tutaj stypendyści z polskich uniwersytetów mogli spotkać szczupłego, średniego wzrostu starszego pana, który w sposób bardzo serdeczny potrafił „wypytać” badacza o jego zainteresowania naukowe, odnosząc się w rozmowie do bieżących wydarzeń politycznych w kraju i na świecie.

W ostatnich latach Leszek Talko przyjeżdżał też dość często do Polski. Całym sercem zaangażował się w promocję wydawanych przez Bibliotekę Polską dzienników Zygmunta Lubicz-Zaleskiego. W 1998 roku odwiedził Warszawę, Lublin i Kraków. Wtedy właśnie był gościem Zakładu Historii Nowożytnej Instytutu Historii naszego uniwersytetu. Przybył do Lublina z potrzeby serca: tu spoczywa jego dziadek, znany lekarz okulista przełomu XIX i XX wieku. To wtedy mogliśmy zobaczyć, jak fascynującą osobowością był Leszek Talko. Takiego właśnie – pogodnego, pełnego werwy i siły ducha – zapamiętaliśmy Pana, Panie Dyrektorze.

REKRUTACJA

JESZCZE WYŻ

– *Panie Profesorze, tegoroczną lipcową rekrutację możemy uznać za rekordową.*

Prof. dr hab. Stanisław Chibowski, prorektor ds. studenckich i nauczania: – Mówimy o zainteresowaniu kandydatów studiami dziennymi, pomaturalnymi. Dla porównania w roku 2002 mieliśmy ok. 15,5 tys. kandydatów na te studia, w tym roku ponad 19,4 tys. Przypomnę, że limity w poprzednim roku akademickim wynosiły 4092 miejsca, a w obecnym 4383. Rekordowym zainteresowaniem, a jest to pewna prawidłowość utrzymująca się od paru lat, cieszyły się takie kierunki, jak: psychologia (18 kandydatów na jedno miejsce), informatyka (ponad 16 kandydatów na jedno miejsce), biotechnologia (ponad 15), stosunki międzynarodowe (ponad 14) oraz politologia (ponad 10).

– *Zainteresowanie to dotyczyło kierunków mających swoją siedzibę w Lublinie, mniejsze zainteresowanie w tym roku można było zauważyć w naszych ośrodkach zamiejscowych i kolegiach.*

– Tak było w Biłgoraju, gdzie nie będą prowadzone zajęcia na informatyce i europeistyce. Części osób, które zdały pozytywnie egzaminy wstępne w Lublinie, zaproponujemy podjęcie studiów w naszych ośrodkach zamiejscowych, innym przeniesienie się do jednostek, gdzie było więcej kandydatów. Na przykład kandydatom z Biłgoraja zaoferujemy podjęcie studiów w kolegium radomskim.

– *Czy oznacza to, że dotknęła nas już nisza niżu demograficznego?*

– To nie jest to, zjawisko niżu wystąpi dopiero za 3-4 lata. Myślę, że część osób uznała za atrakcyjniejsze studia w Lublinie, ze względu na łatwiejszy dostęp do zbiorów bibliotecznych, możliwość uczestniczenia w życiu większego ośrodka akademickiego.

– *Po lipcowej rekrutacji odbywa się jeszcze posiedzenie Uczelnianej Komisji Odwoławczej.*

W tym roku po lipcowej rekrutacji napłynęło łącznie 4500 odwołań kandydatów od decyzji Wydziałowych Komisji Rekrutacyjnych. Pozytywnie rozpatrzonych zostało ok. 900. W ogromnej części osób, które uzyskały zbyt małą liczbę punktów na pierwszym etapie egzaminacyjnym, ale po upływie terminu dokonywania wpisów na poszczególne kierunki, kiedy zwolniły się miejsca,

„Ściana płaczu” – gmach Wydziału Prawa i Administracji

mogliśmy pozytywnie rozpatrzyć ich prośby. Było niewiele przypadków tzw. losowych, bardzo trudnej, skomplikowanej sytuacji rodzinnej czy materialnej.

– *Przy tak dużej liczbie kandydatów tegoroczna lipcowa rekrutacja przebiegała bez zakłóceń.*

– Mieliśmy jedynie pojedyncze, bo dosłownie 2 lub 3 przypadki, interwencji lekarskich z powodu emocji egzaminacyjnych bądź ujawnienia się ukrytych chorób, żadne inne zakłócenia nie wpłynęły na przebieg egzaminów wstępnych.

– *Lipcowa rekrutacja więc za nami, pozostaje równie atrakcyjna rekrutacja wrześniowa.*

– We wrześniu przeprowadzimy egzaminy wstępne na I rok studiów na studia zaoczne i wieczorowe, licencjackie i magisterskie. Nie będzie we wrześniu dodatkowej rekrutacji na I rok studiów stacjonarnych. Dla zainteresowanych studiami zaocznymi i wieczorowymi przygotowanych zostało ponad 4 tys. miejsc dla kandydatów po maturze, drugie tyle na studiach policencjackich. Szczegółowe podsumowanie tegorocznej rekrutacji przedstawimy na początku października.

– *Za rozmowę dziękuje Elżbieta Mulawa-Pachol*

GARDZIENICE '2003

Malarstwo plenerowe zainicjowane na początku XIX wieku w Wielkiej Brytanii, od połowy tego stulecia stało się nieodłącznym składnikiem warsztatu malarzy realistów i podstawą metody twórczej impresjonistów. Praca malarzy w plenerze, bezpośrednio notująca prawdę zjawisk kolorystycznych, świetlnych, przestrzennych, bogactwo wizualnych doznań wobec nieustannej zmienności natury, z pewnością również przyczyniła się do zrewolucjonizowania malarstwa, które przyniósł wspomniany okres. Nieskończone bogactwo natury i jej piękno sprawia, że pejzaż jako temat w malarstwie do tej pory nie dezaktualizował się.

Obraz malowany w plenerze może być nie tylko hołdem złożonym przez jego autora wszechobecnemu pięknu. Jest również doskonałą metodą poznania prawidłowości według których natura „maluje” samą siebie, co następnie znajduje odzwierciedlenie w konstrukcji powstającego, już niekoniecznie w plenerze, obrazu. Nie o wierne odtworzenie zatem tu chodzi. Występująca w przyrodzie ogromna różnorodność kształtów, rytmów, zestawień barwnych zmusza malarza do wyboru tych jakości, które są mu niezbędne do realizacji twórczego zamierzenia. Z natury czerpie inspiracje w pewien, sobie właściwy sposób, interpretując ją w obrazie. Daje to szansę stworzenia oryginalnych i wartościowych dla sztuki rozwiązań. Doceniają to organizatorzy licznych plenerowych spotkań artystów, natomiast dla młodych adeptów sztuki plener jest przede wszystkim bardzo potrzebną lekcją na tej drodze.

Dobrodziejstwa pleneru są tak oczywiste, że tego rodzaju zajęcia mieszczą się w programach kształcenia wszystkich szkół plastycznych. Ale możliwości finansowania takich przedsięwzięć, przynajmniej w części przez uczelnie, są coraz bardziej ograniczone. W tym roku, dla studentów Instytutu Sztuk Pięknych Wydziału Artystycznego UMCS, nawet niemożliwe.

Szczęśliwie się słożyło, że od lat planowany plener malarski w Gardzienicach został zorganizowany przez Ośrodek Praktyk Teatralnych „Gardzienice” i stanowił trzon realizowanego przez teatr projektu integracyjnego „Społeczność lokalna”. Jak wszystko, co realizuje ten znany w świecie teatr, tak i to zamierzenie, nie mogło być tylko konwencjonalnym plenerem. 10-dniowe, lipcowe wydarzenie było przede wszystkim spotkaniem różnych środowisk i wzajemną wymianą właściwych im wartości.

W czasie pleneru odbyły się 2 spektakle teatralne: „Metamorfozy” OPT „Gardzienice”, „Był sobie raz” Teatru NN z Lublina i koncert Kapeli Klezmerskiej.

Na spotkaniu z Tomaszem Rodowiczem – aktorem Teatru „Gardzienice”, nasi studenci bliżej poznali ideę tego teatru, jego historię i wiele inte-

resujących szczegółów związanych z realizacją spektakli.

W programie pleneru znalazła się również wystawa malarstwa i rzeźby oraz spotkanie z jej autorem, twórcą ludowym Zbigniewem Pawluczukiem.

Z historią okolicy, której oś stanowi rzeczka Giełczew, ciekawą nie tylko z powodu przepięknej gawędy, zapoznał nas Lucjan Świetlicki – regionalista, emerytowany nauczyciel z Piask.

Jeden z wieczorów umilił plenerowiczom dr Jerzy Żywicki, zamieniając scenę teatru w salę wykładową. Tematem jego występu był „Styl Expo”.

Studenci, pracując na wolnym powietrzu w wybranych przez siebie miejscach, zwrócili na siebie uwagę mieszkańców Gardzienic. Otwartość w kontaktach z nimi zaowocowała wzajemną życzliwością i pewnym zrozumieniem przez gardzieniczanki sensu pracy artystycznej. Pomimo 25-letniej działalności OPT lokalna społeczność ciągle podejrzliwie patrzy na tego rodzaju zajęcia. Pewną szansą na zmianę takiej sytuacji są kontakty z miejscowymi dziećmi i młodzieżą. Dla nich to OPT zorganizował 3-dniowe warsztaty, w których studenci Wydziału Artystycznego zaszczepiali twórcze pasje w dziedzinie rysunku, malarstwa i grafiki, aktorzy przybliżali i wdrażali do swojej sztuki a zaproszeni goście wywołali zainteresowanie garncarstwem i fotografią.

Efekt warsztatów był imponujący. Codzienna wieczorna ekspozycja prac dziecięcych w miejscu ich wykonania dawała satysfakcję ich autorom i inspiratorom, budziła zachwyt rodziców i opiekunów dzieci. Godna podziwu jest również skala przedsięwzięcia. W warsztatach brało udział ponad 40 dzieci z Gardzienic i różnych okolicznych miejscowości, jak również dzieci z odległych miast spędzające tu wakacje.

Prace plastyczne dzieci, studentów oraz opiekunów artystycznych były eksponowane na wystawie podsumowującej plener w zaadoptowanym na galerię starym spichlerzu. Upamiętnieniu wydarzenia służył też wydany folder, zawierający fotografie ilustrujące warsztaty oraz wykaz ich uczestników. Wydział Artystyczny reprezentowało 21 studentek i studentów różnych lat studiów i kierunków pod opieką artystyczną adiunktów: Krzysztofa Artystyka, Jana Ferenc, Sławomira Tomana.

Rozpoczęcie i zakończenie pleneru uświetniły i nadały im wyjątkowego charakteru biesiady występy ludowych zespołów śpiewaczych z Trawnik i Siedlisk. Stroje ludowe, muzyka, śpiew, prosta ale pyszna kuchnia regionalna, kubek równie prostej wina z miejscowego sklepu były znakomitą oprawą do uczczenia zakończenia pracowniczego i pożytecznego pobytu w Gardzienicach.

Krzysztof Bartnik

XI SPOTKANIE REDAKTORÓW GAZET AKADEMICKICH

W GALICJI

XI Spotkanie Redaktorów Gazet Akademickich miało tym razem charakter międzynarodowy. Odbywało się w Wyższej Szkole Zarządzania i Administracji w Zamościu, ale jeden z trzech dni został poświęcony na wizytę we Lwowie i wymianę doświadczeń z Redakcją gazety „Kamieniar”, ukazującej się na Uniwersytecie Iwana Franki. Pracuje ona na zasadach podobnych jak polska prasa akademicka. Jest finansowana przez uczelnię, której władze nie ingerują w treść poszczególnych numerów. Zbliżone są też przepisy prawno-finansowe, wyznaczające reguły działania i uczelni, i gazety. Redaktorem jest młoda, kompetentna, absolwentka miejscowego Wydziału Dziennikarstwa Olga Dawid, pracownik Uniwersytetu, która pracę dyplomową pisała o prasie unijnej. Z satysfakcją podkreśliła, że nie obejmuje gazety żadna cenzura (nam myśli o cenzurze nie przychodzą już do głowy).

„Kamieniar” ma kilka dodatków, m.in. kierowany do studentów pierwszego roku. Przy jego omawianiu okazało się, że na UIF obowiązuje ciekawa zasada rekrutacji – w ramach wyrównywania szans – pozwalająca młodzieży ze środowiska wiejskiego zdawać egzamin w szkole macierzystej. W przypadku niepowodzenia można próbować szczęścia ponownie na warunkach ogólnych.

Obecny na spotkaniu obok dziekana Wydziału Dziennikarstwa prof. Marijana Malsky'ego prof. Josip Łoś zaakcentował – niegdyś prowadzoną z większym nasileniem – współpracę w zakresie wydawnictw Uniwersytetu Lwowskiego z UMCS.

Spotkanie na Uniwersytecie nie było jedynym kontaktem z prasą lwowską. Pod katedrą, w której Jan Kazimierz składał pamiętne śluby, można było kupić, dość pokątnie (z torby niesionej pod pachą przez starszego pana, niewątpliwie Polaka) za „cenę umowną”, co zostało zapisane pod winietą, „Gazetę Lwowską” – pismo Towarzystwa Kultury Polskiej Ziemi Lwowskiej, dwutygodnik ukazujący się od roku 1811, a od 24 grudnia 1990 po przerwie trwającej od roku 1944.

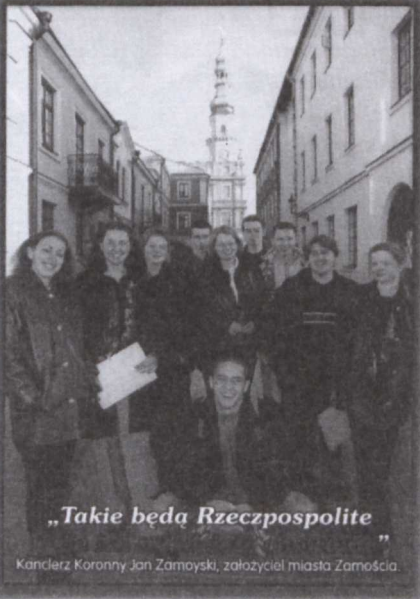
Redaktor Naczelna „Naszego Forum”, pisma Wyższej Szkoły Zarządzania i Administracji w Zamościu, Małgorzata Bzówka, zarazem kierująca Biurem Promocji tej licencjackiej uczelni, przygotowała atrakcyjny program, realizowany z podziwu godną sprawnością. Prezentacji uczelni goszczącej redaktorów dokonał jej rektor dr inż. Jan Andreasiak. Zajmując o współpracy z zagranicą – grantach, stypendiach i wspólnych projektach mówili prorektorzy dr Mieczysław Kowerski i mgr inż. Bogdan Kawalko. Obok tradycyjnych kierunków kształcenia, jak ekonomia, administracja czy informatyka i ekonometria, jest tu ciesząca się w ostatnim czasie największą popularnością fizjoterapia (praktyki studenci odbywają nawet w Niemczech). Szkoła dysponuje dwoma efektownymi obiektami: Collegium Maius, w gmachu dawnego seminarium duchownego, i Collegium Novum, w zaadaptowanym i rozbudowanym budynku niegdyś elektrowni. Liczni spośród 4000 absolwentów WSZiA kontynuują edukację na magi-

Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Zamościu

Tel. +48 84 638 26 09
http://www.wszia.edu.pl
e-mail: poczta@wszia.edu.pl

ul. Akademicka 4

„Takie będą Rzeczpospolite”
Kancelarz Koronny Jan Zamoyski, założyciel miasta Zamościa.

Uczelnia posiada certyfikat zarządzania jakością ISO 9001:2000 w zakresie kształcenia na studiach wyższych zawodowych, studiach podyplomowych oraz prowadzenia badań naukowych.

Польський громадсько-культурний тижневик в Україні
Засновник - Товариство Польської Культури Львівщини та республіки Чехія

Ukazuje się od 1811 r.
Pierwszy numer ukazał się 24 grudnia 1880 r.
po przerwie od 1944 r.

GAZETA LWOWSKA
PISMO TOWARZYSTWA KULTURY POLSKIEJ ZIEMI LWOWSKIEJ

Lwów, 31 sierpnia 2003 r. NR 13-14 (281-282) Cena umowna

Першокурсник-2003 СПЕЦІВІПУСК

КАМЕНЯР
інформаційно-аналітичний часопис

www.KAMENIAR.up.gov.pl

sterskich studiach uzupełniających w porozumieniu z UMCS.

Szkoła szczyci się posiadaniem certyfikatu zarządzania jakością ISO 9001:2000 w zakresie kształcenia na studiach wyższych zawodowych, studiach podyplomowych oraz prowadzenia badań naukowych.

Podczas spotkania w ratuszu gospodarz miasta, zarazem przewodniczący Społecznej Rady Senatu pan Marcin Za-

mojski, zaczynając krótką opowieść o mieście przywołaniem barwnych zdarzeń z diariusza Bazylego Rudomicza (wydanego – przypomnijmy – w wersji oryginalnej i w przekładzie polskim przez Wydawnictwo UMCS) wraz z panią Barbarą Skórzyńską, dyrektorem Wydziału Planowania Przestrzennego Budownictwa i Ochrony Zabytków Urzędu Miasta, i panem Kazimierzem Chrzanowskim, dyrektorem Wydziału Edukacji i Sportu,

wskazali najważniejsze problemy dzisiejszego Zamościa: bezrobocie i szukanie szansy w rozwoju turystyki w regionie pięknym o przyrodzie nieskażonej, zamiar utworzenia państwowej szkoły wyższej, by dać możliwość studiowania młodzieży biedniejszej, a w jakiejś perspektywie reaktywować Akademię Zamojską, problemy konserwatorskie związane z utrzymaniem i przywróceniem do dawnej świetności substancji miejskiej, w tym gmachu Akademii.

Organizatorzy – poza możliwością poznania uczelni i miasta – zaproponowali uczestnikom spotkania warsztaty, mające pomóc w nadaniu periodykom akademickim formy bardziej doskonałej. Zasady łamania gazety na przykładzie 11 pism (miło donieść, że były wśród nich dostrzeżone i ocenione całkiem przyzwycię „Wiadomości Uniwersyteckie”, najwyższe noty uzyskał „Głos Politechniki” z Poznania), spośród stu kilkudziesięciu, jakie wychodzą, zostały przedyskutowane z odpowiedzialną za łamanie „Dziennika Wschodniego” panią Katarzyną Cichoń-Chudowolską. Rad, jak uzyskać możliwie najlepszą jakość druku, udzielił pan Leszek Czaja z Drukarni Attyla.

Spotkanie zamojskie odbywało się w 10 rocznicę pierwszego (z naszym oczywiście udziałem), zorganizowanego w Uniwersytecie Gdańskim przez późniejszego rzecznika prasowego KBN dr. Tadeusza Zaleskiego. Na tę okoliczność organizatorzy wydali cenny katalog (36 barwnych stron formatu A4), obejmujący 118 tytułów pism akademickich i studenckich uczelni państwowych i prywatnych, w tym 11 ogólnopolskich z lubelskim „Forum Akademickim” na czele. Spośród uczelni niepaństwowych w katalogu znalazły się jedynie pisma tych, „które współpracując z Wyższą Szkołą Zarządzania i Administracji w Zamościu przysyłają swoje czasopisma, oraz pisma uczelni, które posiadają strony internetowe dostępne z wykazu uczelni niepaństwowych MENiS”.

44 tytuły to miesięczniki, 27 kwartalniki, 10 dwumiesięczniki, 3 ukazują się raz na semestr, 18 wychodzi nieregularnie. Są też dwutygodniki: „Masovia Mater” i „Gazeta SGH”, dla 14 pism nie ustalono częstotliwości wydawania.

W latach 90. powstało 69 czasopism, a w roku 2000 i latach późniejszych 28. Nakłady wahają się od 150 egzemplarzy do 8000, największe mają ogólnopolskie pisma studenckie „Perspektywy” i „Eurostudent” – po 100 tys. Część gazet akademickich jest dostępnych w wersji elektronicznej (także nasze „Wiadomości”), ale z reguły „w trudno dostępnych plikach, których otwieranie zniechęca czytelników”.

Konferencji towarzyszyła wystawa gazet omówionych w katalogu.

Walory i urok Zamościa i Lwowa są ogólnie znane, można więc zamknąć to doniesienie podziękowaniem skierowanym do Organizatorów za stworzenie okazji do ich przypomnienia, za pozytywne i ciekawe warsztaty, a przede wszystkim za serce otwarte dla gości.

Marek Jędrych

JUBILEUSZ

90. ROCZNICA URODZIN PROFESORA GRZEGORZA LEOPOLDA SEIDLERA

Na jubileusz, który odbył się 26 czerwca 2003 roku w Dworku Kościuszków przybyło liczne grono gości. Miejsce spotkania nie było przypadkowe, gdyż właśnie staraniem Profesora G. L. Seidlera powstał jeden z najpiękniejszych w Polsce ogrodów botanicznych, Dworek Kościuszków zaś został odbudowany dzięki Jego zabiegom.

Z bogatej biografii Profesora wymienić należy następujące fakty. Ukończył Wydział Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie w 1935 roku. Pracę doktorską przygotowywał m.in. w Wiedniu (tytuł doktora otrzymał w Uniwersytecie Jagiellońskim w 1938 roku). Pracował w Biurze Sejmu RP. W czasie II wojny światowej walczył w szeregach armii polskiej nad Wartą. W 1945 roku przystąpił do pracy na Wydziale Prawa UJ. W 1950 roku przybył do Lublina na podstawie decyzji władz, a w 1951 roku został kierownikiem Katedry Teorii Państwa i Prawa UMCS, na której to Uczelni doszedł do godności rektora (1959-1969). W roku akademickim 1957/58 przebywał w Oksfordzie, gdzie uczestniczył w seminarium prof. I. Berlina. W latach 1969-1971 był Dyrektorem Instytutu Kultury Polskiej w Londynie. Jest doktorem *honoris causa* UMCS (1970), Akademii Ekonomicznej w Krakowie (1975), Lock Haven University w USA (1990). Praca dydaktyczna Profesora nie należy do przeszłości, gdyż odejście w roku 1983 na emeryturę nie spowodowało zerwania kontaktów z Wydziałem. Jubilat pozostaje pracownikiem (na 1/3 etatu) Zakładu Historii Doktryn Polityczno-Prawnych, kierowanego przez prof. Lecha Dubela. Wykład monograficzny Profesora Seidlera prowadzony w języku angielskim od wielu lat cieszy się niesłabnącym powodzeniem wśród studentów. Przejście na emeryturę nie spowodowało zerwania z działalnością publiczną. W latach 1985-1989 był posłem na Sejm IX kadencji, a w latach 1989-1992 członkiem Trybunału Stanu. Do chwili obecnej jest czynnym uczestnikiem ruchu rotariańskiego.

Jak w swoim adresie zaznaczył dziekan Wydziału Prawa i Administracji UMCS prof. Leszek Lesz-

czyński rozległość zainteresowań Jubilata jest „imponująca i trudno byłoby znaleźć pole badawcze, do którego Profesor Seidler nie odniósłby się w jakiś sposób w swojej twórczości” (s. 12 *Księgi jubileuszowej*). Zalicza do nich problematykę: ustroju państwa i władzy państwowej, prawo z perspektywy filozoficznej, teoretycznej, socjologicznej i dogmatycznej oraz zagadnienia myśli prawniczej. Między tymi obszarami trudno wytyczyć wyraźne granice. Na wszystkich wskazanych polach badawczych powstawały ważne prace. Wśród nich wymienić można w szczególności: *Rozważania nad normą ustrojową, Władza ustawodawcza i wykonawcza w polskich konstrukcjach ustrojowych 1917-1947, O istocie i akceptacji władzy państwowej, Z zagadnień filozofii prawa, W nurcie Oświecenia,*

Przedmarksowska myśl polityczna, The Emergence of Eastern World, Doktryny prawne imperializmu, W poszukiwaniu naczelnej idei.

Na uroczystość dziewięćdziesiątych urodzin przybyli: rektor UMCS prof. Marian Harasiumiuk, prorektorzy, byli rektorzy UMCS oraz wielu uczniów i współpracowników Profesora Seidlera. Obecny na uroczystości minister sprawiedliwości Grzegorz Kurczuk odznaczył Jubilata Krzyżem Wielkim Orderu Odrodzenia Polski nadanym przez Prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego. Przemówienia wygłosili: rektor prof. Marian Harasiumiuk, minister sprawiedliwości Grzegorz Kurczuk, dziekan Wydziału Prawa i Administracji prof. Leszek Leszczyński, dyrektor Instytutu Historii i Teorii Państwa i Prawa prof. Artur Korobowicz, w imieniu byłych

rektorów UMCS – prof. Wiesław Skrzydło. Podkreślano nie tylko imponujący dorobek naukowy Profesora, ale również jego działalność na rzecz Uniwersytetu, którego w latach 1959-1969 był rektorem: budowa miasteczka uniwersyteckiego na wzór anglosaskich kampusów, rozpropagowanie „*Annales UMCS*”, których był redaktorem naczelnym w latach 1954-2000, nawiązanie kontaktów z uczelniami zagranicznymi (umowa między UMCS a Uniwersytetem w Pittsburgu) i umożliwienie rozwoju wymiany kadry naukowej (szczególnie współpraca z Lock Haven University w Stanach Zjednoczonych). Odczytano również listy do Jubilata wystosowane przez dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Rzeszowie (Profesor Seidler znacznie przyczynił się do powstania filii UMCS w tym mieście) – prof. J. Łukasiewicza, redaktora naczelnego *Annales UMCS* – prof. W. Ślaskowskiego. List od Prezesa Naczelnej Rady Adwokackiej adw. Stanisława Rymara, który m.in. podkreślił zasługi Teodora Seidlera, ojca Jubilata dla Polskiej Palesty, odczytany został przez członka Prezydium NRA adw. Piotra Senddeckiego.

Szczególnym momentem uroczystości było wręczenie Profesorowi książki jubileuszowej pt. *Państwo. Prawo. Myśl prawnicza* (Lublin 2003), złożonej z artykułów dedykowanych przez współpracowników z Wydziału. Księgę wręczyli członkowie komitetu redakcyjnego: A. Korobowicz, L. Leszczyński, A. Pieniążek, M. Stefaniuk – sekretarz. Pozycja została wydana, ze szczególną starannością, w pięknej szacie graficznej, przez Wydawnictwo UMCS. Praca składa się z życiorysu Profesora przygotowanego przez jego ucznia prof. A. Pieniążka, liczącej ponad dwieście pozycji bibliografii (opracowanie M. Stefaniuk) oraz tekstów artykułów. Całość poprzedzona została adresami, jakie do Jubilata skierowali: rektor UMCS prof. M. Harasiumiuk, minister sprawiedliwości Grzegorz Kurczuk, dziekan Wydziału Prawa i Administracji prof. Leszek Leszczyński, dyrektor Instytutu Historii i Teorii Państwa i Prawa prof. Artur Korobowicz. Podkreślono w

PROFESOR GRZEGORZ LEOPOLD SEIDLER

nich wyjątkowość osoby Profesora, który mocno wbił się w pamięć swoich uczniów. Nawet pokolenia, które już nie mają na co dzień styczności z Profesorem, znają opowieści o jego żywym temperamencie. Przekazywane są też liczne anegdoty o Profesorze, czyniące Go człowiekiem nadającym koloryt Uniwersytetowi, bez umniejszania jego licznych zasług na polu naukowym, dydaktycznym i organizacyjnym.

Na prace dedykowane Profesorowi składają się dwadzieścia cztery artykuły napisane przez dwudziestu pięciu autorów. Obejmują one ogromny obszar tematyczny. Są to prace zarówno z historii państwa i prawa (A. Korobowicza, M. Kuryłowicza, W. Witkowskiego, M. Klementowskiego), jak też z prawa administracyjnego (J. Szreniawski, J. Stelmasiak, A. Oleszko), teorii państwa i prawa i praw człowieka (H. Groszyk, L. Leszczyński, A. Pieniążek, M. Stefaniuk, P. Sendeki), szeroko pojętego prawa cywilnego (M. Poźniak-Niedzielska, A. Kidyba), prawa konstytucyjnego (W. Skrzydło, M. Granat), prawa karnego (T. Bojarski, R. Kmiecik, I. Nowikowski), prawa finansowego (A. Hanusz, P. Czerski), prawa międzynarodowego (A. Antonowicz, A. Przyborowska-Klimczak) i etyki prawniczej (R. Tokarczyk).

Wskazani autorzy tekstów do książki jubileuszowej to osoby z kręgu pracowników Wydziału Prawa i Administracji UMCS w Lublinie, z których każdy dedykował Profesorowi artykuł ze swojej dyscypliny. Nieco inny charakter (bo odnoszący się do wyraźnie określonej problematyki) miała praca przygotowana na osiemdziesiątą rocznicę urodzin Profesora zatytułowana *Problemy teorii i filozofii prawa* (Lublin 1985; red. H. Groszyk, J. Malarczyk, A. Pieniążek, W. Skrzydło, W. Śladkowski). Wskazywała ona na krąg związanych z Profesorem osób zarówno z, jak i spoza Wydziału, w tym z Wielkiej Brytanii, Francji, Austrii, Niemiec, Kanady, Czechosłowacji, Jugosławii i Węgier.

Na uroczystości obecni byli również przedstawiciele lubelskich mediów, którzy w relacjach z Jubileuszu podkreślali, iż składane Profesorowi gratulacje i życzenia odbywały się ze świadomością ogromnego trudu włożonego przez Niego w dzisiejszy kształt UMCS. Profesor, który przybył wraz z żoną Aliną, z humorem podziękował za przygotowanie uroczystości i złożone Mu wyrazy uznania, twierdząc, iż przede wszystkim starał się nie przeszkadzać tym wszystkim, którzy posiadali inicjatywę i chcieli zrobić coś dobrego.

Małgorzata Stefaniuk

Grzegorz Leopold Seidler urodził się we wrześniu 1913 r. w Stanisławowie, mieście leżącym w Galicji, która przed I wojną światową należała do cesarstwa Austro-Węgier. W okresie międzywojennym miasto znalazło się w granicach państwa polskiego, po II zaś wojnie światowej Stanisławów włączono do ZSRR, przemianowując na Iwanofrankowsk. Stanisławów nie był nigdy miastem narodojedynolitym – obok ludności polskiej, ukraińskiej i żydowskiej była tam silna kolonia niemiecka, posiadająca swój protestancki kościół, swoje szkoły i organizacje kulturalne.

Dziadek G. L. Seidlera, Leopold, profesor gimnazjalny, a potem dyrektor gimnazjum żeńskiego w Stanisławowie, przywędrował ze Śląska Opawskiego, tu ożenił się z córką zubożałych ziemian, Ormianką Marią Romaszkan. Z tego małżeństwa przyszedł na świat ojciec G. L. Seidlera, Teodor, który po ukończeniu studiów prawnych na Uniwersytecie Wiedeńskim, a następnie po aplikacji we Lwowie, otworzył własną kancelarię adwokacką w Stanisławowie w roku 1911. W rok później poślubił Eugenię Dawidowicz, córkę zamożnych kupców ormiańskich z Besarabii. Z małżeństwa tego przyszło na świat dwóch chłopców: Grzegorz Leopold, urodzony w roku 1913, oraz dwa lata później Adam Stefan, były profesor Akademii Rolniczej w Szczecinie.

Ojciec Grzegorza Leopolda Teodor Seidler był jedynym z wybitniejszych przywódców polskich w Galicji. W okresie swych studiów uniwersyteckich ściśle związał się z ruchem niepodległościowym, a w okresie międzywojennym był przez kilka kadencji posłem na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, zajmując jednocześnie kierownicze stanowiska w samorządzie miejskim Stanisławowa. Osobowość ojca odegrała ogromną rolę w kształtowaniu charakterów obu synów. Pozostawali oni pod wpływem liberalnych idei ojca, który głosił równoprawienie dla wszystkich mniejszości narodowych w ówczesnym państwie polskim.

Po zdaniu z odznaczeniem matury rozpoczął G. L. Seidler w roku akademickim 1930/1931 studia na Wydziale Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego

w Krakowie. Jego indeks zdołał noty celujące i to głównie z przedmiotów historycznych i teoretycznoprawnych. Największe jednak zainteresowanie w czasie swych krakowskich studiów przejawiał G. L. Seidler filozofią prawa. Należał do najwybitniejszych uczniów profesora Jerzego Landego, będąc czynnym uczestnikiem jego seminarium, w zasadzie poświęconego psychologicznej teorii prawa Leona Petrażyckiego.

W roku 1935 ukończył G. L. Seidler studia prawnicze w Krakowie, a następnie wyjechał na rok do Wiednia, gdzie przystąpił do pracy nad swą dysertacją doktorską. Po powrocie z zagranicy przeniósł się do Warszawy i pracował w Biurze Prac Parlamentarnych Sejmu RP. W roku 1937 skończył rozprawę doktorską, która dotyczyła idei filozoficzno-społecznych, leżących u podstaw konstytucji polskich okresu międzywojennego.

Wiosną roku 1938 G. L. Seidler otrzymał tytuł doktora na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie.

W czasie najazdu hitlerowskiego na Polskę we wrześniu 1939 roku G. L. Seidler walczył w szeregach armii polskiej nad Wartą. Raniony w nogę, zdołał jednak zbiec ze szpitala nadzorowanego przez Niemców. Podczas okupacji pracował jako buchalter w majątkach ziemskich pod Warszawą, współpracując równocześnie z polskim ruchem podziemnym.

Po uwolnieniu Krakowa spod okupacji w roku 1945 G. L. Seidler od razu przystąpił do pracy na Wydziale Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego, będąc jednocześnie wykładowcą w Akademii Handlowej w Krakowie. Tematem jego wykładów były wówczas: *Ustroje państw współczesnych* oraz *Kierunki współczesnej nauki prawa*.

W roku 1948 G. L. Seidler zaczął wykładać na Uniwersytecie Jagiellońskim historię filozofii prawa i od tego czasu datują się jego badania nad historią myśli politycznej, które kontynuował przez lat 25, wydając kolejno trzy tomy: *Historia myśli politycznej Starożytności, Średniowiecza i Czasów nowożytnych*.

Wzajemne przenikanie idei politycznych z kraju do kraju i z jednych kręgów cywilizacyjnych do innych sprzyjało tworzeniu się nowych wartości, przyczyniało się do zmian i przeobrażeń społeczno-po-

litycznych, ukazanych przekonująco na stronicach tej wielkiej syntezy, zarówno gdy chodzi o jej zasięg czasowy, jak terytorialny czy osobowy. Uderzająca jasność i logika wyrażanych myśli, umiejętność wydobycia istoty zagadnień przy całej ich złożoności i powiązaniach, potoczność narracji i szerokość spojrzenia czynią to dzieło naukowe wciągającą czytelnika lekturą, budzącą zaufanie przewodnikiem w poznawaniu przeszłości – kluczem do pełniejszego zrozumienia skomplikowanej współczesności w świecie idei i ustrojów politycznych oraz wzorów i ocen postępowania jednostek, warstw społecznych i całych narodów.

W okresie pracy w uczelniach krakowskich G. L. Seidler ogłosił wiele artykułów z zakresu filozofii prawa.

W roku 1951 G. L. Seidler został kierownikiem Katedry Teorii Państwa i Prawa na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, będąc równocześnie jednym z organizatorów tworzącego się Wydziału Prawa na tym Uniwersytecie.

Przez pewien czas dojeżdżał z Lublina do Krakowa, rozwijając w obu ośrodkach akademickich bardzo żywą działalność dydaktyczną. Jego wykłady cieszyły się liczną frekwencją i powszechnym zainteresowaniem studentów. Oddziaływał bowiem na młodzież swą postawą moralną, wiedzą, kulturą słowa i przede wszystkim wielkim zaangażowaniem emocjonalnym w dydaktykę uniwersytecką. Na seminariach prowadzonych przez G. L. Seidlera panowała żywa dyskusja, inspirująca intelektualnie osoby z jego najbliższego kręgu. Są to między innymi Roman Domaszewicz, Leszek Kasprzyk, Jan Malarczyk, Henryk Groszyk, Andrzej Bocheński, Zenobiusz Kozik.

W roku 1954 objął G. L. Seidler redakcję „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska” – roczników naukowych lubelskiego ośrodka akademickiego – które prowadził do roku 2000. Dzięki Jego inicjatywie wydawnictwo rozwinęło się, wychodząc w 18 sekcjach.

Rok akademicki 1957/1958 spędził G. L. Seidler w Oksfordzie, gdzie zaprzyjaźnił się z profesorem Johnem Chapmanem z

Pittsburga. Uczestniczyli wtedy obaj w seminarium profesora Isaiaha Berlina, uczyli się na wykładach profesora J. Plamenatza, interesowali się myślą polityczną Oświecenia oraz wspólnie podjęli myśl wymiany naukowców amerykańskich i polskich. Uwieńczeniem ich inicjatywy były pierwsze umowy Uniwersytetu w Pittsburgu z Uniwersytetem Marii Curie-Skłodowskiej i Akademią Ekonomiczną w Krakowie.

W roku 1959 G. L. Seidler został wybrany rektorem Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie i pełnił tę funkcję przez 10 lat. Jego koncepcja uniwersytetu zawierała się w stwierdzeniu, że uniwersytet to „mury i ludzie”.

Rozbudowa dzielnicy uniwersyteckiej odbywała się na wzór anglosaskich kampusów, przy czym kampus lubelski, zwany Miasteczkiem Uniwersyteckim – zgodnie z koncepcją G. L. Seidlera – stał się parkiem pełnym krzewów i kwiatów, w którym uczeni i młodzież mieszkają i pracują. Z dumą mówił, że w lubelskim Miasteczku Uniwersyteckim liczba krzewów różanych odpowiada wielotysięcznej rzeszy studentów.

Realizując konsekwentnie swą ideę nowoczesnego uniwersytetu dbał Seidler o wszechstronne kształtowanie osobowości studenta, o rozwijanie jego umysłu, morale i sprawności fizycznej. Doprowadził więc do tego, że w dzielnicy uniwersyteckiej obok nowych gmachów, przeznaczonych do badań naukowych i dydaktyki oraz nowoczesnej biblioteki wzniesiono gmach klubów i teatrów studenckich oraz kompleks obiektów sportowych.

W roku 1969 G. L. Seidler przeszedł do pracy w Instytucie Kultury Polskiej w Londynie – instytucji odpowiadającej British Council w Warszawie. Jego osiągnięciem w krzewieniu wiedzy o kulturze polskiej w Anglii było urządzenie w roku 1970 wystawy obrazującej tysiącletni wkład Polski do kultury światowej. Wystawa nosiła tytuł „1000 years of art in Poland” i miała miejsce w Royal Academy of Art w Londynie.

W roku 1971 G. L. Seidler wrócił do swojej katedry w Lublinie i skoncentrował się głównie na pracy naukowej, dotyczącej historii okresu Oświecenia. Z tej tematyki opublikował kilka esejów w języku angielskim i niemieckim.

W dowód uznania osiągnięć naukowych i organizacyjnych otrzy-

mał G. L. Seidler na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w roku 1970 tytuł doktora honoris causa, a w pięć lat później ten sam zaszczytny tytuł przyznała mu Akademia Ekonomiczna w Krakowie. W roku 1990, będąc już na emeryturze, dyplom doktora honoris causa odebrał na Uniwersytecie Lock Haven (USA).

Przez dwie kadencje był członkiem Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej do spraw Kadr Naukowych. Otrzymał wiele wysokich odznaczeń państwowych z Krzyżem z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski włącznie.

W 1983 roku Profesor Seidler przeszedł na emeryturę. Nie oznacza to rozstania z Jego ukochanym Uniwersytetem.

Przejawia też dużą aktywność społeczną, czego uwieńczeniem jest wybór Profesora na członka Trybunału Stanu (1989–1992) oraz na posła do Sejmu IX kadencji, w latach 1985–1989.

Ta wielostronna aktywność Profesora Grzegorza Leopolda Seidlera dostrzegana jest przez Kierownictwo Uniwersytetu.

Nie należał i nie należy dzisiaj Profesor Seidler do ludzi, którzy grzebią się we wspomnieniach, a raczej do tych, u których nie gaśnie nadzieja rodząca radość. Radość ta ujawnia się, udziela się innym, jest otwarta i pragnie się uzewnętrznić. W Jego psychice nie zagnieździło się poczucie krzywdy, które nierazdo ogarnia starszych ludzi, ale i równocześnie nigdy nie był bezkrytyczny wobec siebie.

Jak wędrowiec dopiero na szczycie wzgórza ogarnia wzrokiem całą przebytą drogę, tak i On, mając 90 lat, spogląda wstecz i to nie tylko na świat i ludzi, w którym i z którymi przyszło mu żyć, ale na siebie, na swój świat wewnętrzny niemalże nieprzerwanie formowany w środowisku akademickim.

Kiedyś w przeszłości Profesor Seidler powiedział mi, że gmachy życia nigdy nie bywają całkowicie wykończone i nigdy nie są doskonałe. Muszą być stale i bez chwili wytchnienia nie tylko korygowane, ale bezustannie wznoszone. A ludzie – twórcy tych gmachów? No cóż? Myślę, że ludzie wszędzie są jednacy i że tylko zmienia ich miłość i nienawiść. Nienawiść nie powodowała Nim nigdy. Posiadał bowiem On sztukę kochania innych.

Antoni Pieniążek

ŻYCIE STUDENCKIE

MAROKO

1 lipca. Dla członków ZTL UMCS oznacza to tylko jedno – podróż do Maroka. To już 263 wjazd zagraniczny zespołu, a jednocześnie 52 odwiedzenie przez nas kraj świata. Mało tego – wyruszamy tam po raz pierwszy. Zostaliśmy zaproszeni do Marrakeszu na 38 Narodowy Festiwal Kultury i Sztuki, odbywający się pod patronatem Króla Mohammeda VI. Obok kilkunastu zespołów marokańskich przybyły również grupy zagraniczne, tzn. zespoły z Egiptu, Tajlandii, Senegalu i Francji. Nasze koncerty odbywały się w różnych miejscach Marrakeszu: począwszy od ruin pałacu Bodii, obiektu najczęściej odwiedzanego przez turystów ze względu na swoją wartość historyczną, a skończywszy na Jomaâ El Fua, głównym placu miasta, gdzie zwykle wieczorami gromadzi się najwięcej ludzi. Zapadł nam w pamięci również koncert w Teatrze Królewskim. Jest to niezwykle okazała budowla, z olbrzymią kopułą w kolorze jasnego brązu, tak bardzo charakterystycznego dla wszystkich budynków Marrakeszu.

Maroko to arabskie państwo o długiej historii. Bogate w zabytki cesarskie miasta – Rabat, Meknes, Fez i Marrakesz, słynna filmowa Casablanca, tajemniczy Berberowie, gwarne bazyry, wybrzeże z szerokimi plażami i ciepłym oceanem, czynią ten kraj jednym z najciekawszych państw Afryki. Jest tu spuścizna historii, z której pozostały antyczne wykopaliska rzym-

skie i średniowieczne arcydzieła architektury islamu. Jest tu także egzotyczna codzienność życia w miastach, miasteczkach i wsiach: gwarno, wielobarwna mozaika – zasłony na twarzach kobiet, galabije mężczyzn, ceremoniał parzenia czarnej jak smoła kawy, niepowtarzalna atmosfera arabskiego bazaru-suku. Te wszystkie niezwykłości mieliśmy szansę poznać.

Wielkim zaskoczeniem było dla nas, Europejczyków, również to, że Arabowie mają w tak wielkim stopniu rozwiniętą kulturę, którą odznacza ogromna różnorodność. Mogliśmy to dostrzec podczas festiwalu, kiedy występowało po sobie nieraz kilkanaście zespołów marokańskich, a każdy z nich prezentował odrębne kostiumy, muzykę i układy taneczne.

Podczas podróży po Maroku wielokrotnie zetknęliśmy się z życzliwością i otwarciem zamieszkujących to państwo ludzi. Mieliśmy fantastycznych pilotów, którzy starali się, jak tylko mogli, aby nasz pobyt w Maroku był niezapomniany. Spotkaliśmy się również z polskimi dyplomatami. Już następnego dnia po przylocie do Maroka odwiedziła nas w hotelu pani Ewa Zaleska – drugi sekretarz Ambasady RP w Rabacie, która swoje refleksje o naszym pobycie w Marrakeszu zapisała w zespołowej kronice: „Występ ZTL UMCS w dniu 2.07.2003 r. w Pałacu Bodii w Marrakeszu został bardzo dobrze przyjęty przez publiczność marokańską, której bardzo po-

KONFERENCJE • SYMPOZJA • ZJAZDY

XIV KONFERENCJA PODLASKA

do były się zarówno tańce polskie, jak i zaśpiewana pod koniec występu piosenka arabska. Tej ostatniej wysłuchał premier Maroka oraz członkowie rządu, dziękując Zespołowi za udany występ, życząc dużo sukcesów. Działalność Wasza bardzo przyczynia się do promocji kultury polskiej w Maroku i przybliży Marokańczykom Polskę [...]”.

W wyprawie do Maroka uczestniczył pan minister Jan Kołtun, dzięki niemu mogliśmy poznać wspaniałego człowieka, pana Stanisława Krotoszyńskiego – konsula KG RP w Casablance. Towarzyszył nam niemalże przez cały pobyt w tym kraju, opiekował się nami, opowiadał o historii i zwyczajach tu panujących. Dzięki niemu Maroko odkryło przed nami znaczną część swych tajemnic. Niektórzy z nas, dzięki panu konsulowi, mogli podziwiać góry Atlasu Wysokiego. Zorganizował bowiem wycieczkę, podczas której wjechaliśmy samochodem na szczyt o wysokości 2600 m n. p. m. i stamtąd podziwialiśmy panoramę Maroka, jak również najwyższy 4-tysięczny, jeszcze ośnieżony szczyt tego kraju. Mijaliśmy dzikie wioski zamieszkałe przez Berberów, podziwialiśmy piękno gór. Pan konsul wpisał w naszej kronice: „W uznaniu artystycznej maestrii, w podzięce za pielęgnowanie kultury ludowej, w hołdzie za ambasadorowanie Rzeczypospolitej, w nadziei goszczenia jeszcze raz w Królestwie Maroka i przeżywania dzięki Wam niezapomnianych wrażeń i głębokich wzruszeń”.

7 lipca to dzień naszego powrotu do kraju. Czeka nas bardzo długa podróż powrotna, obejmująca aż 3 loty. Pierwszy z Marrakeszu do Casablanki, kolejny z Casablanki do Frankfurtu. W Niemczech będziemy zmuszeni poczekać kilka godzin na lot do Warszawy. Jesteśmy bardzo zadowoleni z kolejnego wojażu zagranicznego do tak egzotycznego kraju. Mamy nadzieję, że w przyszłości odwiedzimy jeszcze ten wspaniały kraj i ponownie spotkamy się z życzliwością.

Barbara Sobczak

W dniach 22-23 lipca 2003 r. w Woli Uhruskiej i Kodniu odbyła się XIV konferencja podlaska pt. *Kultura duchowa i materialna Euroregionu Bug*, zorganizowana przez Instytut Filologii Słowiańskiej UMCS (Zakład Filologii Ukraińskiej), Podlaską Fundację Wspierania Talentów w Białej Podlaskiej, Oddział Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego w Lublinie przy współpracy Urzędu Gminy Wola Uhruska i Urzędu Gminy w Kodniu. W konferencji uczestniczyli językoznawcy, folklorysty i etnografowie zarówno z kraju (UMCS, Katedra Dialektologii Polskiej Uniwersytetu Łódzkiego, Europejskie Kolegium Polskich i Ukraińskich Uniwersytetów w Lublinie, Muzeum Wsi Lubelskiej, Dział Etnografii Muzeum Lubelskiego), jak i z Ukrainy (Państwowy Uniwersytet Wołyński w Łucku, Narodowa Akademia Nauk Ukrainy w Kijowie, Oddział Narodowej Akademii Nauk Ukrainy we Lwowie, Uniwersytet Pedagogiczny w Żytomierzu). W obradach wzięli udział nauczyciele miejscowych szkół i przedstawiciele władz powiatowych i gminnych. Podczas drugiego dnia konferencji w posiedzeniu plenarnym uczestniczył prorektor UMCS ds. ośrodków zamiejscowych, prof. dr hab. Krzysztof Stępnik, który podkreślił, że Kodeń – niewielka nadbużańska miejscowość – już po raz kolejny jest miejscem obrad konferencyjnych, tym razem poświęconych pograniczu kulturowemu.

Przedmiotem dwudniowych obrad były zarówno zagadnienia ogólne, dotyczące stosunków polsko-ukraińskich – tutaj wymienić należy m.in. referat dr Ludmiły Siryk pt. *Kultura w dialogu polsko-ukraińskim* – jak i problemy szczegółowe. W grupie wystąpień językoznawczych wygłoszono referaty m.in. z zakresu antroponimii: prof. Hryhorij Arkuszyn, *Warianty imion mieszkańców Woli Uhruskiej*; prof. dr hab. Feliks Czyżewski, *Antroponimia Woli Uhruskiej i okolic świadectwem polsko-ukraińskich związków kulturowych i językowych*; mgr Marcin

Kojder, *Antroponimia historyczna gminy Wola Uhruska*. Problematykę mikrotoponimii poruszył mgr Marek Olejnik (*Mikrotoponimia gminy Woli Uhruskiej*), zaś mgr Sylwia Paciorkowska swoje wystąpienie poświęciła nominacji odzieży (*Nazwy odzieży w gwarach powiatu włodawskiego*). Doc. Natalia Chobzej poruszyła w swym wystąpieniu zagadnienia związków między językiem i kulturą (*Przejawy tabu językowego w gwarach huculskich*).

Pokaźny blok tematyczny stanowią referaty o charakterze etnograficzno-folklorystycznym. Omówiono wybrane problemy z zakresu obrzędowości rodzinnej (doc. Walentyna Konobrods'ka, *Tradycyjny obrzęd pogrzebowy wsi Wola Uhruska na tle poleskiego obrzędu pogrzebowego*; mgr Ewelina Graban, *Obrzędowość weselna na Łemkowszczyźnie – analiza porównawcza przed i po wysiedleniu Łemków*). Zagadnienia związane z obrzędowością doroczną poruszyły mgr Maryna Szarapa (*Poleska tradycyjna obrzędowość cyklu letniego*) i mgr Agnieszka Dudek (*Zimowe obrzędy doroczne gminy Wola Uhruska*). Problematykę wierzeń ludowych podjęła mgr Danuta Powiłańska-Mazur (*Wątek wilkołaka w wierzeniach ludowych na obszarze północno-wschodniej Lubelszczyzny*).

Wśród referatów folklorystycznych wymienić należy m.in. wystąpienie mgr Olgi Kowalczuk pt.

Folklor dziecięcy jako obiekt badań naukowych i referat dr Iryny Kowal-Fuczyło pt. *Pieśni dyngusowe na Lubelszczyźnie i ukraińskie rynciwki w okolicach Lwowa*.

Zagadnienia związane ze szkolnictwem poruszyła mgr Jolanta Szachałaj (*Szkolnictwo na terenie gminy Wola Uhruska po I-ej wojnie światowej*). Wystuchano również referatów mgr Urszuli Dąbrowskiej (*Kulturotwórcza rola Huty Szkła Nadbużanka*) i mgr Doroty Łubkowskiej (*Kapliczka hutników Huty Szkła Nadbużanka*). Obrady zamknął referat mgr. Grzegorza Miliszkiewicza pt. *Księga zatrudnionych w Hucie Szkła Ruda Opalin*.

Tematyka poruszona podczas konferencji *Kultura duchowa i materialna Euroregionu Bug* wywołała wśród jej uczestników duże zainteresowanie, czego przejawem były liczne pytania do referentów i ożywiona dyskusja. Osoby zainteresowane sprawami języka i kultury pogranicza polsko-wschodniosłowiańskiego będą miały możliwość zapoznania się z wygłoszonymi na konferencji wystąpieniami w materiałach pokonferencyjnych, drukowanych w serii *Polsko-Ukraińskie Spotkania Językoznawcze* oraz w monografii *Język i kultura gminy Wola Uhruska na tle obszaru Euroregionu Bug*.

Agnieszka Dudek

ŚWIAT RODZINNYCH PAMIĄTEK

Profesor Adam Bielecki urodził się 13 lutego roku pańskiego 1910 w Boryslawiu, w mieście, w którym Jego ojciec, Marian Bielecki, pochodzący z podupadłej rodziny ziemiańskiej, pracował jako dyrektor średniego szczebla w przedsiębiorstwie naftowym. Matka Adama, Zofia de domo Znamirska, pochodziła ze znanej w Krakowie i Małopolsce rodziny inteligentnej o tradycjach pedagogicznych. Od wybuchu pierwszej wojny światowej rodzice Adama żyli w se-

że był chwilami trudny, był egocentrykiem (jak wielu w Uniwersytecie, gdzie są sami genialni, tylko On miał dane po temu, w odróżnieniu...).

Po ukończeniu, w roku 1928, renomowanego krakowskiego Liceum Hoene-Wrońskiego, rozpoczął studia matematyczne na Uniwersytecie Jagiellońskim, otrzymując, w wieku 21 lat, stopień magistra filozofii w zakresie matematyki. W cztery lata później obronił na Wydziale Filozofii UJ pracę doktorską, uzyskując

niechętnych. Kierował lubelskim ośrodkiem matematycznym w najtrudniejszym dla ośrodka okresie. Przetrawienie a następnie rozwój matematyki w Lublinie jest zasługą Profesora Adama Bieleckiego.

Pracując w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej zdobywał Adam Bielecki stopnie i tytuły naukowe. Habilitował się w roku 1949, został profesorem nadzwyczajnym (1950) i profesorem zwyczajnym (1958). Stopień naukowy doktora

ra było nauczanie matematyki. Do legendy przeszły Jego wykłady i seminaria. Wiele czasu poświęcił pracy z czynnymi nauczycielami matematyki, przygotowując dla nich skrypty i przewodniki metodyczne, oraz pracy z uzdolnioną matematycznie młodzieżą, opiekując się, pierwszą na Lubelszczyźnie i z Jego inicjatywy powstała, klasą matematyczną.

Gdy zauważył u swojego podopiecznego iskrę matematyczną, to nie szczędząc czasu i wysiłku dmuchał w nią, aż rozgorzała jasnym płomieniem. Stąd tak liczne grono Jego uczniów. Są wśród nich członkowie PAN, profesorowie, doktorzy. Wypromował kilkuset magistrów.

Zainteresowania naukowe Profesora były bardzo szerokie, obejmując tak różne dziedziny matematyk, jak geometria, analiza rzeczywista i zespolona, rozumiane bardzo szeroko równania różniczkowe. W każdej z tych dziedzin otrzymał ważne rezultaty. Publikowany dorobek naukowy Profesora liczy kilkadziesiąt pozycji. Ze względu na specyfikę matematycznego dorobku, nie jest możliwe choćby skrótowe omówienie go na tych stronach. Powiem jedynie, dla przykładu, że stworzona przez Adama Bieleckiego metoda technik eksponencjalnych w równaniach różniczkowych weszła do kanonu metod badawczych tej dziedziny, metoda homotopii w teorii funkcji analitycznych była źródłem teorii łańcuchów funkcji podporządkowanych.

Jest Profesor autorem dwóch podręczników akademickich: *Geometria wyższa*, PWN, Warszawa, 1953; *Równania różniczkowe zwyczajne i pewne uogólnienia*, PAN, 1961, oraz wspomnianych już skryptów i przewodników metodycznych.

Przeszedłszy na emeryturę, przez kilka lat prowadził jeszcze seminaria w Instytucie Matematyki UMCS. W roku 1985 odbyła się w Uniwersytecie Jagiellońskim uroczystość odnowienia doktoratu Profesora. U schyłku życia zaszył się w domowym zaciszu, a Jego najświeższą pasją była komputerowa grafika, zwłaszcza przedstawianie postaci ze Starego Testamentu, które uważał za bardzo wyraziste.

Zmarł 10 czerwca 2003 roku, pozostawiając Żonę i trzy córki: Małgorzatę, Zofię i Zuzannę.

Odszedł wybitny uczonej matematyk, głęboki humanista i wspaniały człowiek. Tak niewielu mogło Mu dorównać!

Eligiusz Złotkiewicz

SŁOWO O PROFESORZE ADAMIE BIELECKIM

paracji, a przemożny wpływ na kształtowanie Jego zainteresowań i charakteru miała Matka i jej rodzina ludzi wykształconych, o bardzo szerokich zainteresowaniach. Wyrastający w takiej atmosferze Adam był zafascynowany muzyką, interesował się malarstwem, grafiką, literaturą, ale ujawnił też zainteresowania i uzdolnienia do nauk ścisłych, zwłaszcza matematyki. Równoległe ze szkołą średnią robił konserwatorium i do matury nie był pewien, którą dziedzinę wybrać, muzykę czy matematykę, bowiem na równi z utworami Debussy'ego, Szymanowskiego czy Rachmaninowa fascynowała Go logika Chwistka i analiza matematyczna Zaręby. Zdecydował się na karierę matematyczną, ale upodobania muzyczne pozostały. (Pamiętam, jak na początku lat sześćdziesiątych, zachęcał mnie do słuchania The Beatles, „Elku, to piękna muzyka”.) Grał na pianinie i słuchał muzyki niemal do ostatnich dni.

W latach trzydziestych wydał w Krakowie dwa zbiorki poezji: *Akwarium ulic*, *Spiekota*. Publikował w na owe czasy awangardowej chełmskiej „Kamenie”. Kochał góry; przemierzył je z plecakiem wzdłuż i wszerz, piechotą i na nartach. W książce *Tatry w poezji* (pod redakcją Jagiełły) są Jego wiersze. W internecie, na tatrzańskiej stronie Pacyfiki, jest wiersz Adama Bieleckiego *Morskie Oko*. Po wojnie już nie zajmował się poezją, uważał, że to sztuka dla młodych. Wiele czytał. Jego ulubieni autorzy to M. Proust i T. Mann. Zdumiewał swoich rozmówców głęboką znajomością literatury, sztuki i filozofii.

Do pełniejszej prezentacji dodajmy jeszcze sport: pływanie, wioślarstwo, narty, a z rozrywek taniec towarzyski i będziemy mieć przed oczyma przybliżoną sylwetkę tej nieprzeciętnej osoby. Powiedzmy też,

stopień doktora w zakresie matematyki i fizyki. Pierwszą po doktoracie Jego pracą była asystentura przy Katedrze Fizyki Teoretycznej UJ, przerwana wybuchem drugiej wojny światowej i zamknięciem Wszechnicy. Wraz z profesorami i innymi pracownikami Uniwersytetu, został zesłany do obozu koncentracyjnego.

Po szczęśliwym powrocie, pracując oficjalnie w szkolnictwie podstawowym, włączył się w proces tajnego nauczania organizowany przez UJ i w seminaria matematyczne prowadzone nielegalnie przez profesorów UJ. Po wyzwoleniu, po krótkim okresie pracy w Akademii Górniczo-Hutniczej, przybył do świeżo utworzonego

Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, aby wspólnie z prof. M. Biernackim organizować studia matematyczne w Lublinie. Z UMCS związał się do końca swojego aktywnego życia zawodowego. Pełnił funkcje prorektora UMCS, dziekana Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego UMCS oraz był, w krótkim okresie fascynacji ideologią marksistowską, pełnomocnikiem ministra. Ta ostatnia funkcja spowodowała powstanie pewnego grona ludzi Mu

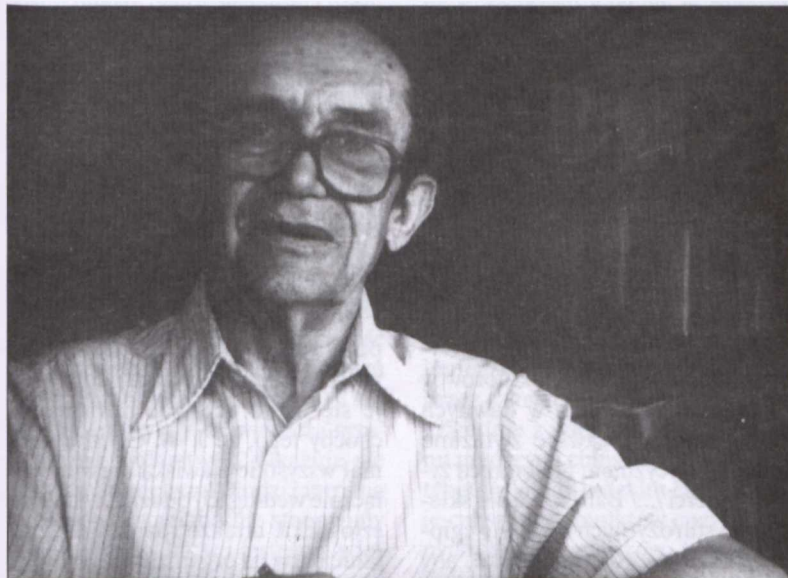
nauk matematycznych (ówczesne przepisy) zdobył w Instytucie Matematycznym PAN w roku 1957.

Był redaktorem Sekcji A „Annales UMCS”, członkiem kolegów redakcyjnych, „Annales Polonici Mathematici”, „Biblioteki Matematycznej PWN” i „Roczników Polskiego Towarzystwa Matematycznego”.

Działalność dydaktyczna i naukowa Adama Bieleckiego nie ograniczała się do ram UMCS. Przez 14 lat był profesorem w Instytucie Matematycznym PAN i przez lat sześć w Instytucie Kształcenia Nauczycieli. Był aktywny w tworzeniu Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach i wspierał rozwój Wyższej Szkoły Inżynierskiej (obecnie Politechniki) w Lublinie. Był członkiem Komitetu Nauk Matematycznych PAN, członkiem Rady Naukowej Centrum Obliczeniowego PAN, zasiadał w Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej.

Profesor Bielecki był czynnym uczestnikiem wielu międzynarodowych kongresów, zjazdów i konferencji naukowych. Od 1931 roku był członkiem, potem Członkiem Honorowym, Polskiego Towarzystwa Matematycznego.

Jedną z życiowych pasji Profesora

Panie Profesorze, Drogi Adamie!

Żegnając Ciebie w imieniu Wydziału, na którym pracowałeś i ośrodka matematycznego, który współtworzyłeś i którym przez wiele lat kierowałeś, pozwól sobie na nutę osobistej refleksji.

Życie zetknęło nas, gdy Ty byłeś prorektorem Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, a ja kandydatem na studia matematyczne. Informując nas o wymogach egzaminacyjnych wydałeś mi się człowiekiem wyniosłym, niedostępnym i groźnym, niby Zeus gromowładny. Jako student, słuchając Twoich wykładów i biorąc udział w seminariach, byłem oczarowany prowadzonymi przez Ciebie zajęciami – zawsze w przepięknej polszczyźnie, na najwyższym poziomie merytorycznym, kunsztem dydaktycznym. Słuchacze Twoich wykładów pieczołowicie przechowują notatki i sięgają do nich w potrzebie doskonalenia własnej pracy dydaktycznej. Fascynowały mnie zwłaszcza seminaria i inne zajęcia improwizowane, na których podawałeś ad hoc dowody różnych, częstokroć trudnych wyników, ucząc nas matematycznego rzemiosła i ujawniając piękno tej dyscypliny. Byłeś niedościgłym wzorem nauczyciela i badacza!

Gdy zostałem Twoim asystentem, szybko przekonałem się, że pod pozorem niedostępności i wyniosłości krył się człowiek wrażliwy, o dobrym sercu, chętnie służący radą i pomocą, w razie potrzeby gotowy bronić swoich współpracowników. Podziwiałem Cię za, cechujący tylko wybitne umysły, dar udzielania rad i dzielenia się pomysłami naukowymi w zagadnieniach odległych od nurtu Twoich zainteresowań. Realizacja Twoich idei częstokroć owocowała ważnymi wynikami naukowymi.

Powiedziałem, że współtworzyłeś, Profesorze, lubelski ośrodek matematyczny, bo tak istotnie było. Ale cała prawda jest taka, że to właśnie Tobie zawdzięczać należy jego przetrwanie i rozwój! Los tak zrzędził, że pod koniec lat pięćdziesiątych liczba samodzielnych pracowników naukowych tak dramatycznie spadła, iż rozważano możliwość zamknięcia studiów matematycznych w UMCS. Wtedy Twoje zaangażowanie, autorytet, upór i olbrzymi wysiłek włożony w rozwój kadry naukowej zaowocowały najpierw stabilizacją, a następnie rozkwitem ośrodka. Z Twojej inspiracji powstały w Lublinie metody

numeryczne i zaczęła się informatyka. Twoich dokonań nie można przecenić. Bez Ciebie nie byłoby Instytutu Matematyki i Wydział byłby okaleczony.

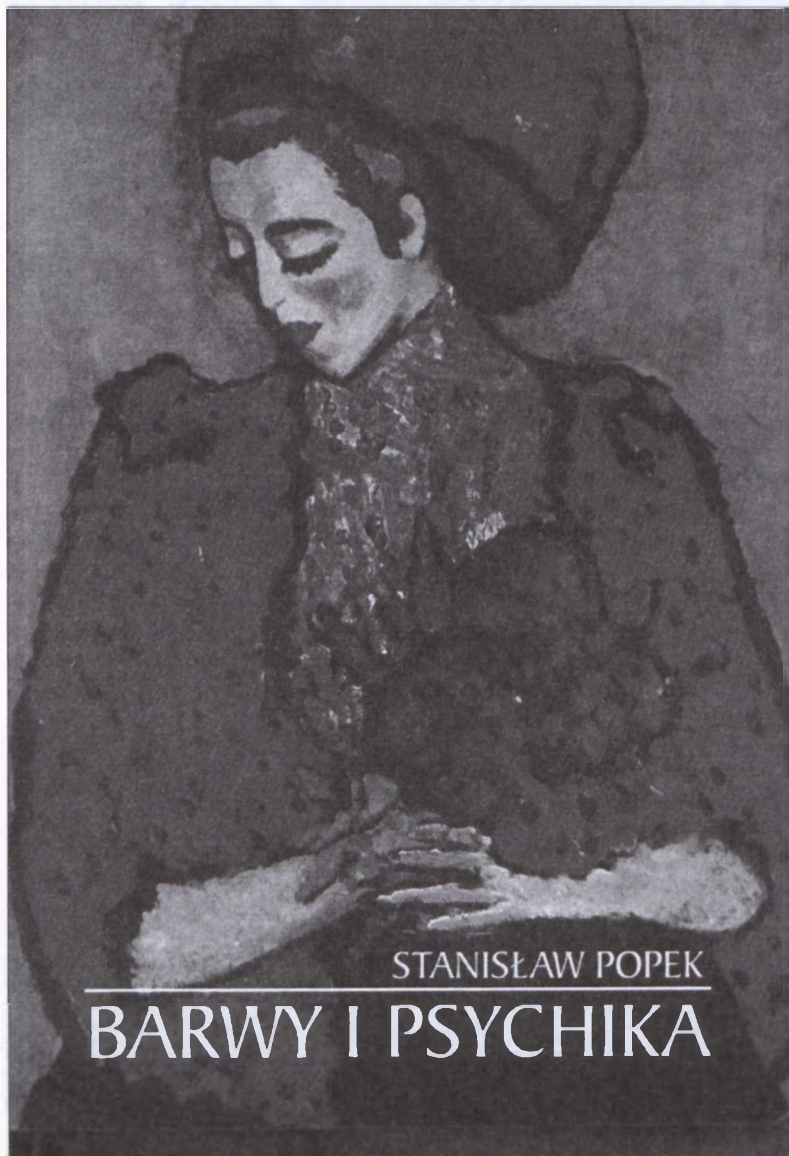
Los jest nieubłagany. Nie ma wśród nas Profesora Adama Bieleckiego. Jest w innym wymiarze, skąd spogląda na nas ze swoim życzliwym, niemal ojcowskim uśmiechem. Pozostały po Nim

książki, prace, legendy i liczne grono wychowanków. Non omnis moriar, Profesorze! A wy, coście Go znali, w podaniach przekażcie, że dla nauki sterał swoje życie całe!

Z PÓŁKI

O NIEZWYKŁYM ZWIĄZKU BARW I PSYCHIKI

STANISŁAW POPEK

BARWY I PSYCHIKA

Książka Stanisława Popka *Barwy i psychika* poświęcona jest oddziaływaniu barw na psychikę. W czerwcu br. ukazało się jej drugie wydanie. Chociaż związki między barwami a psychiką są jednym z podstawowych zjawisk, jakie zrozumieć winien psycholog, całościowych opracowań z tego zakresu brakowało w literaturze przedmiotu. Praca Popka jest pierwszą monografią na ten temat.

Głównymi zaletami wspomnianej publikacji są śmiała koncepcja badacza, dotycząca teorii percepcji barw, oraz wielopłaszczyznowe, interdyscyplinarne i wyczerpujące ujęcie tematu. Ponadto pozycja ta zawiera niezwykle bogaty zestaw informacji z zakresu różnych dziedzin nauki, m.in. filozofii, historii, historii sztuki, kultury, a nawet ezoteryki. Książka składa się z dziewięciu rozdziałów.

Rozdział pierwszy poświęcony jest

teorii percepcji barw. Autor nie zawęża rozważań do psychologii, analizując badania fizyczne i fizjologiczne nad barwami, a także fizjologiczne podstawy widzenia barw.

Rozdział drugi mówi o ekspresyjno-symbolicznej wartości koloru w dziejach sztuki, niezwykle ciekawe są rozważania badacza dotyczące kolorystyki dzieł sztuki na przestrzeni wieków. Popek z precyzją i wnikliwością analizuje malarstwo okresu antyku, malarstwo greckie w okresie przedklasycznym i klasycznym, które nie znało problemu światłocieni; rolę koloru w sztuce średniowiecza, gdy łączono go ściśle ze światłem, związku między kolorem w malarstwie a symboliką religijną; sporo uwagi poświęca impresjonistom, którzy eliminowali cień uzyskiwany przez walor brązu i czerni, a także sztukę późniejszych epok. Rozważania te zadowolą zarówno historyka sztuki jak i miłośnika ma-

larstwa. Badacz dowodzi, że w różnych epokach, źródłem ekspresji malarskiej było zarówno operacje intelektualne, ale także emocje i intuicja.

W rozdziale trzecim uczony zajmuje się barwą jako symbolem i wartością w tradycji humanistycznej, analizując rolę barwy-symbolu w różnych okresach historycznych, począwszy do antyku, a skończywszy na współczesności. Popek pisze: „Występowanie określonych kolorów w wytworach człowieka w dawnych czasach prawie zawsze związane było z mistycyzmem i tajemnicą życia i śmierci /.../ Bardzo często sklepienia starożytnych świątyń egipskich malowano na niebiesko, aby w ten sposób zasygnalizować związek z niebiosami, podczas gdy posadzka była zielona, symbolizując w ten sposób urodzajną ziemię nad Nilem”.

Z rozdziału tego dowiadujemy się, na przykład, że najświętszym kolorem starożytnych Greków i Rzymian była tyrska purpura i barwnik ten był zarezerwowany na malowanie ubioru bogów i cesarzy; w Indiach obowiązywał zwyczaj, aby narzeczona przez sześć dni przed ślubem nosiła żółty strój, aby odpędzić złe duchy. W Chinach czerwień symbolizowała nowe życie i szczęście, dlatego mury starożytnego Pekinu pomalowane były na czerwono, a dachy domów na żółto. Od najdawniejszych czasów ludzie byli przekonani, że ich powodzenie zależy od sił ukrytych w niebie, dlatego znaki zodiaku powiązane z barwną symboliką, starożytni Grecy zaś przypisywali każdemu z nich odpowiedni kolor; w średniowieczu barwy były uszeregowane według symbolicznych wartości: „Pozycję barwy określały trzy czynniki: boski status, barwy jako znak rodowy (barwy herbowe), przenoszony z moźnowładcy na jego dwór i zastęp rycerski, oraz cena barwników. Dwa pierwsze miały znaczenie czysto symboliczne, były wartościami informacyjno-regulacyjnymi /.../. Barwy w sztuce średniowiecza były przypisywane postaciom świętym, albo też postaciom symbolizującym zło: zdradę, wiarołomstwo, życie grzeszne (np. postać Judasza). Podobnie w renesansie włoskim i częściowo niderlandzkim znaczenie symboliczne barw wykorzystywane było poprzez walory dzieł sakralnych (niekiedy także świeckich). Dzieła wybitnych nowatorów, takich jak Leonardo da Vinci, Michał Anioł, Tycjan, El Greco, Jan van Eyck czy Piotr Bruegel (Starszy), zachowały jedynie szczytki tradycyjnej symbolizacji barwnej”.

Badacz uważa, że kolory od niepamiętnych czasów są znakami – wartościami, które mają w pewnym sensie charakter informacji języko-

wej, a także nośnikami treści kulturowych niezbędnych w życiu ludzi, zaś „barwa jako znak symboliczny jest wyrazem spontaniczności i kreatywności ludzkiej wyobraźni, a zatem sytuuje człowieka jako *homo symbolicus*, budując jego świat poza redukcynnie działającą władzą intelektu (Inteligencji), gdzieś na styku intuicji, wyobraźni i emocji”.

W rozdziale czwartym czytelnik poznaje teoretyczne podstawy związku barw z psychiką i dowiaduje się wielu cennych informacji, choćby tego, że J. W. Goethe ocenił wszystkie zjawiska barwne wyłącznie według ich oddziaływania na człowieka, a także rozróżniał działanie barw na organizm i jego funkcje (wpływ fizjologiczny) i działanie na emocje (wpływ psychologiczny). Wszystkie późniejsze teorie opierały się założeniach wyodrębnionych właśnie przez Goethego. W dalszej części rozdziału Autor analizuje m.in. związek barw z psychiką człowieka w świetle teorii asocjacji, związek barwy z pobudliwością afektywną człowieka, a także niezwykle rzadko poruszany w książkach psychologicznych wpływ psychologii Wschodu na uczonych zachodnioeuropejskich i amerykańskich, nawiązuje do filozofii Wschodu: „Każdy człowiek posiada własne ciało eteryczne”, złożone z energii niewidzialnej dla człowieka, reagujące na zaburzenia i równowagę w organizmie. Owa energia układa się według kolistych torów, zwanych „czakramami” (czakra – koło, czakram – centrum kolistie uplecione z delikatnych włókien energii, które zasilają układ psychofizyczny organizmu /.../”. W dalszej części wywodu Autor dowodzi, że dobre samopoczucie psychofizyczne zależy od właściwego przyswajania i rozprowadzania energii, wówczas istnieje stan doskonałej harmonii ciała, umysłu, emocji i ducha: „To czakramy wychwytyują energię świetlną słońca. Kiedy światło pada na jakąkolwiek rzecz na ziemi, zostaje odbite w postaci koloru, czyli, że zostają kolory, których fale nie zostały odbite bądź pochłonięte. Podobnie dzieje się, /.../ gdy światło pada na nasze ciało eteryczne – zostaje wtedy odbita wiązka kolorów obejmująca zakres widma tęczy. To są właśnie kolory naszych czakramów. Barwa jest równoznaczna z energią” ? pisze Popek, cytując za A. Wisonem, L. Bekiem. Barwa jest energią w postaci wibracji, każdy zaś z siedmiu kolorów widma słonecznego wibruje z inną częstotliwością, wywiera wpływ na ciało, stan umysłu i emocje. Autor charakteryzuje właściwości kolorów i ich związek z funkcjonowaniem ludzkiego organizmu. Z tej niezwykle ciekawej charakterystyki czytelnik dowiaduje się m.in., że

kolor indygo daje wewnętrzne uspokojenie, a także zdolność przechwytywania energii kosmicznej: „Ludzie ci mają moc uzdrowicielską (lekarze z powołania), kapłańską (księża). Są opanowani, łagodni, mają uzdolnienia empatyczne /.../ Dzięki przechowywaniu energii z kosmosu mają właściwości parapsychiczne i wykorzystują tę właściwość w kontaktach z innymi, wykazują skłonności do jogi, gdyż mają świadomość braków energetycznych we własnym ciele. Przemawia do niej sztuka sakralna (muzyka), a zwłaszcza symboliczne malarstwo”. Okazuje się jednak, że większość ludzi cierpi na brak równowagi, bo nie stanowią idealnej tęczy barw i jesteśmy zdominowani przez jeden konkretny kolor. Badacz pisze także o aurze, jej kształt jest wypadkową objętości i ciśnienia energii płynących w górę i w dół w samym organizmie, a także wokół ciała. Z tego powodu aura zewnętrzna jednego człowieka działa na psychikę drugiego i na energię eteryczną otoczenia, udziela się także wewnątrz (ścianom, roślinom, książkom): „W pokoju, w którym dwie osoby niedawno się posprzezczały, »zapach kłótni« nadal unosi się w eterze, chociaż zwaśnionych stron już w pomieszczeniu nie ma”. Popek zaznacza, że omawiana przez niego teoria nie jest fantastyczną hipotezą, lecz została skonkretyzowana w działaniach praktycznych, które wychodzą z założenia, że barwa aury zależy od uczuć i emocji.

Rozdział piąty dotyczy barw w diagnostyce psychologicznej, zjawiska projekcji w psychologii i projekcji twórczej. „Przekonanie, iż dzieło sztuki stanowi obraz wewnętrzny twórcy, jest o wiele wieków wcześniejsze niż psychologia jako nauka” – pisze Popek i przywołuje słowa Leonarda da Vinci: „Pokaż mi dzieło swoje, a powiem ci, kim jesteś”. W dalszej części rozdziału jest mowa o związkach między ekspresją plastyczną a projekcją, strukturze wytworu plastycznego jako podstawie informacji projekcyjnej, a także roli koloru jako znaku i wartości w projekcji. Autor prezentuje wybrane narzędzia badawcze.

Rozdział szósty zatytułowany „Barwy w terapii” nosi podtytuł „Na pograniczu parapsychologii i chromoterapii”, dotyczy m.in. sztuki uzdrawiania barwami i roli kolorów w diagnostyce lekarskiej. Wartość lecznicza kolorów została dostrzeżona już w antyku. Avicenna z Arabii, badacz, lekarz i mistyk, badał leczniczy wpływ barw na niektóre choroby, w średniowieczu Paracelsus leczył choroby za pomocą muzyki i kolorów, ale dopiero w XIX wieku Edwin D. Babbitt opublikował raport na temat terapii kolorem. Leczenie kolorami wykorzystywano

na przestrzeni wieków w różnych kręgach kulturowych, na przykład przy reumatyzmie lub gościec zalecano owijanie bolącego miejsca przepaską zafarbowaną na kolor indygo, przeziębienia i nieżyty górnych dróg oddechowych leczono nawsiewaniem czerwonym kolorem. W rozważaniach o energiach życia Autor ponownie nawiązuje do kultury Wschodu (Chin, Japonii, Indii) i mieszkańców Ameryki przedkolumbijskiej, dotyczącej pobierania przez człowieka energii z kosmosu: „Zgodnie z podstawowymi zasadami medycyny chińskiej, japońskiej i tybetańskiej w ludzkim ciele istnieje cały system punktów energetycznych, linii i kanalików, które przy dobrym zdrowiu znajdują się w stanie równowagi. Tymi liniami i kanalikami przemieszcza się energia życiowa (wydzielanie dokrewne, naczynia limfatyczne, układ krwionośny, układ nerwowy). Jej zachwianie uwidacznia zmiany temperatury danego organu i zmianę zabarwienia”. Badacz pisze także o wpływie na organizm barw spożywanych przez człowieka produktów. Popek sięga do ezoteryki i parapsychologii, pradawną filozofię i psychologię Wschodu, szczegółowo analizuje zjawisko aury, czyli pola elektromagnetycznego. Aurę wytwarza każdy organizm, według filozofii buddyjskiej i wierzeń Indian z plemienia Hopi, składa się ona z kolistych torów, po których porusza się energia, czyli moc życiowa. W punktach, gdzie energia ta spleta się ciasniej, powstają ośrodki energetyczne – czakramy. Organizm człowieka zbudowany jest z jedenastu czakr głównych, każda z czakr głównych sprawuje kontrolę nad małymi czakrami: „W ciele energetycznym człowieka znajduje się wiele mniejszych ośrodków wirujących. Odpowiadają one miejscom nakuwanym w akupunkturze /.../ Główny jednak ciężar w regulacji prawidłowego funkcjonowania czakr (czakramów) opiera się na stymulacji pranicznej, czyli barwnej”. Nasze ciało fizyczne odbija się w ciele eterycznym, które pobiera energię barwną słońca, dostarczając ją do czakramów. Każdy z czakramów ma swój kolor, na przykład kolorem czakramu seksualnego jest czerwień, zieleń zaś jest naturalnym kolorem ośrodka serca. Okazuje się, że większość ludzi cierpi na brak równowagi energetycznej i jest zdominowana przez jeden kolor: „Dzieje się tak dlatego, że inwestujemy (aktywizujemy) nadmiernie jakiś jeden ośrodek, co prowadzi do przeciążenia. Wówczas następuje zabrudzenie barwne lub świecenie zbyt jasne, a w wyniku tego dochodzi do uszkodzenia czakramów i zachwiania równowagi energetycznej organizmu”. Terapia

barwna polega na wprowadzeniu do organizmu różnych barw w celu wzmocnienia zdrowia, przywrócenia równowagi i uzyskania dobrego samopoczucia. Barwy można przyjmować m.in. z pożywieniem, przez nawsiewanie produktów barwą własną, z wodą, poprzez kolorowe kąpiele, kąpiel słoneczną, wizualizację barwną, a także „wdychanie kolorów” i medytacje z barwami. Innym rodzajem terapii barwą może być stosowanie mandali.

W rozdziale siódmym zawarte są rozważania dotyczące badań nad percepcją barw przez dzieci i młodzież z podziałem na grupy w wiekowe (dzieci przedszkolne i w młodszym wieku szkolnym, dzieci i młodzież w wieku 10-18 lat). Z tych badań Autor wysnuwa wniosek, że preferencje kolorystyczne zależą od wieku człowieka, w obrębie zaś każdej grupy wiekowej występują znaczne różnice indywidualne w całości upodobań; im młodsza grupa badanych, tym czynniki kulturowe wywierają mniejszy wpływ na upodobania.

Przedmiotem rozważań Autora w rozdziale ósmym jest związek kolorów z emocjami: „Kolory i ich związki z emocjami dadzą się podzielić na dwie grupy: takie, które jednoznacznie kojarzą się z wartościami emocjonalnymi przykrymi bądź przyjemnymi, i takie, które wykazują się jedynie przewagą skojarzeń ze stanami przykrymi bądź przyjemnymi, a przy tym różnice indywidualne w emocjonalnej sferze osobowości sprawiają, że te same osoby mogą przeżywać emocje przeciwstawne”.

Rozdział dziewiąty dotyczy koloru w ekspresji plastycznej dzieci i młodzieży w świetle dotychczasowych badań oraz badań własnych Autora.

Barwy i psychika to pierwsza tak kompetentnie napisana książka w literaturze przedmiotu, która stanowi zarazem kompendium wiedzy interdyscyplinarnej. Książka, mimo bogactwa szczegółowych informacji z wielu dyscyplin naukowych, napisana jest czytelnie, bez dłużyzn i dysproporcji. Spojrzenie Autora na poruszaną problematykę jest nowoczesne. Monografia ta sytuuje się w czołówce prac współczesnej psychologii. Książka ma jednak głębszy oddech humanistyczny, bowiem Autor dostarcza w niej przykładów i argumentów z wielu dziedzin nauki. Dużym jej atutem jest także podjęcie analiz z kilku perspektyw. Autor przez zestawienie różnych podejść badawczych przybliży czytelnika do syntezy zagadnienia. Jednak nawet wnikliwa recenzja nie wyczerpie tematu ani nie zastąpi przyjemności lektury.

Katarzyna Szeloch

SYLWETKI

LUCJAN FIDOR 1918-2003

13 kwietnia zmarł długoletni pracownik Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej mgr Lucjan Fidor. Uczestniczył w wojnie obronnej 1939 roku i należał do Armii Krajowej.

Od października 1944 roku został zatrudniony jako kancelista Wydziału Gospodarczego Zarządu Miejskiego w Lublinie. W odpowiednim na tę okoliczność zaświadczeniu z 21 października Miejska Rada Narodowa upraszała „Władze Wojskowe oraz Milicję Obywatelską o udzielenie pomocy dla wymienionego w jego czynnościach służbowych”.

15 stycznia 1946 roku na mocy Ustawy z dnia 6 maja 1945 o majątkach opuszczonych i porzuczonych powierzono Lucjanowi Fidorowi obowiązki kierownika Oddziału Przemysłowego w Wydziale Ekonomicznym Wojewódzkiego Oddziału Tymczasowego Zarządu Państwowego w Lublinie. 25 listopada tego roku na podstawie upoważnienia prezesa Głównego Urzędu Likwidacyjnego został mianowany kierownikiem Oddziału Przemysłowo-Handlowego w Wydziale Powiemycznym Okręgowego Urzędu Likwidacyjnego w Lublinie. Od 23 grudnia pełnił obowiązki naczelnika tego Wydziału. Z dniem 1 stycznia 1949 roku przez Ministerstwo Skarbu został mianowany na stałe inspektorem w tym samym urzędzie.

Od roku 1950 do 1958 pracował w Wojewódzkim Zarządzie Kin. Powołał do życia i prezesował Spółdzielni Pracy „Neon” (1958-1960).

20 listopada 1956 roku na sesji Miejskiej Rady Narodowej został wybrany na ławnika do Sądu Powiatowego w Lublinie na lata 1957-1958.

31 października 1960 roku rektor Adam Paszewski podpisał decyzję o przyjęciu Lucjana Fidora do pracy w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej jako kierownika Działu Technicznego. Decyzję o powołaniu na stanowisko zastępcy dyrektora Uczelni do spraw administracyjnych otrzymał z rąk rektora Grzegorza L. Seidlera 5 kwietnia 1965 roku.

Studia eksternistyczne z historii na Wydziale Humanistycznym odbył w latach 1971-1974.

Rektor Wiesław Skrzydło 10 lutego 1976 roku przeniósł mgr. Lucjana Fidora na stanowisko głównego specjalisty kierującego osiedlem studenckim UMCS. Stąd przeszedł na emeryturę, otrzymując podziękowanie za owocną pracę dla Uczelni od rektora Zdzisława Cackowskiego i decyzję o przyznaniu nagrody podpisanej przez dyrektora administracyjnego Wiesława Klijera.

Na uczelni jako główny specjalista pozostawał zatrudniony na pół etatu do roku 1991.

Na rzecz Uczelni do ostatnich dni życia Lucjan Fidor pracował także społecznie: jako członek Komisji Socjalnej, wieloletni przewodniczący Komisji Rewizyjnej w Pracowniczej Kasie Zapomogowo-Pożyczkowej, przewodniczący Sekcji Emerytów i Rencistów ZNP przy UMCS, wreszcie kierownik sekcji koszykówki AZS w okresie trenerskim dr. Leszka Roupperta.

W pamięci pracowników naszej Uczelni pozostanie jako życzliwy Człowiek dobrego serca.

PROGNOZA POGODY

Każde zwierzę, aby przetrwać, musi posiadać naturalne zdolności, nie tylko do rozrodu, rozprzestrzeniania się i zdobywania pokarmu, ale i do trafnej oceny istniejącego i nadchodzącego stanu pogody. Zwierzęta hodowane, tak samo jak ich przodkowie, zachowały wszystkie mechanizmy, pozwalające im wychwycić z odpowiednim wyprzedzeniem nadchodzące zmiany czynników meteorologicznych, jak: ciśnienia atmosferycznego, wilgotności, temperatury, składu gazowego powietrza, wiatru, zachmurzenia itp. Na ten temat istnieje w literaturze wiele danych.

Biada pszczołom, które nieopacznie wyfruną z ula w dalekie kwieciste pola i trafią po drodze na deszczową pogodę. Wówczas nie mają żadnych szans szczęśliwego powrotu. Jeśli zaś od wczesnego ranka, wesoło igrają i szybko latają, i to za dnia pochmurnego lub deszczowego, to zapewne dalsza część dnia będzie ładna, bez deszczu. Kiedy znów rozsiewają się w ulu podczas dnia słonecznego, to jest znak murowany, że nadciągnie deszcz w ciągu najbliższych 6-8 godzin. Pszczoły, podobnie jak wiele innych owadów, mogą prognozować pogodę z wyprzedzeniem na dość długie okresy. Jeśli jesienią starannie zalepią woskiem główny wylot ula, zostawiając w nim tylko mały otwór – niechybnie oznacza to, że nadejście zima mroźna i surowa. Przed łagodną zimą otwór wylotowy ula pozostaje otwarty. Wczesny wylot pszczoł z ula jest nieomylną oznaką nadchodzącej wczesnej i ciepłej wiosny. Pszczoły mogą przepowiedzieć wczesną wiosnę, i to nawet podczas zimy. Stwierdzono, że pszczoły są także wyjątkowo silnie wyczuwające na wyładowania elektryczne zachodzące w powietrzu tuż przed burzą, prowadzące do powstania błyskawic. Praktycznie chodzi tu głównie o fale elektromagnetyczne generowane przez błyskawice. Pszczoły, reagując na te fale, kryją się do uli i nie wychodzą z nich, póki burza nie minie. Elektromagnetyczne przyczyny tego specyficznego zachowania się pszczoł zostały potwierdzone eksperymentalnie, kiedy to sztucznie wywołane pola elektryczne spowodowały taką samą reakcję jak pola naturalne.

Wkład ptactwa zagrodowego w przypadku prognozowania pogo-

dy jest ogólnie znany. Potwierdza to wiele ludowych powiedzeń o gęsiach: „Gęś nogę podnosi – będzie chłodno”. „Gęś stoi na jednej nodze – ma się na mróz”. „Gęganie gęsi zimą – ociepli się”. „Jeśli gęsi siedzą z podkurczonymi nogami – można oczekiwać nadejścia chłodu i śnieżyca”. **Kaczki** i **gęsi** chowają głowy pod skrzydła – to niebawem oziębi się i chwyci siarczysty mróz. Jeśli kaczki lub gęsi podczas mrozu trzepoczą skrzydłami – to będzie odwilż. Je-

zając tu miejsca tak jak tylko się da – położone wyżej, aby było im ciepłej. **Kogut**, jeśli wieczorem pieje – to murowana zmiana pogody. Wczesne pianie kogutów podczas silnych mrozów zwiastuje nadchodzące ocieplenie. Jeśli latem koguty nagle, bez wyraźnych powodów, zaczynają pisać w ciągu dnia tak, że słyszy je cała wieś – to zapowiedź nadchodzącego deszczu. Kiedy w pochmurną lub deszczową pogodę koguty zaczną pisać nieoczekiwanie na

zasypiają, to bardzo niespokojnie, nerwowo. **Buldogi** przed nadejściem deszczowej pogody stają się ospałe, tracą apetyt. Przed nadejściem słonecznej pogody wyraźnie ożywiają się, stają się weselsze i bardziej zabawne. **Koty domowe** przed nadejściem słonecznej pogody beztrudnie rozkładają się pośrodku pokoju i rozkosznie zasypiają. Jeśli zaś zdarzy się tak, że koty wylegają się przy ścianie i drapią się pazurami, to wówczas oznacza to, że nadchodzi deszczowa pogoda. Jeśli znów koty kładą się na grzbiecie lub liżą łapy, to należy oczekiwać nadejścia bardzo pięknej słonecznej pogody. Jeśli koty czują nadejście chłodu i mrozu, to szukają do wylegiwania się miejsc wyżej położonych, cieplejszych.

W takim ciepłym miejscu związają się w kłębek, zakrywają mordkę łapką i rozkosznie zasypiają. W polu i zagrodzie do niezawodnych proroków zmian pogody należą **owce** i **barany**. Wiąże się to ze specyficznymi reakcjami ich sierści na stan uwilgotnienia powietrza. Przed deszczem i podczas deszczu, pory ich wełnistych włosów wypełniają się wodą zawartą w powietrzu. Wówczas włosy sierści owiec pęcznieją i wydłużają się. Przy suchej pogodzie wełniste włosy baranów wysychają i ich długość skraca się. Praktycznie tylko na podstawie obejrzenia i pogłazdzenia sierści baraniej można prognozować zmiany pogody na najbliższy okres. Wiedzą o tym doskonale pasterze owiec. Należy przypomnieć, że rolę najczulszego elementu higrometru, stosowanego od 1783 r. do pomiaru wilgotności, spełnia włos ludzki.

Także **krowy** mogą przeczuwać pogodę. Przed nadejściem złej pogody krasule i łaciate podnoszą wysoko łby, mocno wachają i wdychają powietrze, a na dodatek – oblizują wargi. Przed nadchodzącym deszczem dają mniej mleka, i piją mało wody, w dzień śpią lub wieczorem łapczywie pasą się. Jeśli krowy kładą się do leżenia tylko pod dachem albo tylko na dworze, a jest to pewna wróżba, w pierwszym przypadku ich leżenia – na pogodę deszczową, a w drugim – na pogodę piękną i słoneczną.

Florian Świąć

AUTORYTATYWNI PROGNOSTYCY POGODY

Niepokój przed nadchodzącą burzą deszczową z piorunami. Japonia. Fot. z Wielkiego Atlasu Zwierząt

śli znów te ptaki hodowane długo pluskają się w stawie, nurkują, trzepoczą skrzydłami, krzyczą i długo smarują pióra tłuszczem – to oznaka pewna, że zbliża się długotrwały deszcz. A jeśli zaś **indyk** krzyczy podczas silnego mrozu – to wkrótce zawieje niespodziewanie ciepły wiatr. Nadejście złej ponurej pogody wróżą i takie zdarzenia, jak kury kąpiące się w piasku, trzepoczące skrzydłami, gdczące i przeglądające swoje pióra. Jeśli wlatują one na najwyższe przedmioty w ogrodzie, czy też w stodole, lub w kurniku – to należy spodziewać się, że szybko spadnie deszcz. **Kwoka** umieszcza kurczęta pod sobą – tylko przed nadchodzącą zmianą pogody ładnej na niekorzystną. Jeśli kury nie chrońią się przed deszczem, to zapewne nie będzie on dokuczliwy i długotrwały. Kury ruszają ogonem na śnieżyca. Zimą, przed nadchodzącym silnym mrozem, kury wczesnie siadają na grzędę i starają się

początku dnia – wyraźna to oznaka, że będzie pogoda piękna. Zdarza się i tak, iż np. mży deszcz, a kury spokojnie relaksują się w obejściu. Dzieje się tak, gdyż wyczuwają nadejście deszczu długotrwałych, ale bez srogich ulew.

Do wiarygodnych „synoptyków” należy wiele gatunków ssaków hodowanych. **Koń** przed nadejściem niepogody chrapie, parska, trzęsie głową, zarzuca ją do góry i zbyt często kładzie się na ziemię. **Psy** z reguły, gdy przeczuwają nadejście złej pogody, związają się w kłębek. Gdy zaś czują nadchodzącą ładną pogodę, beztrudnie rozciągają się na ziemi, leżą albo śpią z rozrzuconymi nogami, do góry brzuchem. Gdy latem **psy** wylegają się na ziemi oraz mało jedzą i dużo śpią – to zapowiedź nadchodzącego deszczu. Spośród psów do najlepszych prognostyków pogody należą **buldogi** i **foksterierki**. **Foksterierki** przed deszczem zwykle wyją, grzebią w ziemi, a jeśli

60 LAT UMCS

Z HISTORII KATEDRY ARCHEOLOGII

We wrześniu 2003 r. rozpoczął swoją działalność Instytut Archeologii UMCS, utworzony w wyniku przekształcenia dotychczasowej Katedry Archeologii.

23 czerwca br. miało miejsce ostatnie zebranie pracowników przechodzącej do historii jednostki, powołanej w 1945 r. Momenty przełomowe zwykle nastroją nostalgicznie, toteż z tej przyczyny spotkali się obecni oraz emerytowani pracownicy Katedry. Honorowymi gośćmi były Panie Halina Gajewska i Krystyna Marczakowa, związane najpierw z Zakładem, potem Katedrą Archeologii od lat 70., tj. od momentu reaktywacji studiów archeologicznych w UMCS. Obie wykładały przedmioty uzupełniające zasadniczy nurt studiów – archeologię śródziemnomorską i etnografię – jednak w wymiarze znacznie przekraczającym ministerialne normatywy dydaktyczne. Stanowiło to, wraz z położeniem wagi na prace terenowe, specyfikę kształcenia studentów lubelskiej archeologii.

Dr Krystyna Marczakowa, uczennica prof. prof. Józefa Gajka i Romana Reinfussa, związana była początkowo z Katedrą Etnografii UMCS. Od 1971 do 2000 roku pracowała nieprzerwanie w Katedrze Archeologii. Prowadziła zajęcia z etnografii społeczeństw pierwotnych i etnografii Słowian, a także seminarium kończone pracą pisemną oraz egzaminem. Ta innowacja wprowadzona została w Lublinie z tej racji, że absolwenci archeologii znajdowali często zatrudnienie w muzealnictwie etnograficznym. Były lata, w których większość pracowników merytorycznych Muzeum Wsi Lubelskiej – lubelskiego skansenu – stanowili absolwenci lubelskiej archeologii. Pod kierunkiem Pani dr Krystyny Marczakowej powstało wówczas wiele interesujących prac dyplomowych, napisanych niejednokrotnie na podstawie oryginalnych, niepublikowanych materiałów pochodzących z badań terenowych¹.

Pani Marczakowa to postać znana w środowisku lubelskim. Jest wieloletnią, aktywną działaczką Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego, Rady Naukowej przy Stowarzyszeniu Twórców Ludowych, Polskiego Związku Esperantystów i Yacht Clubu UMCS. Jest

Osobą cenioną za wiedzę oraz oddanie się tym dyscyplinom i pasjom, a także ogromnie lubianą za życzliwość, serce dla studentów i kolegów.

Dr Halina Gajewska, absolwentka Uniwersytetu Warszawskiego i uczennica prof. Kazimierza Majewskiego (pod jego kierunkiem napisała pracę magisterską i doktorską), była wieloletnim pracownikiem w Zakładzie Archeologii Antycznej IHKM PAN (od 1953 do 1991 r.). W latach 1976-1999 prowadziła w Katedrze Archeologii UMCS zajęcia z archeologii śródziemnomorskiej. Zajęcia te przyjmowane były z ogromnym zainteresowaniem i uznaniem. Znajomość materiałów polskich i europejskich, uzyskana w trakcie licznych praktyk zagranicznych i podróży naukowych, procentowała w działalności dydaktycznej. Mając rozległe naukowe i osobiste kontakty, organizowała dla studentów wycieczki naukowe w celu poznania polskich i zagranicznych zbiorów muzealnych, często poświęcając temu swój prywatny czas. Mimo przejścia na emeryturę pozostaje czynna zawodowo, publikując i biorąc udział w spotkaniach naukowych².

Obie Panie są nadal aktywne naukowo i nie zrywają kontaktu z macierzystą placówką.

W zamierzeniu Koleżanek i Kolegów z Katedry Archeologii UMCS spotkanie i wydanie spisu publikacji Pań Haliny Gajewskiej i Krystyny Marczakowej mają stanowić skromny dowód naszego dla nich uznania, a biorąc pod uwagę, że przeważająca część dzisiejszych pracowników to studenci Obu Pań – także wdzięczności.

1. Bibliografia publikacji Dr Krystyny Marczakowej [za lata 1952-2003] i prac seminaryjnych z etnografii wykonanych pod Jej kierunkiem, opr. H. Taras i J. Gurba, „Archeologiczne Listy”, R. 20, Lublin 2003, Nr 2.

2. Bibliografia prac Dr Haliny Gajewskiej [za lata 1956-2003] opr. H. Taras i J. Gurba, „Archeologiczne Listy”, R. 20, Lublin 2003, Nr 1.

H. T.

Z PÓŁKI

MONUMENTA ARCHAEOLOGICA BARBARICA

Ukazał się pierwszy tom bliźniaczej serii wydawnictwa *Monumenta Archaeologica Barbarica* poświęcony publikacji mniejszych, często zniszczonych lub nieprzebadanych w całości cmentarzysk z młodszego kresu przedrzymskiego i okresu wpływów rzymskich. Wydanie tomu zostało zasygnalizowane notką w „Wiadomościach Uniwersyteckich” (R.13:2003, nr 2, s. 17) z podkreśleniem, iż jest to „efektem uczestnictwa Katedry w niezwykle prestiżowym projekcie badawczym *Monumenta Archaeologica Barbarica*. Katedra Archeologii, a właściwie Instytut Archeologii, który powołany zostanie z nowym rokiem akademickim 2003/2004 (co zbiegło się w czasie z wydaniem omawianego tomu *Varia Barbarica*) jest współwydawcą niniejszej serii, co uwidoczniło zostało na karcie tytułowej.

Omawiany tom poświęcono Prof. Dr. Zenonowi Woźniakowi, inicjatorowi i twórcy wielkiego przedsięwzięcia, którym jest 9-tomowe wydawnictwo (2 następne tomy w przygotowaniu) publikujące według jednakowych zasad (i wydrukowane w jednolitej szacie edytorskiej) około 2950 zespołów grobowych z omawianego okresu (870 zespołów zostanie opublikowanych niebawem we wspomnianych dwóch tomach). Tom I *Varia Barbarica* zawiera 15 artykułów autorstwa zarówno uczestników projektu *Monumenta Archaeologica Barbarica*, jak i młodszych koleżanek i kolegów, gdyż zapoczątkowane przez prof. Zenona Woźniaka dzieło zyskuje coraz większe grono współpracowników.

Prof. dr. Zenon Woźniak jest absolwentem Uniwersytetu Jagiellońskiego, długoletnim pracownikiem Zakładu Archeologii Małopolski Instytutu Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk (dawniej Instytut Historii Kultury Materialnej), wybitnym specjalistą w swojej dziedzinie. Doktorat obronił ciągle aktualną pracą *Osadnictwo celtyckie w Polsce Południowej* w 1967 r. Promotorem był prof. dr Andrzej Żaki (pierwszy doktor archeologii UMCS), który przejął opiekę nad

pracą po śmierci w 1966 r. prof. dr. Stefana Noska – twórcy archeologii lubelskiej w 1945 r. W dorobku prof. Woźniaka jest wiele wybitnych prac badawczych, zwłaszcza dotyczących kultury celtyckiej na ziemiach polskich.

Związany jest z działalnością naukową Katedry Archeologii UMCS, ostatnio współprzewodniczył w zorganizowanej przez nią międzynarodowej konferencji *Die Bewaffnung der Germanen und ihrer Nachbarn in den letzten Jahrhunderten vor Christi Geburt* w Nałęczowie (23-25 IX 1999). Tom materiałów konferencji, pod tym samym tytułem, nakładem Wydawnictwa UMCS ukazał się pod koniec 2002 r. Tom m.in. zawiera artykuł Z. Woźniaka *Einige Bemerkungen zum Abschluss des Tagungsteils „Mitteleuropa”*, będący podsumowaniem prowadzonej przez niego sekcji obrad *Beiträge zu Mittel und Osteuropa* (opublikowanej w tomie, s. 13-165).

Myszę, że należy życzyć inicjatorom *Seria Gemina*, współautorom, jak i inicjatorowi i Prezesowi całości przedsięwzięcia *Monumenta Archaeologica Barbarica* oraz wszystkim przyszłym współpracownikom tego dzieła dalszych wspaniałych sukcesów na miarę tych, które już możemy podziwiać.

Halina Gajewska

Monumenta Archaeologica Barbarica, series gemina, tomus I, *Varia Barbarica*, *Zenoni Woźniak ab amicis dicata*, Fundacja Przyjaciół Instytutu Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego, Instytut Archeologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Państwowe Muzeum Archeologiczne w Warszawie, Warszawa-Lublin 2002.

WYDZIAŁY UMCS — WIADOMOŚCI BIEŻĄCE

Rubryka przygotowana na podstawie informacji nadesłanych przez dziekanów

WYDZIAŁ BIOLOGII I NAUK O ZIEMI

HABILITACJA

4 czerwca odbyło się kolokwium habilitacyjne dr **Henryka Klamy**, adiunkta Wydziału Inżynierii Włókienniczej i Ochrony Środowiska Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku Białej. Temat rozprawy *Distribution patterns of liverworts (Marchantiopsida) in natural forest communities (Białowieża Primeval Forest, NE Poland)*. „Wzorce rozmieszczenia wątrobowców (Marchantiopsida) w naturalnych zbiorowiskach leśnych (Puszcza Białowieża, płn.-wsch. Polska)”. Recenzenci: prof. dr hab. Wiesław Fałtynowicz, UWr, prof. dr hab. Ryszard Ochrya, Inst. Botaniki PAN Kraków, prof. dr hab. Kazimierz Karczmarski, UMCS.

DOKTORATY

Rada Wydziału BiNoZ na posiedzeniu 9 czerwca nadała: stopień doktora nauk biologicznych:

Mgr. **Tomaszowi Mieczanowi**, asystentowi w Katedrze Hydrobiologii i Ichtibiologii AR w Lublinie. Temat rozprawy: *Zooperyfityton płytkiego litoralu różnych typów troficznych jezior Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego*. Promotor prof. dr hab. Stanisław Radwan, recenzenci: prof. dr hab. Anna Hillbricht-Ilkowska, Instytut Ekologii PAN, dr hab. Jacek Łętowski prof. UMCS, Zakład Zoologii Instytutu Biologii.

Mgr. **Krzysztofowi Pawłędze**, asystentowi z Katedry Zoologii Akademii Rolniczej w Lublinie. Temat pracy: *Sprężykowate (Coleoptera: Elateridae) wybranych biotopów Parku Krajobrazowego „Łasy Janowskie”*. Promotor prof. dr hab. Witold Kowalik, recenzenci: dr hab. Dariusz Tarnawski, Instytut Zoologiczny UWr, dr hab. Lech Lechowski, Zakład Zoologii UMCS.

10 czerwca Rada Wydziału BiNoZ nadała: Stopień doktora nauk biologicznych mgr **Agnieszce Zdybickiej-Barabas**, asystentce Zakładu Immunologii Bezkręgowców Instytutu Biologii UMCS. Temat pracy: *Białka i peptydy odpowiedzi humoralnej barciaka większego Galleria mellonella*. Promotor prof. dr hab. Teresa Jakubowicz, recenzenci: prof. dr hab. Elżbieta Derzałowicz-Malarczyk, Zakład Biochemii UMCS, doc. dr hab. Mieczysława Boguś, Instytut Parazytologii PAN w Warszawie.

Stopień doktora nauk o Ziemi mgr. **Leszkowi Gawrysiakowi**, asystentowi Zakładu Geomorfologii Instytutu Nauk o Ziemi UMCS. Temat pracy: *Współczesna ewolucja suchych dolin lessowych w świetle badań terenowych i symulacji komputerowych*. Promotor prof. dr hab. Kazimierz Pękala, recenzenci: prof. dr hab. Andrzej Kostrzewski, Uniw. im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, prof. dr hab. Ryszard Dębicki, Instytut Nauk o Ziemi UMCS.

Mgr **Krystynie Wojciechowskiej**, pracownikowi Ministerstwa Środowiska. Temat pracy: *Przemiany krajobrazu Skierbieszowskiego Parku Krajobrazowego*. Promotor prof. dr hab. Krzysztof Wojciechowski, recenzenci: prof. dr hab. Maria Z. Pulinowa, UŚ, prof. dr hab. Bronisław Górz, UMCS.

3 lipca Rada Wydziału BiNoZ nadała stopień doktora nauk o Ziemi mgr. **Piotrowi Zagórskiemu**, asystentowi Zakładu Geomorfologii UMCS. Temat pracy: *Rzeczba rzeźby litoralnej północno-zachodniej części Ziemi Wedela Jarlsberga (Spitsbergen)*. Promotor prof. dr hab. Kazimierz Pękala, recenzenci: dr hab. Stanisław Rudowski, prof. UG, prof. dr hab. Marian Harasimiuk, UMCS.

WYDZIAŁ CHEMII

HABILITACJA

23 czerwca Centralna Komisja ds. Tytułu Naukowego i Stopni Naukowych zatwierdziła Uchwałę Rady WCh UMCS z dnia 20 stycznia 2003 r. o nadaniu stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk chemicznych w zakresie chemii – chemii analitycznej dr. **Ryszardowi Janowi Dobrowolskiemu** z Analitycznego Laboratorium Wydziałowego WCh.

DOKTORATY

9 czerwca mgr. **Pawła Mergo**, słuchacza Studiów Doktoranckich, *Wpływ powłok ochronnych światłowodów na ich właściwości mechaniczne i optyczne*. Recenzenci: prof. dr hab. inż. Jan Wasylak, AGH Kraków, prof. dr hab. Jacek Goworek, UMCS, promotor dr hab. Jan Rayss prof. nadzw. UMCS. Rada Wydziału Chemii na posiedzeniu 23 czerwca nadała mgr. Pawłowi Mergo stopień doktora nauk chemicznych.

27 czerwca mgr. **Henryka Radelczuka**, słuchacza Indywidualnych Studiów Doktoranckich *Właściwości powierzchniowe niektórych materiałów konstrukcyjnych*. Recenzenci: prof. dr hab. inż. Jan Drzymała, Politechnika Wrocławska, prof. dr hab. Bronisław Jańczuk, UMCS, promotor dr hab. Lucyna Hołysz prof. nadzw. UMCS.

GOŚCIE

Od 6 do 13 czerwca oraz od 28 czerwca do 1 lipca na zaproszenie profesora Romana Lebody z Zakładu Fizyki Chemicznej i Fizykochemicznych Metod Rozdzielania przebywali profesorowie: **Vladimir M. Guńko** i **Vladimir V. Turov** z Instytutu Chemii Powierzchni, Narodowej Akademii Nauk w Kijowie (Ukraina). Celem pobytu były: wymiana materiałów do badań, omówienie programu wspólnych badań i zredagowanie publikacji oraz udzielenie konsultacji naukowych doktorantom. Opiekunami były: dr J. Skubiszewska-Zięba, dr B. Charmas oraz mgr O. Seledets.

Od 4 do 10 lipca w celu współpracy naukowej na zaproszenie profesora Stanisława Chibowskiego, kierownika Zakładu Radiochemii i Chemii Koloidów, przebywali doktorzy: **Mikołaj Kowalik** i **Wadim Skripkin** z Ukraińskiej Akademii Nauk w Kijowie (Ukraina). Opiekunami byli: dr Andrzej Komosa oraz mgr Marek Reszka.

Od 12 do 16 lipca na zaproszenie profesora Tadeusza Borowieckiego, kierownika Zakładu Technologii Chemicznej, przebywał dr **Theophilos Ioannides** z Foundation for Research & Technology-Hellas, Institute of Chemical Engineering and High Temperature Chemical Processes (FORTH-ICE/HT) w Patras (Grecja). Celem przyjazdu było omówienie wyników badań wykonanych w ramach współpracy polsko-greckiej objętej projektem KBN oraz przygotowanie publikacji i zaplanowanie dalszych wspólnych prac. Opiekunami byli: dr hab. Andrzej Machocki prof. nadzw. UMCS i dr Wojciech Gac.

Od 31 sierpnia do 2 września na zaproszenie profesora Piotra Staszczuka, kierownika Zakładu Fizykochemii Powierzchni Ciała Stałego, przebywali: profesor **Y. Erbil** i dr **L. Demirel** z Uniwersytetu w Istambule (Turcja). Celem pobytu była współpraca naukowa w ramach programu COST D-19. Opiekunem była dr Anna Zdziennicka.

WYJAZDY ZAGRANICZNE PRACOWNIKÓW

2.06–1.07 – prof. dr hab. **K. M. Pletrusiewicz** przebywał na Uniwersytecie w Hanowerze, Uniwersytecie Münster, Uniwersytecie Bonn, Instytucie für Organische Katalyse – Rostock, Techschule – Aachen (Niemcy).

Celem była realizacja współpracy, przygotowanie publikacji oraz wykłady naukowe.

9–14.06 – prof. dr hab. **Stanisław Chibowski** i dr **Andrzej Komosa** uczestniczyli w międzynarodowej konferencji, w Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej w Wiedniu (Austria).

14–20.06 – prof. dr hab. **J. K. Różyło**, prof. dr hab. **A. Dawidowicz**, dr **D. Wlanowska**, dr **I. Choma**, dr **L. Kwietniewski**, dr K. Pilorz brali udział w „27th Symposium on High Performance Liquid Phase Separations and Related Techniques”, (HPLC – 2003), Nicea (Francja).

20–23.06 – dr **M. Janicka** i dr **B. Ościk-Mendyk** brały udział w konferencji „Planar Chromatography 2003” w Budapeszcie (Węgry).

30.06–14.07 – dr **J. Skubiszewska-Zięba** przebywała w Instytucie Chemii Powierzchni, Narodowej Akademii Nauk Ukrainy w Kijowie. Celem wyjazdu było spreparowanie złożonych adsorbentów tlenkowych.

1–6.07 – dr hab. **Anna Kozioł** prof. nadzw. UMCS przebywała w Hiszpanii na Universidad de Jaen, Departamento de Química Física y Analítica, gdzie brała udział w pracach Komisji do spraw przewodu doktorskiego – jako egzaminator – w celu nadania Tomasowi Pena Ruiz tytułu „European Doctor”.

6–19.07 – dr **G. Giecko** brał udział w konferencji NATO ASI: „Sustainable Strategies for the Upgrading of Natural Gas: Fundamentals, Challenges and Opportunities” w Portugalii.

20–27.07 – prof. dr hab. **Andrzej Dąbrowski** przebywał w Universität Siegen (Niemcy). Celem wyjazdu była współpraca naukowa z Profesorem J. U. Kellerem.

15.07–5.08 – prof. dr hab. **Roman Lebody** przebywał w Akademii Nauk w Kijowie (Ukraina). Celem wyjazdu było wykonanie badań naukowych, konsultacje w sprawie przygotowywanych projektów oraz przygotowanie materiałów na VII Polsko-Ukraińskie Sympozjum.

26.07–4.08 – dr **W. Gac** przebywał w Patras (Grecja). Celem wyjazdu była wymiana w ramach projektu o współpracy naukowej z Foundation for Research and Technology – Hellas Institute of Chemical Engineering and High Temperature Chemical Processes (FORTH-ICE/HT).

16–20.08 – prof. dr hab. **A. Dawidowicz** oraz mgr **Rafał Kalityński** brali udział w 27 Kongresie SSAI w Helsinkach (Finlandia).

20–21.08 – dr **R. M. Janiuk** przebywał w Uniwersytecie w Utrechcie (Holandia), gdzie brał udział w konferencji ESERA oraz zebraniu sprawozdawczo-wyborczym European Science Education Research Association.

22–31.08 – dr hab. **Z. Rzączyńska** prof. nadzw. brała udział w „5th International Conference on fements” w Uniwersytecie w Genewie (Szwajcaria).

23.08–13.09 – dr **P. Szabelski** przebywał w Uniwersytecie w Pittsburghu (USA). Celem wyjazdu były badania i konsultacje naukowe.

26.08–26.09 – dr **W. Rzyśko** w związku z otrzymaniem stypendium Fundacji Alexandra von Humboldta przebywał w Institut für Physik w Uniwersytecie Mainz (Niemcy), gdzie pracował w zespole profesora K. Bindera. 29.08–7.09 – prof. dr hab. P. Staszczuk brał udział w „International Conference Nanomaterials and Nanotechnologies (NN – 2003)”.

30.08–8.09 – prof. dr hab. **A. Dąbrowski** na zaproszenie profesora Gyorgy Kaptaya przebywał w Uniwersytecie w Miskolcu (Węgry). Celem wyjazdu było rozwinięcie współpracy dydaktycznej i naukowej z Wydziałem Inżynierii Materiałowej i Metalurgii w Miskolcu.

30.08–5.09 – dr **G. Giecko**, mgr **M. Kuśmierz**, dr **A. Marcewicz-Kuba**, mgr **S. Pasieczna**, dr **J. Ryczkowski** i dr **B. Stasińska** brali udział w Europejskim Kongresie Katalizy EuropaCat-VI w Innsbrucku (Austria).

XIII OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA – CHEMIA

25-28 czerwca w Krynicy – Czarnym Potoku odbyła się XIII Ogólnopolska Konferencja – Chemia. Jest ona kontynuacją konferencji dydaktycznych organizowanych w Kazimierzu nad Wisłą w latach 1991-1994 i w Krynicy – Czarnym Potoku w latach 1995-2002. Podstawo-

WYDZIAŁY UMCS — WIADOMOŚCI BIEŻĄCE

Rubryka przygotowana na podstawie informacji nadesłanych przez dziekanów

wym jej celem była wymiana doświadczeń na tematy interesujące środowisko: reformy edukacji, reformy strukturalne szkolnictwa wyższego i nauki, programy i plany studiów, integracja akademickiego środowiska chemicznego. W konferencji wzięli udział przedstawiciele wszystkich uczelni prowadzących studia chemiczne: uniwersytetów, uczelni technicznych oraz wyższych szkół pedagogicznych. Wydział Chemii UMCS reprezentowali: profesor **Barbara Gawdzik**, prodziekan WCh, oraz dr **Janusz Ryczkowski**, wydziałowy koordynator ds. programów międzynarodowych.

WYDZIAŁ MATEMATYKI, FIZYKI I INFORMATYKI

HABILITACJA

30 czerwca odbyło się kolokwium habilitacyjne dra **Jerzego Matyjaska**. Temat rozprawy *Przybliżone metody kwantowej teorii pola w czasoprzestrzeniach statycznych czarnych dziur*. Recenzenci: prof. dr hab. Marek Demiański z Uniwersytetu Warszawskiego, prof. dr hab. Ryszard Mańka z Uniwersytetu Śląskiego, prof. dr hab. Andrzej Góźdz z UMCS, dr hab. Irina Dymnikowa z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego. Dr Jerzy Matyjasek jest zatrudniony w Katedrze Fizyki Teoretycznej Instytutu Fizyki UMCS na stanowisku adiunkta.

DOKTORATY

16 czerwca odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgra **Krzysztofa Plejki** *Sploty funkcji a pewne obszary płaszczyzny zespolonej*. Promotorem pracy był prof. dr hab. Jan Stankiewicz z Politechniki Rzeszowskiej, recenzentami: prof. dr hab. Jan Szynal z Wydziału Ekonomicznego UMCS, prof. dr hab. Kazimierz Włodarczyk z Uniwersytetu Łódzkiego. Dr Krzysztof Plejko jest pracownikiem Katedry Matematyki Politechniki Rzeszowskiej.

25 czerwca odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgra **Marcina Turka** *Efekt relatywistyczny w ewolucji paczek falowych*. Promotorem pracy był prof. dr hab. Piotr Rozmej z Politechniki Zielonogórskiej, recenzentami: prof. dr hab. Jan Mostowski z Instytutu Fizyki PAN, prof. dr hab. Stanisław Szpikowski z UMCS.

WYJAZDY NAUKOWE

13-19 lipca w Walencji odbyła się Międzynarodowa Konferencja z Teorii Punktów Stałych i Jej Zastosowań. Ośrodek lubelski od wielu lat aktywnie uczestniczy w organizowaniu tych konferencji, o czym świadczy fakt zorganizowania jednej z nich w 1997 r. w Kazimierzu Dolnym. Prof. dr hab. **Kazimierz Goebel** i prof. dr hab. **Stanisław Prus** z Instytutu Matematyki UMCS byli członkami Komitetu Naukowego tegorocznej konferencji. W konferencji wzięli również udział prof. dr hab. **Tadeusz Kuczumow**, dr **Monika Budzyńska**, dr **Wiesław Kaczor**, dr **Tadeusz Sękowski**, dr **Andrzej Wiśnicki**. Prof. dr hab. **Kazimierz Goebel** z Instytutu Matematyki – Japonia: Tokyo Institute of Technology w terminie 15 sierpnia – 15 września – udział w konferencji Nonlinear Analysis and Convex Analysis (NACA 2003) jako członek komitetu programowego i zaproszony wykładowca. Prof. dr hab. **Tomasz Komorowski** z IM – Wielka Brytania, Instytut Newtona, Cambridge, 18-22 sierpnia – udział w warsztatach pt. „Random Walks in Random Environment”. Prof. dr hab. **Dariusz Mączka** z IF – Rosja, ZIBJ Dubna, 4 sierpnia – 4 września. Prof. dr hab. **Mirosław Załuzny** z IF – Szwajcaria, Evolene, 31 sierpnia – 7 września – udział w konferencji ITQW 2003. Prof. dr hab. **Bożena Pomorska**, prof. dr hab. **Krzysztof Pomorski** z IF – Francja, IRoS Strasbourg, 5-31 lipca – współpraca naukowa z grupą prof. J. Bartela.

Prof. dr hab. **Andrzej Góźdz** z IF – Włochy, ECT, Trento, 13-21 września – udział w konferencji „Symmetries and Spontaneous Symmetry Breaking”.

Prof. dr hab. **Jullusz Sielanko** z IF – Niemcy, Max-Planck-Institut, 1-30 września – współpraca naukowa. Prof. dr hab. **Dominik Szynal** z IM – Kanada, Uniwersytet w Montrealu – współpraca naukowa.

Dr **Łukasz Kruk** z Instytutu Matematyki – Carnegie Mellon University, 7-29 lipca – realizacja tematu badawczego „Charakterystyka opóźnień klientów przy protokole EDF”.

Dr **Mirosław Kullk** z Instytutu Fizyki – Rosja, ZIBJ Dubna, 25 czerwca – 18 lipca – przeprowadzenie badań naukowych w Laboratorium Fizyki Neutronowej ZIBJ.

Dr **Halina Bielak** z Zakładu Informatyki – Słowacja, Stara Lesna – konferencja naukowa.

ZAPROSZENI GOŚCIE

Do Instytutu Matematyki:

Prof. **Michel Dorff** z Brigham Young University, Provo, Utah (USA) od 30 czerwca do 14 lipca.

Prof. **Jan W. H. Swanepoel** i prof. **Cornelia J. Swanepoel** z Uniwersytetu w Potchefstroom (South Africa), 20-28 czerwca.

Prof. **Alex Daletskii** z The Nottingham Trent University (Wielka Brytania).

Do Instytutu Fizyki:

Prof. **Robin Storer** z Uniwersytetu Flindersa z Adelajdy (Australia), 23-26 lipca.

Dr **Bogumił Zelent** z University of Pennsylvania, Filadelfia (USA).

WYDZIAŁ PRAWA I ADMINISTRACJI

DOKTORAT

Dnia 24 czerwca odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr **Joanny Piórkowskiej-Flieger** *Falsz dokumentu w polskim prawie karnym*. Promotor dr hab. Tadeusz Bojarski, recenzenci: prof. dr hab. Barbara Kunicka-Michalska, PAN, prof. dr hab. Andrzej Zoll, UJ, prof. dr hab. Andrzej Wąsek, UMCS.

W ELPIS

W listopadzie 2002 r. Wydział Prawa i Administracji UMCS został przyjęty jako pierwszy Wydział Prawa z Europy Środkowo-Wschodniej do ELPIS (European Legal Practice Integrated Studies). Celem działania tej organizacji jest wymiana studentów i pracowników naukowych. Są już pierwsze efekty współpracy. Czterech studentów Wydziału Prawa w październiku rozpoczyna studia na Uniwersytecie w Hanowerze, a dwie osoby na Uniwersytecie w Rouen. Również pierwsi studenci od października będą studiować w Lublinie. Dwoch studentów Wydziału Prawa w Hanowerze rozpocznie zajęcia od 1 października. Studenci Wydziału Prawa studiujący zagranicą, w związku z funkcjonowaniem na Wydziale Prawa systemu ECTS, będą mieli zaliczone zajęcia tam odbyte.

SEMINARIA NAUKOWE

20 maja z inicjatywy Katedry Prawa Karnego i Kryminologii UMCS odbyło się seminarium „Dwadzieścia lat obowiązywania ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich. Osiągnięcia i potrzeby”.

WIZYTY

16-22 maja na naszym wydziale przebywał prof. dr h.c. mult. **Hans Joachim Hirsch** z Uniwersytetu w Kolonii. Wygłosił on w ramach Szkoły Prawa Niemieckiego cykl wykładów poświęconych m.in. podstawowym instytucjom niemieckiego prawa karnego. 9-12 czerwca gościł na naszym wydziale prof. dr **Hans Jörg Albrecht**, dyrektor Instytutu Maxa Plancka we

Freiburgu. Profesor wygłosił wykład „Korupcja w krajach Unii Europejskiej”.

WE LWOWIE

13-15 czerwca w Lublinie gościł reprezentant Koła Naukowego Prawników Uniwersytetu we Lwowie **Andrzej Tsjura**. Omówiono zasady współpracy między Studentem Kołem Naukowym Prawników UMCS a Kołem ze Lwowa. Poruszono sprawę konferencji organizowanej przez Wydział Prawa i Administracji UMCS w wrześniu br. i uczestnictwa w niej przedstawicieli Uniwersytetu we Lwowie, w szczególności studentów.

WSPÓŁPRACA Z WĘGRAMI

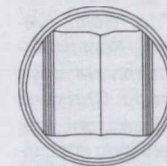
2-6 lipca 2002 Mgr **Piotr Szreniawski** z Zakładu Prawa Administracyjnego i Nauki o Administracji był gościem Wydziału Administracji Publicznej (Allamigazgatási Főiskolai Kar) Budapeszteńskiego Uniwersytetu Ekonomii i Administracji Publicznej (Budapesti Közgazdaságtudomány és Allamigazgatási Egyetem – BKAE). Szkoła Administracji Publicznej (dziś część Uniwersytetu Ekonomii i Administracji Publicznej) powstała w 1977 roku. Celem jej było i jest kształcenie kadr administracji rządowej i samorządowej, prowadzi studia dyplomowe i podyplomowe w specjalności Administracja Publiczna. Około 25% członków Służby Cywilnej na Węgrzech uczęszczało na zajęcia na wydziale Administracji Publicznej Uniwersytetu. Od roku 2000 Szkoła Administracji Publicznej została połączona z Budapeszteńskim Uniwersyteciem Ekonomii tworząc Budapeszteński Uniwersytet Ekonomii i Administracji Publicznej.

Na Wydziale Administracji Publicznej BKAE nauczanych jest wiele interesujących przedmiotów, takich jak: prawo administracji publicznej, prawo służby cywilnej, policja administracyjna, administracja socjalno-kulturalna, akta stanu cywilnego, administracja stanów wyjątkowych, administracja spraw zagranicznych, administracja i prawa człowieka w Unii Europejskiej, prawo samorządu terytorialnego, samorząd terytorialny w Unii Europejskiej, finanse instytucji publicznych, prawo gospodarki publicznej, prawo międzynarodowej ochrony środowiska.

Dziekan Wydziału Prawa i Administracji UMCS Prof. dr hab. **Leszek Leszczyński** wysłał do dziekana Wydziału Administracji Publicznej BKAE prof. Dr **Tamása Andrása** list intencyjny zapraszający do współpracy w zakresie wizyt wykładowców oraz współpracy naukowej w zakresie prawa administracyjnego i nauki administracji.

Projektowany program wymian polegałby na wizycie pracownika Wydziału Prawa UMCS w Budapeszcie, i rewizycie pracownika Wydziału Administracji Publicznej BKAE w Lublinie. Wizytujący wykładowca prowadzić ma wykłady (po angielsku lub niemiecku) lub ćwiczenia w ramach programu nauczania goszczącej uczelni.

Współpraca naukowa ma obejmować również wymianę materiałów dotyczących prawa administracyjnego i nauki administracji, wymianę informacji o zmianach w prawie, nowych publikacjach i konferencjach naukowych.

WYDZIAŁ HUMANISTYCZNY

KONFERENCJA

Prof. dr hab. **Wiesław Krajka** z Instytutu Anglistyki uczestniczył w XXIX międzynarodowej konferencji naukowej Joseph Conrad Society of Great Britain w Londynie, podczas której wygłosił referat „An instance of faithful adaptation and cinematic painting: Andrzej Wajda's Conrad: „Smuga cienia”, połączonych z projekcją filmu Andrzeja Wajdy.

W CHICAGO

Od 23 kwietnia do 7 lipca prof. dr hab. **Anna Brzozowska-Krajka** (z Zakładu Historii Literatury Polskiej Instytutu Filologii Polskiej) przebywała w Chicago Illinois na zaproszenie The Polish Highlanders Alliance of North

WYDZIAŁY UMCS — WIADOMOŚCI BIEŻĄCE

Rubryka przygotowana na podstawie informacji nadesłanych przez dziekanów

America (PHANA). W tym największym na świecie skupisku Polonii prowadziła badania naukowe dotyczące literacko-dramatyczno-kulturowych form trwania tradycji etnicznej w obszarze amerykańskiego multikulturalizmu. Prof. Brzozowska-Krajka jest od 1997 r. Członkiem Honorowym Koła Literacko-Dramatycznego im. K. Przerwy-Tetmajera afiliowanego przy PHANA, a obecnie otrzymała godność Członka Honorowego Rady Naukowej Stowarzyszenia Polskich Twórców Ludowych w Ameryce.

DOKTORATY

23 czerwca odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr **Elżbiety Flis** *Syndrom Wallenroda w twórczości Tadeusza Micińskiego*. Promotor prof. dr hab. Eugenia Łoch, UMCS, recenzenci: prof. dr hab. Wojciech Gutowski, Akademia Bydgoska, prof. dr hab. Elżbieta Rzewuska, UMCS.

27 czerwca odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr **Marty Cywińskiej-Dzlekońskiej** *Nadrealizm w poezji polskiej. Problemy recepcji i twórczości*. Promotor prof. dr hab. Jerzy Święch, UMCS, recenzenci: prof. dr hab. Halina Sawecka, UMCS, prof. dr hab. Stanisław Jaworski, UJ.

23 września odbyły się publiczne obrony prac doktorskich:

Mgr **Danuty Witek** *Szkołnictwo podstawowe Lubelszczyzny w latach 1944-1961*. Promotor prof. dr hab. Emil Horoch, UMCS, recenzenci: prof. dr hab. Barbara Jakubowska, UW, prof. dr hab. Andrzej Stępnik, UMCS. Mgra **Aleksandra Bogolubowa** *Polacy na Kaukazie Północnym w XIX-XX wieku*. Promotor prof. dr hab. Marek Mądzik, UMCS, recenzenci: prof. dr hab. Andrzej Furier, Uniwersytet Szczeciński, prof. dr hab. Wojciech Materski, UW.

W KOMISJI

Dr hab. **Borys Paszkiewicz** został powołany na członka Komisji Numizmatycznej Komitetu Nauk Historycznych Polskiej Akademii Nauk w kadencji 2003-2006.

PIERWSZY PRZEKŁAD

Prof. dr hab. **Antoni Krawczyk** z Instytutu Historii uczestniczył 17-18 czerwca w międzynarodowej konferencji naukowej zorganizowanej przez Bibliotekę Narodową w Sankt Petersburgu, gdzie wygłosił referat „Pierwszy przekład podręcznika do historii Polski na język rosyjski”.

PUBLIKACJE ZAGRANICZNE KATEDRY ARCHEOLOGII UMCS

Prof. dr hab. Andrzej Kokowski opublikował następujące opracowania: *Die Bauchbestattungen in Mastomęcz-Gruppe*, [w:] K. Kuzmová, K. Pięta, J. Rajtár (red.) *Zwischen Rom und dem Barbaricum. Festschrift für Titus Kolnik zum 70. Geburtstag*, Archaeologica Slovaca Monographiae, t. V, Nitra 2002 (2003), s. 287-294; następnie – *Geschichte der Verbindungen der Goten mit den Sarmaten im Lichte der Untersuchungen der Mastomęcz-Gruppe und der Kulturen des Goten-Kreises*, [w:] C. von Carnap-Bornheim (red.) *Kontakt-Kooperation-Konflikt. Germanen und Sarmaten zwischen dem 1. und dem 4. Jahrhundert nach Christus*, Neumünster 2003, s. 275-302; oraz w tak zwanym „małym katalogu” wystawy o Wandalach, będącym specjalną edycją poświęconego jej w całości miesięcznika „Vernissage” (Nr 120:2003) teksty o tytułach: *Vandalen – Lugier – Przeworsk-Kultur* (s. 14-19); *Die Könige – die Eliten – die Krieger – die Handwerker der vandalischen Welt* (s. 32-41); *Eine goldene Überraschung*, (s. 58-59). W tym samym wydawnictwie na stronach 50-53 mgr Marcin Juściński ogłosił tekst pod tytułem – *Siedlungen der Przeworsk-Kultur, oder wie die Vandalen gewohnt haben*.

BIBLIOTEKA ARCHEOLOGÓW

... wzbogaciła się o nową, niezwykle cenną pozycję. Wraz z kolejnym pakietem książek ze Szlezewku przyjechał do Lublina słynny, unikatowy atlas cmentarzysk

megalitycznych Ernsta Sprockhoffa pt. *Die nordische Megalithkultur* wydany w Lipsku w 1938 roku w czterech tomach. W antykwariatach niewidoczny już od wielu lat, kiedy to sumy jakie zań żądano były z zasady czterykrotnie, jest darem Laureata Medalu *Amicis Universitatis Mariae Curie Skłodowska* prof. dr hab. Clausa von Carnapa-Bornheim. To kolejny dowód na to, jak ceni się za granicą wartość Biblioteki Katedry Archeologii UMCS, sposób jej zorganizowania i jak dba się o jej zasoby. Profesor von Carnap-Bornheim to od lat wypróbowany przyjaciel oraz bezcenny współpracownik UMCS, z wielką uwagą śledzący rozwój Katedry, gotowy zawsze pośpieszyć z pomocą.

WYDZIAŁ FILOZOFII I SOCJOLOGII

HABILITACJA

23 czerwca w Instytucie Filozofii odbyło się kolokwium habilitacyjne dr **Piotra Przybysza** z Katedry Nauk Humanistycznych Akademii Marynarki Wojennej w Gdyni. Temat rozprawy *Estetyka Stefana Morawskiego. Światopogląd i metoda*. Recenzenci: prof. dr hab. Bohdan Dziemidok (Uniwersytet Gdański), prof. dr hab. Anna Zeidler-Janiszewska (Uniwersytet Łódzki), dr hab. Tadeusz Szkołot prof. UMCS.

KONFERENCJE NAUKOWE

1 czerwca dr **Grażyna Żurkowska** (Instytut Filozofii) uczestniczyła w IV Międzynarodowej Konferencji Filozofów Krajów Słowiańskich „Byt i powinność. Status i funkcje wartości”. Organizatorem konferencji był Instytut Filozofii Uniwersytetu Rzeszowskiego przy współudziale Wydziału Filozofii Uniwersytetu im. Mieczysława w Odessie i Katedry Filozofii Uniwersytetu w Przemyślu. Dr G. Żurkowska wygłosiła referat pt. „Czy miarą wartości jest człowiek?”.

1-2 czerwca prof. **Tadeusz Szkołot** (Zakład Etyki i Estetyki) uczestniczył w konferencji Forum Czytelnicze X, podczas której wygłosił referat „Sztuka »wielka« i sztuka »mała“”. Konferencja miała miejsce w Cerdynii pod Kiełcami.

5-6 czerwca w Zakopanem odbyła się konferencja „Organizacje przyszłości: szanse i zagrożenia w kontekście integracji europejskiej”, zorganizowana przez Akademię Górniczo-Hutniczą w Krakowie. W konferencji uczestniczyli pracownicy Zakładu Socjologii Gospodarki i Organizacji dr hab. **Sławomir Partycki**, wygłaszając referat „Organizacja czy instytucja – kontrowersje na progu XXI wieku” oraz dr **Maria Micyńska-Kowalska** z referatem „Zarządzanie zasobami ludzkimi w warunkach społeczeństwa wiedzy”.

26-30 sierpnia prof. dr hab. **Biruta Skrętowicz** uczestniczyła w organizowanej w Warszawie ogólnopolskiej konferencji naukowej: „European Population Conference 2003. European Populations: Challenges and Opportunities”.

4-7 września w Kudowie Zdroju odbyła się IV z cyklu konferencji „Kolokwia Platonskie” poświęcona w tym roku dialogowi *Fileb*. W konferencji uczestniczyła dr **Jolanta Świderek** (Zakład Historii Filozofii Dawnej i Historii Logiki), przedstawiając referat „Czy idealne arithmoi są arithmoi? Pojęcie jedności i liczby w dialogu *Fileb*”.

11-12 września prof. dr hab. **Jadwiga Mizińska** wzięła udział w konferencji „Nauki pedagogiczne w Polsce – dokonania, problemy, współczesne zadania i perspektywy”. Konferencję zorganizowała Akademia Pedagogiczna w Krakowie.

10-18 września prof. dr hab. **Jacek Paśniczek** (Zakład Logiki i Metodologii Nauk) uczestniczył w XXI Światowym Kongresie Filozoficznym zorganizowanym w Istambule przez tamtejszy Uniwersytet.

18-20 września dr **Ewa Miszczak** (Zakład Socjologii Medycyny i Rodziny) uczestniczyła w Kongresie Religioznawczym zorganizowanym w Tyczynie przez Pol-

skie Towarzystwo Religioznawcze. Temat kongresu: „Religioznawstwo Polskie w XXI wieku”. Dr Miszczak przedstawiła referat „Rola charyzmatów w katolickim ruchu Odnowy w Duchu Świętym”.

Dr hab. **Sławomir Partycki** uczestniczył w międzynarodowej konferencji „Czarnomorski region w systemie międzynarodowej ekonomicznej integracji. Problemy i perspektywy”. Konferencja zorganizowana w dniach 17-20.09 odbyła się w Feodosija na Ukrainie.

Dr hab. **Ryszard Radzik** (Zakład Socjologii Medycyny i Rodziny) uczestniczył w konferencjach naukowych w Petersburgu (16-19.06) oraz Mińsku (21-23.06). Na konferencji w Petersburgu poświęconej problemom narodowościowym wygłosił referat „Pietierburgskie narodniki – twórcy sówriemiennoj bieloruskoj nacjonalnoj idei”, zaś w Mińsku przedstawił referat „Tożsamość Białorusinów i Ukraińców” – podobieństwa i różnice. Mgr Jacek Jaguś (Zakład Socjologii Medycyny i Rodziny) również wystąpił na konferencji w Mińsku z referatem *Świadomość ludności białoruskiej w województwie nowogródzkim w II Rzeczypospolitej w świetle sprawozdań wojewodów i starostów*.

STYPENDIA DLA MŁODYCH NAUKOWCÓW

Dr hab. **Ryszard Radzik** przebywał w dniach 05-07 sierpnia na Białorusi jako członek Komisji Egzaminacyjnej kwalifikującej kandydatów z białoruskich uczelni na roczne stypendia w Polsce fundowane przez MENiS. Stypendia zostały przeznaczone dla młodej kadry naukowej.

WYDZIAŁ POLITOLOGII

PROFESURY

Rada Wydziału Politologii na posiedzeniu 27 czerwca przyjęła dwie uchwały o nadaniu tytułów profesora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce: dr hab. **Lesławowi Koćwiniowi** z Uniwersytetu w Zielonej Górze za książkę *Polacy i Niemcy na Ziemi Kłodzkiej 1991-2000. Pamięć-teraźniejszość-przyszłość* oraz dr hab. **Jerzemu Doroszewskiemu** z Politechniki Lubelskiej za książkę *Oświata i życie kulturalne społeczności ukraińskiej na Lubelszczyźnie w latach 1918-1939*. Dorobek naukowy dr hab. L. Koćwina recenzowali: prof. T. Łoś-Nowak, prof. E. Cziomer oraz prof. Z. J. Pietraś. Oceny dorobku dr hab. J. Doroszewskiego dokonali: prof. H. Chałupczak, prof. H. Kubiak, prof. J. Tomaszewski. Ostateczną decyzję w sprawie zatwierdzenia uchwał Rady Wydziału o nadaniu tytułów profesorskich podejmie Centralna Komisja ds. Tytułu Naukowego i Stopni Naukowych.

HABILITACJA

14 marca Centralna Komisja do spraw Stopni i Tytułów zatwierdziła uchwałę Rady Wydziału Politologii o nadaniu dr **Jackowi Knopkowi** (UMK) stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce. Recenzentami rozprawy habilitacyjnej pt. *Migracje Polaków do Afryki Północnej w XX wieku* byli: prof. M. J. Malinowski (Uniwersytet Gdański), prof. J. M. Kula (Uniwersytet Warszawski) oraz prof. H. Chałupczak (UMCS).

WNIOSEK O NADANIE DOKTORATU HONORIS CAUSA

Rada Wydziału Politologii na posiedzeniu 27 czerwca podjęła uchwałę o wystąpieniu do Senatu UMCS o wyrażeniu zgody na wszczęcie postępowania o nadanie doktoratu honoris causa Przewodniczącemu Komisji Europejskiej Panu Romano Prodiemu.

RECENZJA HONOROWEGO DOKTORATU DLA JAVIERA SOLANY

Senat UMCS na posiedzeniu 18 czerwca zaakceptował recenzję wniosku o nadanie doktoratu honoris causa Javierowi Solanie Madariadze Wysokiemu Przedstawicielowi Unii Europejskiej ds. Wspólnej Polityki Za-

WYDZIAŁY UMCS — WIADOMOŚCI BIEŻĄCE

Rubryka przygotowana na podstawie informacji nadesłanych przez dziekanów

granicznej i Bezpieczeństwa, napisaną przez prof. zw. dr hab. Ziemowita Jacka Pietrasia. Honorowy doktorat nadaje Senat Uniwersytetu Wrocławskiego, uroczyste wręczenie odbędzie się 3 października 2003 r.

REKORDOWA REKRUTACJA

Na studia dzienne, prowadzone przez Wydział Politologii w roku akademickim 2003/2004, zgłosiła się rekordowa liczba kandydatów: łącznie blisko 2600 osób. Do egzaminu na Politologię przystąpiło 1291 osób na 150 miejsc, tj. 9 kandydatów na jedno miejsce (najwięcej w dotychczasowej historii tego kierunku), na Stosunki Międzynarodowe – 897 osób na 60 miejsc, tj. 15 kandydatów na jedno miejsce, na nowo utworzony kierunek Dziennikarstwo i Komunikacja Społeczna – 394 osób na 40 miejsc, tj. 10 kandydatów na jedno miejsce. Ogółem na Wydziale Politologii chęć studiowania wyraziło o 400 kandydatów więcej niż w ubiegłym roku akademickim. Wśród osób przyjętych na kierunek Politologia największą grupę stanowią absolwenci lubelskiego II Liceum Ogólnokształcącego im. J. Zamoyskiego (na studia dostał się co drugi chętny z tej szkoły), kolejne co do wielkości grupy stanowią maturzyści z 21 LO im. św. S. Kostki oraz III LO im. Unii Lubelskiej. Na Stosunki Międzynarodowe dostał się co czwarty chętny z I LO im. S. Staszica, kolejne miejsca zajmują II LO im. J. Zamoyskiego, I LO w Zamościu oraz IX LO im. M. Kopernika w Lublinie. Wśród przyszłych studentów kierunku Dziennikarstwo i Komunikacja Społeczna znaleźli się w większości kandydaci spoza Lublina.

WSPÓLPRACA Z UNIwersYTEM JYVÄSKYLÄ

3 lipca odbyło się spotkanie pana Pekka Myllä koordynatora Programu Strategicznej Współpracy między Regionem Centralnej Finlandii a Państwami Kandydującymi do Unii Europejskiej, z dziekanem Wydziału Politologii prof. zw. Dr hab. Ziemowitem Jackiem Pietrasiem. Spotkanie było poświęcone nawiązaniu współpracy między Wydziałem Politologii UMCS a Uniwersytetem Jyväskylä w Finlandii. Rezultatem nawiązania współpracy będzie wymiana pracowników naukowych. Goście z Finlandii poprowadzą zajęcia dla studentów Wydziału Politologii na temat fińskich doświadczeń wynikających z członkostwa w Unii Europejskiej.

CZŁONKOWIE KNP PAN

Prof. zw. dr hab. Edward Olszewski oraz prof. zw. dr hab. Marek Żmigrodzki reprezentują lubelską politologię w Komitecie Nauk Politycznych Polskiej Akademii Nauk, którego członkami wybrani zostali na kolejną kadencję 2003-2006. Obaj pełnią funkcje członków tego Komitetu nieprzerwanie od kilku kadencji.

GRANTY KOMISJI EUROPEJSKIEJ

Komisja Europejska przyznała na lata 2003-2004 dwa granty Jean Monnet Project 2003, których celem jest wspieranie edukacji europejskiej na Wydziale Politologii UMCS. Profesorami projektu Jeana Monneta 2003 zostali: dr Jan Hunin – grant C03/0103, *The Future of European Political Integration* oraz mgr Piotr Tosiek – grant C03/0014, *The European Parliament in the Institutional System of the European Union*. Jest to z kolei 10 i 11 grant uzyskany przez Zakład Stosunków Międzynarodowych Wydziału Politologii, prawie wszystkie przyznane dotychczas granty będą realizowane w roku akademickim 2003/2004.

WYJAZDY ZAGRANICZNE

14-18 lipca dr Katarzyna Krzywicka (Zakład Ruchów Politycznych) uczestniczyła w 51 Światowym Kongresie Amerykanistów, który odbył się w Santiago, w Chile. Gospodarzem Kongresu na temat: „Repensando las Américas en los umbrales del siglo XXI” był Uniwersytet Chile. Dr Krzywicka przedstawiła referat zatytułowany „Desafíos y posibilidades de la democracia liberal en Venezuela”. Od 16 do 22 czerwca mgr Piotr Tosiek (Zakład Stosunków Międzynarodowych) – wydziałowy koordyna-

tor ds. programów międzynarodowych przebywał w Wiedniu i Innsbrucku na zaproszenie Instytutu Nauk Politycznych Uniwersytetu Wiedeńskiego i Instytutu Rennera. Mgr P. Tosiek uczestniczył w konferencji naukowej: „Passions in Economy, Politics and the Media. In Discussion with Christian Theology” oraz przeprowadził rozmowy z przedstawicielami Uniwersytetu Wiedeńskiego w sprawie realizacji współpracy i wymiany naukowej. W wyniku dokonanych ustaleń zaplanowano m.in. podpisanie umowy międzyuniwersyteckiej, organizację konferencji naukowych i warsztatów studentów (październik 2003), a w przyszłości także zawarcie umowy w ramach programu Sokrates/Erasmus. Współpraca otrzymała wsparcie finansowe Instytutu Rennera i Austriackiego Forum Kultury w Warszawie.

STUDENTKA W CHINACH

Studentka V roku Politologii (specjalność: Stosunki Międzynarodowe) od 1 października przebywa na rocznym stażu w Chinach, w ramach stypendium rządowego ChRL. Pani M. Dobrowolska przygotowuje pracę magisterską na temat polityki zagranicznej Chińskiej Republiki Ludowej, a jej promotorem jest prof. zw. dr hab. Z. J. Pietraś.

CZASOPISMA STUDENCKIE

W czerwcu i w lipcu br. ukazały się dwa akademickie czasopisma redagowane przez studentów specjalności dziennikarskiej Wydziału Politologii UMCS: „Rajstopy” (redaktor naczelny Barbara Stasiak) oraz „Polformance” (Monika Biss). Wydawnicza aktywność studentów jest wspierana przez władze Wydziału.

350 ZEBRANIE ZAKŁADU STOSUNKÓW MIĘDZYNARODOWYCH

Projekt „Tour de Zalew” zrealizowany został przez Zakład Stosunków Międzynarodowych Wydziału Politologii 5 lipca bieżącego roku. Oprócz pracowników Zakładu partycypowali, aczkolwiek opcjonalnie, ich krewni tudzież potomstwo. W ramach projektu zrealizowano dwa cele – pierwszy przy pomocy pojazdów dwukołowych napędzanych siłą mięśni (raid rowerowy). Dla implementacji drugiego celu (obchody urodzin profesora Ziemowita Jacka Pietrasia) zastosowano wywodzący się z kultury śródziemnomorskiej utwór muzyczny, zaadaptowany merytorycznie i ligwistycznie pod kątem realizacji celu oraz środki motywacyjno-integracyjne w postaci znacznej ilości artykułów konsumpcyjnych wszelkiej proweniencji. Antycypuje się kontynuacja projektu w latach kolejnych.

WYDZIAŁ EKONOMICZNY

DOKTORATY

12 czerwca odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr. Pawła Wrońskiego, asystenta zatrudnionego w Zakładzie Statystyki i Ekonometrii Instytutu Teorii Rozwoju Społeczno-Ekonomicznego. Promotorem pracy zatytułowanej *Uwarunkowania i perspektywy wykorzystania nowoczesnych metod rachunku kosztów*

w przedsiębiorstwach był prof. dr hab. Piotr Karpuś, recenzentami: prof. dr hab. Edward Nowak z Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu i dr hab. Henryk Roniek z Wydziału Ekonomicznego UMCS.

26 czerwca w wyniku pozytywnej obrony rozprawy doktorskiej *Ulgi w opodatkowaniu dochodów osób fizycznych – próba oceny stopień doktora nauk ekonomicznych* uzyskała mgr Anna Arent, uczestniczka studiów doktoranckich. Promotorem w przewodzie doktorskim była prof. dr hab. Alicja Pomorska, recenzentami: prof. dr hab. Jan Gluchowski z UMK w Toruniu i prof. dr hab. Piotr Karpuś.

KONFERENCJE NAUKOWE

Prof. dr hab. Elżbieta Skrzypek z Zakładu Ekonomiki Jakości i Zarządzania Wiedzą wzięła udział w 17-th World Congress on Project Management „Project-Oriented Business and Society” Russia, Moscow, który odbył się 4-6 czerwca.

Prof. dr hab. Elżbieta Skrzypek uczestniczyła w Szkole Górskiej PTL nt. „Efektywność zastosowań systemów informatycznych”, 23-27 czerwca w Szczyrku. Powołana została w skład Rady Programowej, wygłosiła referat „Zarządzanie wiedzą jako narzędzie wzrostu efektywności organizacji”.

Mgr Agnieszka Piasecka z Zakładu Ekonomiki Jakości i Zarządzania Wiedzą wzięła udział w konferencji naukowej „Wyzwania edukacyjne na progu XXI wieku”, zorganizowanej 29-30 czerwca w Akademii Podlaskiej w Siedlcach. Wygłosiła referat „Akredytacja jako element zapewnienia jakości kształcenia w szkole wyższej”.

Konkurs na najlepszą pracę magisterską – wspólna inicjatywa

Zostań magistrzem z laptopem

Laptop Toshiba, stacjonarny komputer Compaq i drukarka laserowa czekają na studentów, którzy do 31 października br. prześlą swoje prace magisterskie na konkurs na najlepszą pracę magisterską na temat rynku pożyczek i kredytów w Polsce. Organizatorzy konkursu – Provident Polska i stowarzyszenie studentów uczelni ekonomicznych AIESEC – chcą w ten sposób promować wiedzę na temat rynku finansowego w Polsce. Patronami medialnymi konkursu są Eurostudent oraz Jobpilot.pl

Zostało tylko 150 dni

W konkursie mogą wziąć udział studenci, którzy w okresie od 24 czerwca 2002 r. do 31 października 2003 r. napisali i obronili, bądź napiszą i obronią, pracę magisterską związaną z rynkiem pożyczek i kredytów w Polsce. Najlepsze prace wybierze Komisja Oceniająca, w której skład wchodzi pracownicy naukowcy uczelni ekonomicznych i przedstawiciel Provident Polska. Rozstrzygnięcie konkursu nastąpi 15 listopada 2003 r. Nagrody zostaną wręczone laureatom na finałowej gali, która odbędzie się pod koniec listopada 2003 r.

Od zarządzania ryzykiem po PR w instytucjach finansowych

Zakres tematyczny pracy jest bardzo szeroki – rynek pożyczek i kredytów w Polsce może zostać opisany niemal pod każdym kątem. Do konkursu można zgłaszać zarówno prace poświęcone produktom finansowym czy zarządzaniu ryzykiem, jak i opisujące specyfikę działań marketingowych czy PR-owskich w instytucjach finansowych. Szczegółowe informacje na temat regulaminu oraz zakresu tematycznego konkursu dostępne są na stronie www.centrumwiedzy.edu.pl/provident.

ARCHEOLOGIA

Z początkami kultury słowiańskiej we wczesnośredniowiecznej Europie związana jest nierozdzielnie historia glinianego garnka. W grupie analizowanych przez archeologów zabytków ruchomych na pierwszym miejscu są ułamki naczyń glinianych używanych niegdyś w słowiańskich domostwach. Zalegają one do dnia dzisiejszego na powierzchni pól w znacznej części Europy, w

taśmowo-ślizgowej na kole garncarskim i obtaczane. Ten zabieg umożliwiał garncarzowi nadanie im pięknej symetrycznej formy, wygładzenie nierówności pozostałych po lepieniu i pokrycie powierzchni ornamentem poziomych linii rytych i falistych. Wątki ornamentacyjne umieszczano na wypukłej części naczynia, zajmowały one często prawie całą jego powierzchnię od dna do szyjki. Na

ówczesnych wytwórców i odbiorców (ryc. 2).

Ceramika tego rodzaju jest nam dobrze znana z osad w Lublinie (Dąbrowa, Czwartek, Stare Miasto), grodzisk w Motyczu, Ewopolu, Leszczynie, a także wielu innych stanowisk osadowych na Wyżynie Lubelskiej. Ułamki naczyń z charakterystycznym ornamentem pasmowym odkrywamy często na powierzchni pól podczas

cowania map ilustrujących rozmieszczenie osadnictwa w VIII-IX w.³

Przez wiele lat naszych badań w Chodliku zastanawialiśmy się, skąd mieszkańcy osad brali glinę do wyrobu naczyń, w jaki sposób były one wykonywane i wypalane, jaka była ich wartość użytkowa. Grodzisko i osady w Chodliku zlokalizowane są w terenie piaszczystym, na powierzchni nie było więc

„NIE ŚWIĘCI GARNKI LEPIĄ” CZYLI ARCHEOLOGIA EKSPERYMENTALNA W CHODLIKU

Stanisława Hoczyk-Siwkova

dorzeczach wielkich rzek: Dunaju, Dniepru, Wisły, Odry i Łaby. W sposób niepodlegający dyskusji wyznaczają rozległy obszar zasięgu wczesnego osadnictwa słowiańskiego od Bałtyku do Adriatyku i Morza Czarnego.

Od ponad 50 lat prowadzone są studia nad dawnym garncarstwem słowiańskim i kierunkami rozwoju tej dziedziny wytwórczości. Wczesny jej etap charakteryzuje ceramika typu praskiego, datowana na VI-VII w. Podstawową formą było wówczas naczynie z gliny, lepione ręcznie metodą pierścieniowo-wałeczkową, zwężone przy dnie i szyjce, z brzuścem łagodnie zaokrąglonym w 3 wysokości, brzegiem prostym lub odgiętym ukośnie, o barwie przeważnie brunatnej. Najwcześniejsze zespoły takiej ceramiki odkryto podczas wykopalisk na Czwartku w Lublinie i Swierszczowie Kolonii w rejonie nadbużańskim. Znajdowały się one w chatkach półziemiankowych, które stanowią dodatkowy wyznacznik etnograficzny zasięgu Słowian w obrębie tzw. praskiej prowincji kulturowej (ryc. 1)¹.

Drugi etap rozwoju garncarstwa w Małopolsce reprezentuje ceramika „chodlikowska”, datowana na VIII-IX w. Nazwę tę wprowadził do literatury profesor Aleksander Gardawski, który z zespołem archeologów rozpoczął w 1959 r. wykopaliska w Chodliku i przez wiele lat je tam kontynuował². Naczynia chodlikowskie były lepione ręcznie w technice

Fot. 1. Chodlik, 2001 r. Zaczynamy eksperyment z ceramiką. Joasia Domańska przy lepieniu naczyń. Fot. P. Lis

Fot. 2. Podsuszanie naczyń przed wypałem przy piecu ziemnym. Fot. K. Wasilczyk

szorstkiej powierzchni wykonywano je z niezwykłą starannością. Są one świadectwem sztuki garncarskiej i potrzeb estetycznych

archeologicznych badań terenowych. Są one śladem obecności naszych słowiańskich przodków i stanowią obecnie podstawę opra-

gliny o odpowiednich właściwościach. Obserwując układ warstw w wykopach rozmieszczonych na wale III w północnej części grodziska w ostatnich latach badań zwróciłam uwagę na dwie naturalne warstwy ilaste: ciemnobrunatną i jasnoszarą z zielonkawym odcieniem, które znajdowały się na głębokości około 60-90 cm poniżej darni i wczesnośredniowiecznego nasypu wału z konstrukcją skrzyniową. Podczas badań w 2001 roku odczuliśmy bardzo w Chodliku skutki wiślanej powodzi. W wykopach podchodziła woda, zaczęliśmy pracę od jej wyczerpywania, wykładane na poboczu wykopu ily były rozmiękłe, plastyczne, dawały się łatwo ugniatać. Jak to więc zwykle bywa, w odkryciu pomógł nam przypadek. Joasia Domańska zrobiła pierwsze, niewielkie naczynie z jasnego iltu bez większych trudności, był to początek eksperymentu z „ceramiką chodlikowską” (fot. 1). Zabraliśmy je do podsuszania, nie popękało, ścianki były twarde. Radość w ekspedycji, byliśmy na tropie odkrycia gliny, z której dawni chodliczanie wylepili tysiące naczyń podczas użytkowania grodu. Warstwy ilaste zalegały płytko, w obniżeniach terenowych prawie tuż pod powierzchnią, były powszechnie dostępne, łatwe do wydobycia sposobem odkrywkowym. Kończąc ekspedycję w Chodliku zabraliśmy duże pudło tej gliny do Lublina, zostawiliśmy też jej sporo na poboczach wykopów pod

przykryciem jako surowiec do dalszych prób. Z odszukaniem garnarczarki, który zajmuje się dawnymi sposobami wykonania naczyń, nie było kłopotu. Pani mgr Marta Wasilczyk od kilku lat interesuje się ceramiką pradziejową. Przekazała mi więc glinę i wylepione w Chodliku naczynko do wypału we współczesnym piecu ceramicznym. Naczynie wypaliło się znakomicie, było całe i miało ładną jasnoceglastą barwę. Ta ilasta glina miała więc właściwości „ceramiczne”, nadawała się do produkcji garncarskiej, trzeba było tylko sprawdzić, czy rzeczywiście chodliczanie z niej korzystali. Należało teraz wykonać i wypalić naczynia dokładnie tymi samymi sposobami co przed tysiącem lat.

Z obserwacji powierzchni i przełomów oryginalnych naczyń chodlikowskich wynikało, że począwszy od dna, były one wykonywane z wałeczków lub taśm gliny zmieszanej z granitowym tłucznem, szerokości od 1 do 4 cm. Dolepiano je od wewnętrznej strony ścianki, następnie naczynie wyrównywano ręką lub szmatką po obu stronach i obtaczano przy wolnych obrotach koła garncarskiego. Z doświadczeń etnograficznych wynika, że naczynia były najpierw podsuszane, a dopiero później wypalane. Mimo wieloletnich badań terenowych na grodziisku i wokół niego nie znaleźliśmy śladów zniszczonych pieców garncarskich. Były tam tylko paleniska wyłożone kamieniami granitowymi płaskie lub wklęsłe, znajdujące się pierwotnie w obrębie domostw lub poza nimi. Niektóre z nich były zagłębione do około 60 cm i miały podwójną warstwę otoczek. Według mojej sugestii dawni chodliczanie korzystali przy wypale z takich właśnie zagłębień wyłożonych kamieniami.

Eksperyment z wypalaniem ceramiki przeprowadzili Marta Wasilczyk i Paweł Lis (z osobami towarzyszącymi) w ciągu dwu dni (12-13 lipca)⁴. Pierwszego dnia naczynia przesuszono, układają je przy krawędzi pieca ziemnego w którym płonęło ognisko (fot. 2.). Następnie zostały one w tym piecu ułożone w pionowych ciągach, jedno naczynie w drugim, nakryte drewnem i wypalane przez kilka godzin. Piec z zawartością wystygł przez całą noc, dopiero następnego dnia można było odsłonić jego zawartość. Około godz. 11 wydobyto już wypalone naczynia w obecności zaproszonych gości: prof. dr. hab. Andrzeja Buko, wy-

bitnego znawcy ceramiki wczesnośredniowiecznej⁵, mgr. Michała Auchy, zajmującego się ceramiką doświadczalnie, i studentów włoskich z uniwersytetu w Parmie (fot. 3). Wypał przeprowadzono w zagłębieniu głębokości około 60 cm wyłożonym kamieniami wapiennymi, w temperaturze od około 600 do 800 stopni Celsjusza, poza obrębem grodziiska, w odległości około 200 m od wału III – zewnętrznego. Naczynia były wykonane z ilastej, jasnoszarej gliny, pobranej z dna wykopu przebadanego w ubiegłym roku, miały nieco inną od oryginalnych barwę jasnokremową. Nie ulega wątpliwości, że ten pierwszy w Polsce wypał ceramiki chodlikowskiej to początek ustaleń, w jaki sposób dawni mieszkańcy Chodlika wykonywali i wypalali ceramikę, która zrobiła międzynarodową karierę 1200 lat później dzięki badaniom archeologicznym. Nazwa ta stosowana jest obecnie powszechnie w archeologii słowiańskiej na oznaczenie naczyń o takiej właśnie formie i ornamentacji. Były one wówczas używane w tzw. południowej strefie Słowiańszczyzny Zachodniej, a więc po północnej stronie Sudetów i Karpat (m.in. na Śląsku i w Małopolsce), a także po stronie południowej w rozległej, naddunajskiej strefie osadnictwa słowiańskiego. Ceramika ta jest świadectwem postępu technologicznego w wytwórczości garncarskiej i powiązań kulturowych pomiędzy plemionami zasiedlającymi ziemie Polski południowej i strefę naddunajską w VIII-IX w.⁶

¹ M. Parczewski, *U źródeł Słowiańszczyzny*, [w:] *Słowianie w Europie wczesniejszego średniowiecza*, Warszawa 1998, s. 33-49.

² A. Gardawski, *Chodlik. Część I. Wczesnośredniowieczny zespół osadniczy*, Wrocław, Warszawa, Kraków, 1970.

³ Por. S. Hoczyk-Siwkova, *Małopolska północno-wschodnia w VI-X wieku. Struktury osadnicze*, Lublin, 1999.

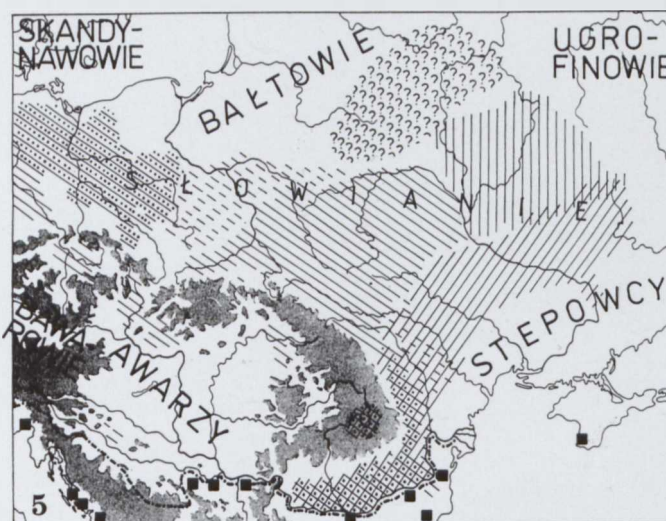
⁴ Pani mgr Marcie Wasilczyk uprzejmie dziękuję za informacje o przebiegu wypału, a panu mgr. Krzysztofowi Wasilczykowi za znakomite fotografie.

⁵ Bardzo serdecznie dziękuję Panu Profesorowi za przekazanie nam cennych uwag, wynikających z Jego wieloletnich, krajowych i zagranicznych studiów nad ceramiką słowiańską. Por. A. Buko, *Ceramika wczesnopolska. Wprowadzenie do badań*, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk-Łódź, 1990 (tam literatura).

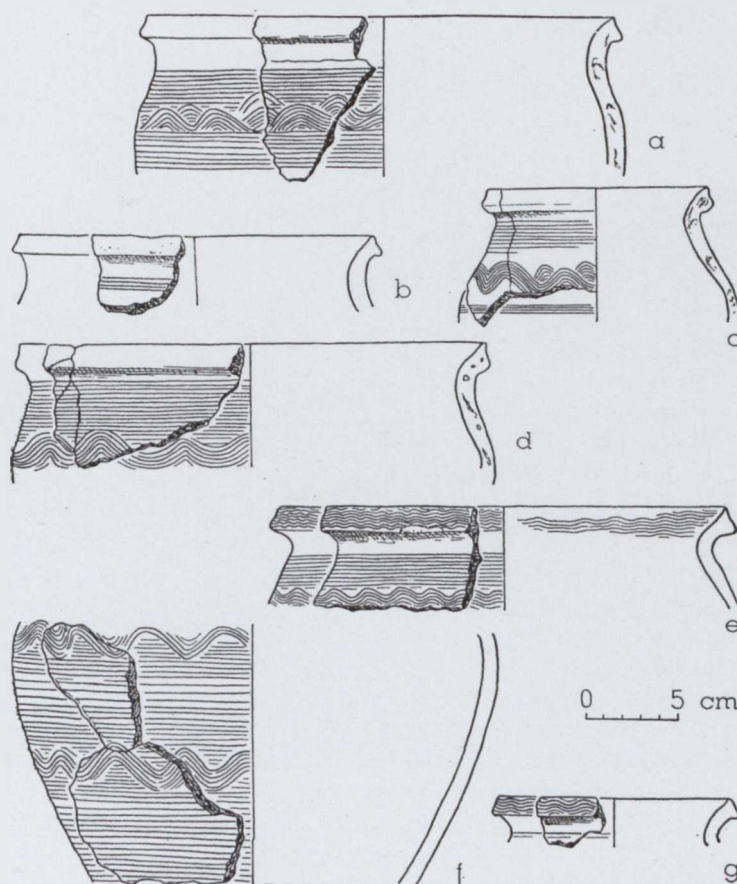
⁶ A. Gardawski, 1970, *passim*; L. Leciiejewicz, *Słowianie zachodni. Z dziejów tworzenia się średniowiecznej Europy*, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk-Łódź, 1989, s. 55 ryc. 4.

Fot. 3. Chodlik 2003 r. Jesteśmy przy pierwszym w Polsce wypale „ceramiki chodlikowskiej”. Fot. K. Wasilczyk

Ryc. 1. Rozmieszczenie archeologicznych pozostałości Słowian u schyłku VI w. i na początku VII w. w Europie Środkowej i Wschodniej. Kultura praska (a); grupa Sukow-Dziezdice (b); kultura Pieńkówka (c), kultura Kołoczin (d), kultura Banczerowszczyzna-Tuszemla (e); kultura wczesnosłowiańska na terenie Rumunii (f); Granica Bizancjum (g); ważniejsze ośrodki wczesnobizantyjskie (h). Wg M. Parczewskiego, 1998, ryc. 5

Ryc. 2. Tak zdobiono ceramikę chodlikowską przed 1200 laty. Wg A. Gardawskiego, 1970, tabl. 6

KRESOWE WSPOMNIENIA

Fot. Florian Święs. Zamek w Kamieńcu Podolskim

WYDAWNICTWO
UMCS

Redaguje kolegium: Marek Jędrzych, Elżbieta Mulawa-Pachoł (redaktor naczelna). Stale współpracują: Beata Ajzak, Alicja Ciężczyk-Chmiel, Jolanta Jarzyńska, Elżbieta Kwiatkowska, Maria Młynarska, Ewa Nowak, Małgorzata Samujło, Iwona Adach, Nina Zielińska, Jerzy Żywicki. Adres redakcji: Wydawnictwo UMCS, 20-031 Lublin, Plac Marii Curie-Skłodowskiej 5, p. 1009, tel. 537-53-76, faks 537-53-02. E-mail: promocja@ramzes.umcs.lublin.pl <http://www.umcs.lublin.pl> Media, Wiadomości Uniwersyteckie. Skład i łamanie: **Bifolium**, Lublin. Druk: Zakład Usług Poligraficznych „Tekst”, 20-344 Lublin, ul. Wspólna 19.

ISSN 1233-216X

9 771233 216001

07 >

